

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XXXVIII., br. 1 (108) 2019.

SADRŽAJ

Riječ č. majke (s. K. Maglica)	3
Saziv 19. vrhovnog zbora sestara dominikanki Kongregacije Sv. anđela čuvara (s. K. Maglica).....	5
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	7
Glas Crkve: Posinodalna pobudnica <i>Chistus vivit</i>	8
Proglas vjere: kard. G. Müller (<i>prev. Petar M. Radelj</i>).....	10
Sveti Josip i pape posljednjih stotinu godina.....	13
Marija u riječi Benedikta XVI.	15
Andeli, oni koji pomažu i tješe (mons. Giuseppe Riva)	17
Ozanina stranica: Pogled unatrag (internetski blog)	19
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Rudić).....	22
IDI – Susret priora i starješica u Šibeniku	24
s. Ana održala duh, obnovu OP bogoslovima (fr. M. Peček)	24
Duhovne vježbe u Korčuli i Subotici (s. J. Dražić i s. S. Sente).....	26
Dan posvećenog života u Dubrovačkoj biskupiji (s. J. Dražić).....	28
Dominikanka Ana Begić na HKM o bratskoj opomeni	29
Promocija na TPŽ – diplomirala s. Manes P.	31
s. Ivana Pavla izabrana za znanstvenu suradnicu	32
s. Ivana Pavla na međun. konferenciji o umjetnoj inteligenciji	32
U Zagrebu se uvijek nešto događa (s. S. Sente).....	34
Aktivnosti DV	35
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (s. S. Sente).	38
Velikani OP reda: Bl. Angelico (prir. S. S. Sente).....	47
Da se bolje upoznamo: s. Borislava Malagurski	52
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrala s. Slavka S.)	59
Što kažu naše najmlađe: Moliti pa djelovati (s. B. Šagud)	63
U potrazi za Novorođenim Kraljem (s. B. Šagud)	64
Stranice povijesti: Sjećanja i zapažanja Nevena Fazinića	65
Zanimljive zabilješke p. Randa Paršića OP	67
Potresne zabilješke don Pave Poše	68
Naši pokojnici: p. Zvonko Knežević OP	75
s. Emilija Ajdučić OP	79
Meditativni trenutak: Veliki Četvrtak (A. Čubelić).....	90
Zeleni agronomov kutić: Grašak (s. M. K. Strižak)	92
Razbibriga	95

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA
Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruge 44/a
Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage moje sestre,

Korizmeno je vrijeme uvijek popraćeno postom, molitvom i odricanjem. Ta djela nemaju za cilj kažnjavanje i mučenje samih sebe, već oslobođanje samih sebe od svega što nam prijeći biti ono što bismo trebali biti - osobe dostojarne svog poziva. Nije rijetkost da nam naše velike odluke u korizmenom vremenu ojačaju vlastiti ego, jer sami sebi i drugima pokažemo kako možemo održati zadani riječ i biti dosljedni u svojim planovima, dok nam se neprimjetno iz vida izgubi pravi smisao korizmenog odricanja. Mučeći se nametnutim odricanjem zaboravimo produbljivati svoj odnos s Bogom i rješavati se tereta koji se nepažnjom zalijepi za čovjeka i

nagrđuje njegovo ljudsko dostojanstvo i Kristovu sliku u njemu. Post od takvih stvari je pravi post. Pomaže živjeti onako kako Krist želi da živimo: bez mržnje, zavisti, ljutnje, bez kritiziranja i ogovaranja, bez potrebe da uvijek budemo u pravu, da kontroliramo sve i svakoga, da radimo što manje a imamo što više, bez potrebe da se svijet okreće oko nas dok mi uživamo u pljesku.

Tog i takvog tereta se treba odricati. Bez njega smo sličniji Onome za kojim, i s kojim, hodočastimo putovima svoje Galileje ili se s njim penjemo uz svoju životnu Kalvariju, slijedeći njega sve do križa, groba i uskrsnuća.

Nisu nam dobra djela, ni post, ni molitva suvišni na putu čišćenja. Odricanje od materijalnih dobara nisu radi oslobađanja ormara i polica od suvišnoga, već je to spremnost da rovati nešto od svoga vremena i dobara kako bi duhovno i materijalno pomogli potrebni ma, počevši od nama najbližih. Čineći tako radimo ono što je i Gospodin Isus radio.

Treba naglasiti i nesagledivi učinak pojačane molitve i meditacije u korizmenom vremenu s nakanom boljeg uranjanja u Kristove osjećaje i djelovanje. Pokušavamo čuti što Krist od nas očekuje i kakve nas želi. Mnogi ljudi se boje uroniti u svoju nutrinu jer se boje susreta sa samim sobom. A baš je to potrebno: uroniti, upoznati sebe i svoje sklonosti, mijenjati se pod Kristovim pogledom kako bi postali do stojni njegova poziva i poslanja. Gledati sebe Kristovim okom, dopustiti mu da nas dota kne, ispuni svojom blizinom i ljubavlju kako bi uspjeli promijeniti što se mijenjati mora.

Na kraju ovog korizmenog hoda neka nas Gospodin obraduje svojim suputništvom kao učenike put Emausa, kako bi doživjeli otkrivenje samoga Boga u vlastitom životu kroz Pismo i lomljenje kruha. Naš povratak sa stranputica bio početak osobne povijesti spasenja, povijesti koju sami sustvaramo sa svojim Bogom. On na to računa. Taj put nije lagan. Traži se napor, htijenje i more ljubavi. Na putu nismo sami. Nisu bili ni prvi učenici.

Isus ih je susretao i nalazio u njihovoj svakodnevici: dok su trčali grobu na uskrsno jutro puni neizvjesnosti i očekivanja, dok su molili u dvorani posljednje večere ispunjeni strahom, dok su bježali prema Emausu u želji da sve iza sebe ostave i zaborave, dok su na Genezaretskom jezeru neuspjelo ribarili ...

Isus i nas nalazi na radnom mjestu: za katedrom i među loncima, u vrtu ili bolesničkoj sobi, u vrtiću ili razredu, tamo gdje plačemo i tamo gdje se radujemo, gdje smo sami ili u društvu, kad molimo i kad nam molitva presuši. Radosno ga pustimo u svoj život i osjetit ćemo njegovo ohrabrenje: *Ne boj se...! Ja sam... !Mir tebi!* Bit će uz nas na putu, hrabriti nas i pokazivati smjer.

A vama, drage moje sestre i braće, vama dragi prijatelji i dobročinitelji, čestitam blagdan Kristova uskrsnuća. Neka uskrsna radost preplavi vaše biće i urodi novim životom. Mir koji nam uskrsni Krist daruje neka ispuni svakog od nas i prelijeva se u živote svih čiji se živote svih koji se dotiču našeg života. Uskrslji Gospodin naše životno ho dočašće nagradio vječnim životom!

s. Katarina Maglica, OP

s. Katarina Maglica, OP
vrhovna glavarica

U Korčuli, Uskrs 2019.

SESTRE DOMINIKANKE KONGREGACIJA SVETIH ANĐELA ČUVARA

Korčula, 21. siječnja 2019.

Prot.: 06 / 2019

**Predmet: SAZIV 19. VRHOVNOG ZBORA SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

Drage sestre,

Prema našim Konstitucijama, broj 158, sazivam Vrhovni zbor, devetnaesti po redu.

Mjesto održavanja Vrhovnog zbora je samostan Andjela Čuvara u Korčuli.

Početni radni dan Vrhovnog Zbora je **22. lipnja 2019. godine s početkom u 9 sati prije podne.**

Sve članice Zbora trebaju na vrijeme biti u Korčuli.

Prema Konstitucijama broj 159, molim sve priore i starješice naših zajednica, da najkasnije do 15. travnja 2019. godine, pošalju iscrpna i vjerodostojna izvješća o disciplinskom, zdravstvenom, duhovnom i ekonomskom stanju svojih zajednica ,

(*Priloženi obrasci će vam u tome pomoći.*)

Prema točki konstitucija br.160, pravo sudjelovanja u radu Zbora imaju slijedeće sestre:

Po službi:

- 1. vrhovna glavarica**
- 2. vrhovne savjetnice**
- 3. prethodna vrhovna glavarica**
- 4. vrhovna tajnica**
- 5. vrhovna ekonomka**
- 6. starješice formalnih samostana**
- 7. učiteljica novicijata**
- 8. učiteljica juniorata (**

Akti 16. vrhovnog zbora, br. 30, str.14. i br. 61, str.30.)

Po izboru:

- 1. Odaslanice formalnih kuća** (formalni samostani sa 20 i više članica, biraju dvije odaslanice, prema AKTI četrnaestog Vrhovnog Zbora, Zagreb, 1995. god., str. 8.)
- 2. Po dvije odaslanice od svake biračke skupine** (jedna sestra se bira između starješica dotočne biračke skupine, a druga između sestara koje ne obnašaju dužnost starješice.)

PRIORALNI SAMOSTANI SU:

Samostan Andjela Čuvara	KORČULA
Samostan Gospe od Ružarija	ŠIBENIK
Samostan Svetog Martina	SPLIT
Samostan Bl. Ozane Kotorske	ZAGREB
Samostan sv. Katarine Sijenske	SPLIT
Samostan Svetog Dominika	SUBOTICA

Manje zajednice su združene u biračke skupine, kako slijedi:

Prva skupina:

Gruž - Dubrovnik; Sv Dominik - Split; Hamburg

Druga skupina:

Grad-Dubrovnik; Pregrada; Montreal

Treća skupina:

Virje; Vela Luka; Kontakova

Po primitku ovog dopisa, neka se u svakoj zajednici dnevno zajednički moli za uspjeh Vrhovnog Zbora:

MOLITVA DUHU SVETOM:

Duše Sveti, izvore svetosti, božanske ljubavi i istine, klanjamo ti se i zahvaljujemo ti na svim milosnim darovima kojima nas obasipaš! Prosvijetli nam razum, ojačaj nam volju, očisti nam srca, upravljam svim našim koracima i daj da se vazda spremno odazivamo tvojim nadahnucima. Oprosti nam mlakosti u tvojoj službi i ne dopusti da se ikad oglušimo pozivu tvoje milosti. Uz tvoju pomoć odlučujemo spremno slijediti sva tvoja nadahnuća da tako mogu nemo uživati plodove tvojih darova u našem životu. AMEN!

SVETOME DOMINIKU:

Gospodine Isuse, blaženom si Dominiku dao milost da noću i danju promatra otajstvo tvoga križa i da o svemu bude poučen iz knjige ljubavi. Učini da i mi, jednako živeći u istom svjetlu, koračamo naprijed u radosti i veselju. Po zagovoru Oca Dominika i Majke Marije, molimo te za uspjeh našeg Vrhovnog zboru. Neka naše sestre izbornice budu budne na zahtjeve i potrebe Crkve i našega vremena kako bi svi zajedno bili svjedoci živoga Krista ovdje na zemlji. Amen.

ZAZIV U MOLBENICI JUTARNJE

Svemogući Bože, Ti koji sve vodiš i svime ravnaš, po zagovoru naše Nebeske Majke Marije, daj nama svojim nedostojnim službenicama, duha mudrosti i istine, duha jednostavnosti i poniznosti u prihvaćanju tvoje volje kako bi je slijedile u potpunom predanju na dobrobit svake pojedine sestre naše Kongregacije i cijele Crkve. Molimo te:

Molim sve sestre da svoje prijedloge, primjedbe, pitanja, opomene i poticaje što se odnose na Konstitucije, Direktorij ili ustaljenu praksu, slobodno uobliče u riječi i pošalju na uvid Vrhovnom zboru. U pismenom obliku ih možete dostaviti:

- tajništvu Kongregacije
- sestri koja po dužnosti ili po izboru sudjeluje u radu Zbora
- same ih, u pisanim oblicima, donijeti na Zbor, ako ste članica Zbora

Sav materijal koji se iz bilo kojeg razloga dostavlja Zboru, mora biti čitljivo potpisani.

Osim propisanih molitava, pripremu i rad Vrhovnog zabora pratimo osobnom molitvom i žrtvom. To od nas traži ozbiljnost stanja i prilika u Crkvi, u svijetu i u našoj Kongregaciji. Kad sve učinimo što smo sami dužne učiniti, možemo se nadati Božjoj pomoći. Budimo otvorene Duhu Svetome i dopustimo mu da po nama izvodi djela koja će odrediti našu budućnost.

Neka mu naša ljudska uskogrudnost ne bude prepreka u stvaranju novosti na dobrobit naše Kongregacije, Crkve i našeg Naroda.

Sve povjeravam zaštiti Majke Marije, svetog Oca Dominika, dušama u čistilištu, zagovoru naših pokojnih sestara, molitvi i žrtvi svake sestre, a iznad svega vodstvu Duha Svetoga.

s. Blaženka Rudić, OP
vrhovna tajnica

s. Katarina Maglica, OP
s. Katarina Maglica, OP
vrhovna glavarica

VRHOVNA UPRAVA SESTARA DOMINIKANKI
PP. 19; HR-20260 KORČULA
tel. 020/ 716-800 ; fax. 020/ 716-255
e-mail : yus-dominikanki@du.htnet.hr

IZ UREDNIŠTVA AVE MARIA

Poznati su stihovi našeg pjesnika Dobriše Češarića: *I teče, teče jedan slap; što u njem znači moja mala kap?* Kako je ugodno i zanimljivo zaustaviti se kod potoka i promatrati taj živahan slap. U svom hitrom žuborenju ne zaboravi posmilovati zelenu travu, koja se zbog toga sretna i ponosna sve više uzdiže i raste. Njegov neodoljivi šum osjete i ptice, košute i vjeverice koje dolaze utažiti svoju žed. I ljudi, tragači za mirom i tišinom, rado se kod njega zaustave da bi nesmetano uživali u nepatvorenoj Božjoj ljepoti. A potok uvijek priča nove priče, premda se čini da stalno slušamo isti šum, isti žubor. U svakom se, nai-me, trenu pojavi novi mlaz, novi slap, koji krije u sebi novost bistrine, užurbanosti, ritma. Netom se pojavi, zasvijetlili na suncu, odskoči, zaplju-sne i, onda nestane u bujici drugih kapi, drugih slapi. Te neznatne kapi danomice obavljaju svoju zadaću, dajući život cvijeću, pticama i ljudima. Onda neumitno putuju dalje, da bi, u zajedništvu s drugima, činile novu, prekrasnu cjelinu koju nazivamo rijekom, jezerom, ili morem.

Koliko nas toga mogu naučiti ove male kapi i slapi! I mi imamo razigrane, zrele, ali i usporene trenutke života, sad glasnije, sad tiše, ovisno o okolnostima, dobi i čistoći slapa. Vrhunac zrelosti je u potpunom predanju, u smrti. Na križu. Ali ne ostajemo tu prikovani. Slijedi nova, završna, najljepša faza: uskrsnuće.

Svatko je od nas pozvan proći taj proces ili sudbinu slapi i kapi. Pojavili smo se na određeni

Božji zov, da bi iz dana u dan, iz trena u tren, ispunjavajući svoju zadaću, uranjali u beskrajnu rijeku Božjega milosrđa. Iz te oaze, u zajedništvu s drugim kapima, pozvani smo širiti milosne darove uskrsnuća na sve meridijane i paralele ovoga svijeta.

Svima želim tako osmišljen, plodan i radostan Uskrs!

I ovaj broj AM nudi nove putove i doživljaje uskrsnuća. Potiče nadasve da se ne obeshrabrimo kad naša kap izgleda nezapažena. Ona je tu, bezuvjetna stvarnost, bez koje ne bi bilo ni slapi, ni rijeke, ni života. A, onda, ni uskrsnuća!

Na tom su tragu brojni događaji iz naše velike dominikanske obitelji. Na samom početku na to ukazuje vrhovna glavarica s. Katarina u svom uvodu, kao i na pozivu na Vrhovni zbor. Stranice povijesti nas podsjećaju kako mukotrpan može biti svaki slap prije nego se utopi u milosnu rijeku vječnosti. Naše najmlađe, novakinje, plijene pozornost svojim zanosnim odazivom. Četiri su sada, Bogu hvala, na broju. A pokojnici nas podsjećaju da sve na ovom svijetu, ma kako bilo radosno ili tužno, ima svoj ovozemaljski svršetak.

Ne preostaje drugo nego (barem) prolisati sve. Možda se koja dragocjena kap pretoči u našu slap.

*Taj san u slalu da bi mogo sjati,
I moja kaplja pomaže ga tkati.*

Urednica

Papa Franjo potpisao posinodsku apostolsku pobudnicu "Christus vivit" u loretskom svetištu

'Po Marijinom primjeru donosite evanđelje mira i života ovom rastresenom svijetu'

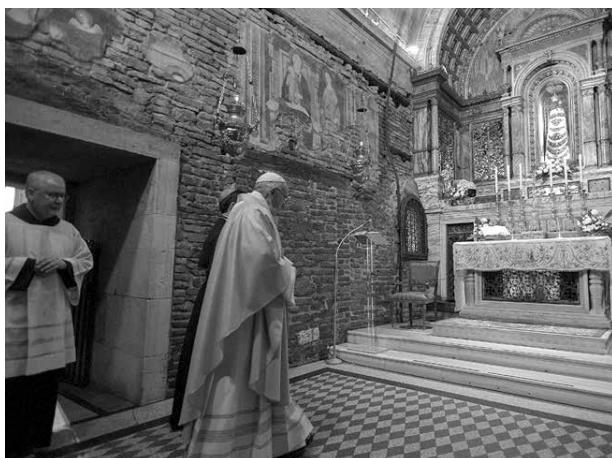
Na svetkovinu Navještenja BDM ili Blagovijesti, Papa Franjo je posjetio Loreto, gdje su, prema tradiciji, sačuvani ostaci nazaretskog doma Presvete Djevice u kojem je izrekla svoj DA, postajući tako Isusova majka. „Otkako je „Marijina kuća“ postala stvarnost koja se ovdje časti i štuje, Majka Božja ne prestaje posredovati duhovna dobra onima koji ovamo dolaze moliti. Među njima sam i ja, zahvaljujem Bogu što mi je to dao upravo na svetkovinu Navještenja.“ – rekao je Sveti Otac okupljenim hodočasnicima, te istaknuo kako je ova „Sveta kuća također kuća mладих, jer Blažena Djevica Marija, puna milosti, i dalje govori novim generacijama, prateći svakoga u traženju njegova zvanja. Zato sam ovdje želio potpisati apostolsku pobudnicu, plod Sinode posvećene mладимa. Ona nosi naslov „Christus vivit – Krist živi“. Dokument je plod XV. redovne opće skupštine Biskupske sinode o mладимa održane od 3. do 28. listopada 2018. godine u Vatikanu o temi „Mladi, vjera i razlučivanje znanja“.

U događaju Navještenja otvara se dinamika zvanja koja je izražena pod tri vidika koji su obilježili Sinodu mладих, a to su: 1. slušanje riječi Božjega projekta; 2. razlučivanje; 3. odluka.

Prvi vidik slušanja očituje se u riječima andela: „Ne boj se, Marijo! Evo, začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus“ (Lk 1,30-31). Bog je taj koji uvijek ima inicijativu i poziva da ga slijedimo. Poziv na vjeru i na dosljedan put kršćanskog života ili posebnog posvećenja, obziran je, ali snažan Božji upad u život mладe osobe kako bi joj darovao svoju ljubav. Trebamo biti spremni i otvoreni za slušanje i prihvatanje Božjega glasa koji se ne prepoznaje u buci i uznemirenosti. Njegov plan u našem osobnom i društvenom životu ne doživjava se na površini, nego srušujući se na dublju razinu, tamo gdje djeluju moralne i duhovne snage. Marija poziva mладe da tamо siđu i da se usklade s Božjim djelovanjem.

Dруги је видик svakog poziva razlučivanje koje je izraženo u Marijinim riječima: „Kako će to biti?“ (Lk 1,34) – rekao je Sveti Otac i napomenuo – Marija ne sumnja, njezino pitanje nije nedostatak vjere, dapače, upravo izražava

svoju želju da otkrije Božja „iznenađenja“. Ona pažljivo nastoji prihvatiti Božji plan s njezinim životom, dobro ga upoznati kako bi njezina suradnja bila odgovornija i potpunija. To je ponašanje učenika. Svaka ljudska suradnja s Božjom besplatnom inicijativom mora biti nadahnuta produbljivanjem vlastitih sposobnosti i stava, povezana sa sviješću da je Bog uvijek taj koji daruje i djeluje. Tako se i siromaštvo i malenost onih koje Gospodin zove da ga slijede na putu evanđelja pretvaraju u bogatstvo očitovanja Gospodnjega i u snagu Svetogog.

Treći je vidik odluka koja je osobina svakog kršćanskog poziva, a izražena je Marijinim odgovorom anđelu: „Neka mi bude po tvojoj riječi“ (Lk 1,38) – rekao je papa Franjo i objasnio – Njezino DA Božjem planu spasenja koje se provodi kroz Utjelovljenje, jest predanje Njemu cijeloga života. To je DA punog povjerenja i potpune otvorenosti Božjoj volji. Marija je uzor svakog poziva i nadahniteljica svake brige za zvanja. Mladi ljudi koji traže ili se pitaju o svojoj budućnosti u Mariji mogu naći Onu koja im pomaže da raspoznaju Božji plan za sebe i snagu da prionu uz njega.

Loreto smatram povlaštenim mjestom kamo mladi mogu doći i tražiti svoje zvanje u Marijinoj školi – rekao je Papa i nastavio – To je duhovni centar u službi pastoralnog zvanja. Stoga se nadam da će centar Ivan Pavao II. u Loretu biti u službi Crkve na nacionalnoj i međunarodnoj razini, vodeći se plodovima koji proizlaze iz sinode. To je mjesto koje mladima pomaže razlučivati i zato molim da im bazilika Svetе Marijine kuće bude na raspolaganju. Oduševljenje pripreme i slavlja sinodskih događaja treba konkretnizirati u pastoralu.

Marijina je kuća također kuća obitelji – rekao je Sveti Otac i dodao – Obitelj koja je utemeljena na braku između muškarca i žene treba ponovno otkriti plan koji Bog ima s njom u službi života i društva. U nazaretskoj kući Marija je živjela mnoštvo obiteljskih odnosa koji pokazuju da obitelj i mladi ne mogu biti dva paralelna dijela pastoralne skrbi naših zajednica, nego moraju biti ujedinjeni, jer mladi su često ono što

im je obitelj dala tijekom njihova rasta. Takvo shvaćanje nastoji ujediniti pastoralnu brigu za zvanja i izraziti Isusovo lice u ulozi svećenika, zaručnika i pastira.

Marijina kuća je kuća bolesnika – rekao je papa Franjo i naglasio – Tu su dobrodošli svi koji trpe u tijelu i duhu, a Majka svima donosi milosrđe Gospodnje. Bolest ranjava obitelj i bolesnici moraju biti prihvaćeni u obitelji. Obitelj i dom prvi su koji se brinu za bolesnika. Zato je svetište Svetе kuće simbol svakog doma koji prihvaca i simbol svetišta bolesnih. Odavde potičem sve u svijetu: u središtu ste Kristova djela, jer svakoga dana na konkretniji način dijelite i nosite križ za Isusom. Vaša patnja može postati odlučujuća suradnja za dolazak Kraljevstva Božjega.

Papa je potom rekao: Vama i onima koji su povezani s ovim svetilištem, Bog po Mariji povjerava poslanje u ovo naše vrijeme da donosite evanđelje mira i života našim suvremenicima koji su često rastreseni, obuzeti zemaljskim interesima ili uronjeni u ozračje duhovne suše. Trebaju nam jednostavne i mudre osobe, ponizne i hrabre, siromašne i velikodušne koje u Marijinoj školi bez rezerve prihvaćaju evanđelje. Tako će se kroz svetost Božjeg naroda u svijetu i u svakom životnom stanju proširiti svjedočanstva svetosti, da bismo obnovili Crkvu i pokrenuli društvo kvascem Kraljevstva Božjega – zaključio je Sveti Otac.

Vatican News | Bitno.net,
Objavljeno: 26. ožujka 2019.

Proglas vjere

Kardinal Gerhard Müller (71) objavio je Proglas vjere, koji je datiran s 10. veljače 2019., na nebeski rođendan blaženoga Alojzija Stepinca, dan uoči šeste obljetnice odreknuća petrovske službe Benedikta XVI. i dan uoči 41. obljetnice svojega prezbiteralnog ređenja. Objavljen je na sedam jezika: engleski, francuski, kastilski, njemački, poljski, portugalski i talijanski. Donosimo njegov cijeloviti prijevod na hrvatski s njemačkoga izvornika.

„Neka se ne uz nemiruje srce vaše!“ (Ivan 14, 1)

Suočeni s rastućom zbumjenošću oko učenja o vjeri, brojni biskupi, svećenici, redovnici i laici Katoličke Crkve tražili su od mene javno svjedočenje o Istini objave. Vlastita je zadaća pastira voditi one koji su im povjereni putom spasenja. To im može uspjeti samo ako poznaju taj put i sami njime kroče. Tu vrijedi Apostolova riječ: „Doista, predadoh vam ponajprije što i primih“ (*Prva Korinćanima* 15, 3). Danas mnogi kršćani ne poznaju više ni temeljna učenja vjere, tako da postoji sve veća opasnost da propuste put u vječni život. Međutim, ostaje osobita zadaća Crkve da vodi čovječanstvo Isusu Kristu, svjetlu naroda (vidi *Lumen gentium* 1). U takvim okolnostima postavlja se pitanje usmjerjenja. Prema Ivanu Pavlu II., *Katekizam Katoličke Crkve* (u nastavku: 'KKC') jest „sigurno pravilo za poučavanje vjere“ (*Fidei depositum* IV). Sastavljen je radi jačanja vjere braće i sestara, čija se vjera masovno dovođi u pitanje „diktaturom relativizma“.

1. Jedan i trojedini Bog objavljen u Isusu Kristu

Sažet prikaz vjere svih kršćana nalazi se u isповjesti Presvetoga Trojstva. Krštenjem u ime Otca, i Sina, i Svetoga Duha, postali smo Isusovi učenici, Božja djeca i prijatelji. Različnost triju osoba u jedinstvu istoga Boga (KKC 254) označava, u odnosu na druge religije, temeljnu razliku vjere u Boga i slike čovjeka. Duhovi se razlikuju u ispunjavanju Isusa Kristom. On je istiniti Bog i pravi čovjek, začet po Duhu Svetom i rođen od Djevice Marije. Riječ putju (tijelom) postala, Sin Božji, jedini je Spasitelj svijeta (KKC 679) i jedini Posrednik između Boga i ljudi (KKC 846). Stoga o onomu koji niječe Njegovo

boštvo *Prva Ivanova poslanica* (2, 22) govori kao o Antikristu, budući da je Isus Krist, Sin Božji, od vječnosti jedan u Bogu, Svome Otcu (KKC 663). S jasnom se odlučnošću moramo oduprijeti povratku drevnih krivovjerja, koja su u Isusu Kristu vidjela samo dobrog čovjeka, brata i prijatelja, proroka i moralista. On je prije svega Riječ, koja bijaše u Boga i koja jest Bog, Otčev Sin, koji je uzeo našu ljudsku narav kako bi nas otkupio i koji će doći suditi žive i mrtve. Njemu se jedinomu klanjamo, Njega jedinoga obožavamo skupa s Otcem i Duhom Svetim kao jedinim i istinitim Bogom (KKC 691).

2. Crkva

Kao vidljiv znak i sredstvo spasenja Isus Krist utemeljio je Crkvu, koja se ostvaruje u Katoličkoj Crkvi (KKC 816). Svojoj Crkvi, koja je proistekla „iz boka Krista koji je usnuo na križu“ (KKC 766), dao je sakramentno ustrojstvo, koje će trajati do potpunoga ostvarenja Kraljevstva (KKC 765). Krist, Glava, i Kristovi vjernici kao udovi tijela jedna su otajstvena osoba (KKC 795). Crkva je sveta zato jer ju je jedini

Posrednik sazdao i bez prestanka podupire njezin vidljivi sastav (KKC 771). Kroz nju se Kristovo djelo otkupljenja posadašnjuje u vremenu i prostoru slavljenjem svetih otajstava, osobito euharistijske žrtve, svete Mise (KKC 1330). Crkva s Kristovom ovlašću prenosi božansku objavu, koja se proteže na sve dijelove nauke (doktrine), „uključujući i čudoredno učenje, bez kogega se spasonosne istinevjere nemogu čuvati, izlagati ni opsluživati“ (KKC 2035).

3. Svetootajstveni poredak

Crkva je sveopći sakrament spasenja u Isusu Kristu (KKC 776). Ona ne odražava samu sebe, nego Kristovo svjetlo, koje odsijeva na njezinu obrazu. Ali to se događa samo kada uporišnom točkom postane istina objavljena u Isusu Kristu, a ne stajalište većine ili duha vremena; jer sâm je Krist povjerio puninu milosti i istine Katoličkoj Crkvi (KKC 819) i On je osobno nazočan u sakramentima Crkve.

Crkva nije udružba koju je stvorio čovjek i o čijem ustroju po svojoj volji odlučuju njezini članovi. Ona je božanskoga podrijetla. „Sam Krist je izvor službe u Crkvi. On ju je ustanovio, dao joj vlast i poslanje, usmjerenje i svrhu (KKC 874). I danas vrijedi Apostolova opomena, neka je proklet svatko koji naviješta neko drugo evanđelje, pa činili to „mi ili anđeo s neba“ (*Galaćanima* 1, 8). Posredovanje vjere neraskidivo je povezano s ljudskom vjerodostojnošću njezinih glasnika, koji su u nekim slučajevima napustili

povjerene im ljude, uz nemirili ih i ozbiljno oštetiili njihovu vjeru. U tom smislu svetopisamska riječ pogađa one koji ne slušaju istinu i ravnaju se prema vlastitim požudama, koji laskaju svojim ušima, jer ne mogu podnosit zdravu nauku (usp. *Druga Timoteju* 4, 3–4).

Zadaća crkvenoga Učiteljstva jest „zaštiti Božji narod od zastranjenja i iznevjerjenja“ kako bi mu se „jamčila stvarna mogućnost da bez zablude ispovijeda pravu vjeru“ (KKC 890). To je osobito istinito u odnosu na svih sedam svetootajstava. Presveta je Euharistija „izvor i vrhunac kršćanskoga života“ (KKC 1324). Euharistijska žrtva, u kojoj nas Krist uključuje u Svoju Žrtvu na Križu, usmjerena je na najprisniju povezanost s Njim (KKC 1382). Stoga u odnosu na primanje svete Pričesti *Sveto Pismo* opominje: „tko god jede kruh ili piće čašu Gospodinovu nedostojno, bit će krivac Gospodinova tijela i krvi“ (*Prva Korinćanima* 11, 27). „Tko je svjestan teškoga grijeha treba prije nego pristupi pričesti pristupiti sakramentu pomirenja“ (KKC 1385). Iz unutarnje razložnosti svetootajstva slijedi da rastavljeni i građanski ponovno vjenčani katolici, čija sakramentna ženidba opстојi pred Bogom, kao i oni kršćani koji nisu u punom zajedništvu s katoličkom vjerom i Crkvom, baš kao i svi katolici koji se nisu spremni pričestiti, (KKC 1457), ne primaju plodonosno svetu Euharistiju, jer ih ne privodi spasenju. Ukazivati na to odgovara duhovnim djelima milosrđa.

Priznavanje grijeha u svetoj ispovijedi najmanje jednom godišnje jedna je od crkvenih zapovijedi (KKC 2042). Kad vjerujući više ne ispovijedaju svoje grijeha i ne doživljavaju odrješenje svojih grijeha, spasenje propada (postaje uzaludno, nemoguće), jer u konačnici Isus Krist je postao čovjekom da nas izbavi od naših grijeha. I na teške i lake grijehе koje počinimo nakon krštenja, primjenjuje se vlast oprštanja koju je uskrsnuli Gospodin dao apostolima i njihovim nasljednicima u službi biskupa i svećenika. Sadašnja praksa ispovijedanja jasno pokazuje da savjest vjernika nije dovoljno oblikovana. Božja milost nam je dana kako bismo ispunili Njegove zapovijedi da postanemo jedno sa Njegovom

svetom voljom, a ne da bismo izbjegli poziv na kajanje (KKC 1458).

„Svećenik nastavlja otkupiteljsko djelo na zemlji“ (KKC 1589). Ređenje svećeniku „podjeljuje svetu vlast“ (KKC 1592), koja je nezamjenjiva, jer kroz nju Isus postaje svetoootajstveno nazočan u Svojem spasonosnom djelovanju. Stoga se svećenici dragovoljno odlučuju za beženstvo kao „znak novoga života“ (KKC 1579.). Riječ je o samopredavanju u službi Kristu i Njegovu dolazećemu kraljevstvu. U podjeli ređenja u tri stupnja te službe „Crkva se smatra vezanom izborom koji je obavio sâm Gospodin. Upravo zato ređenje žena nije moguće“ (KKC 1577). Tvrđiti da je ta nemogućnost nekakav oblik diskriminacije žena pokazuje samo nedostatak razumijevanja za taj sakrament. Tu nije riječ o zemaljskoj vlasti, nego o predstavljanju Krista, Zaručnika Crkve.

4. Ćudoredni zakon

Vjera i život su nerazdvojivi, jer je vjera bez djeła mrtva (KKC 1815). Ćudoredni zakon djelo je božanske Mudrosti i vodi čovjeka obećanomu blaženstvu (KKC 1950). Dosljedno, poznavanje božanskoga i naravnoga zakona nužno je „da čini dobro i ispuni svoju svrhu“ (KKC 1955). Prihvaćanje te istine nužno je za spasenje svih ljudi dobre volje, jer onaj tko umre u smrtnom grijehu bez pokajanja zauvijek će biti odijeljen od Boga (KKC 1033). To dovodi do praktičnih posljedica u životu kršćana, od kojih su mnoge sada zamračene (usp. KKC 2270–2283, 2350–2381). Ćudoredni zakon nije teret, nego dio te istine koja oslobađa (usp. Ivan 8, 32), kroz koju kršćanin hodi putom spasenja i koji se ne može relativizirati.

5. Vječni život

Mnogi se danas pitaju čemu još služi Crkva, kad čak i biskupi više vole biti političari nego navješćivati Evandjeљe kao učitelji vjere. Da ne bismo razvodnili i zamaglili svoj pogled zanemarivim i beznačajnim, potrebno se prisjetiti što čini značajke Crkve. Svaki čovjek ima besmrtnu dušu, koja se u smrti dijeli od tijela nadajući se

uskrsnuću mrtvih (KKC 366). Smrt čini konačnim čovjekovu odluku za ili protiv Boga. Svatko se mora suočiti s posebnim sudom odmah nakon smrti (KKC 1021). Ili je potrebno pročišćenje ili čovjek izravno ulazi u nebesko blaženstvo i smije gledati Boga licem u lice. Postoji i užasna mogućnost da čovjek do samoga kraja ustraje u svojem odbijanju Boga i nedvosmisleno odbijačući Njegovu ljubav „odmah i zauvijek sebe osudi“ (KKC 1022). „Bog nas je stvorio bez nas, ali nas nije htio spasiti bez nas“ (KKC 1847). Vječnost paklenske kazne strašna je stvarnost, koju – prema svjedočanstvu Svetoga Pisma – privlače svi koji „umiru u stanju smrtnoga grijeha“ (KKC 1035). Kršćanin prolazi kroz uska vrata, jer „široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu“ (Matej 7, 13).

Šutjeti o tim i drugim istinama vjere i podučavati ljudi na taj način najveća je varka protiv koje *Katekizam* snažno upozorava. To je posljednja kušnja Crkve, a vodi čovjeka religijskoj obmani, „po cijenu otpada od istine“ (KKC 675); to je Antikristova prijevara „sa svim nepravednim zavaravanjem onih koji propadaju poradi toga što ne prihvatiše ljubav prema istini da bi se spasili“ (*Druga Solunjanima* 2, 10).

Poziv

Kao radnici u Gospodinovu vinogradu svi smo se dužni podsjetiti tih temeljnih istina držeći se onoga što smo i sami primili. Ljude našega doba želimo ohrabriti da koračaju stazom Isusa Krista s odlučnošću da steknu vječni život opslužujući Njegove zapovijedi (KKC 2075).

Zamolimo Gospodina da nam dâ spoznati veličinu dara katoličke vjere, kroz koju se otvaraju vrata vječnoga života. „Doista, tko se zasti-di mene i mojih riječi u ovom preljubničkom i grješničkom naraštaju – njega će se stidjeti i Sin Čovječji kada dođe u slavi Otca svoga zajedno sa svetim andelima“ (*Marko* 8, 38). Stoga se pre-dajmo jačanju vjere isповijedajući istinu, koja je sâm Isus Krist.

I nama su, osobito biskupima i svećenicima, upućene riječi kojima Pavao, apostol Isusa Kri-sta, opominje svojega suputnika i nasljednika Timoteja: „Zaklinjem te pred Bogom i Kristom Isusom, koji će suditi žive i mrtve, zaklinjem te pojavkom Njegovim i kraljevstvom Njegovim: propovijedaj Riječ, uporan budi – bilo to zgodno ili nezgodno – uvjeravaj, prijeti, zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom. Jer doći će vrijeme

kad ljudi ne će podnosići zdrava nauka nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učite-lje kako im godi ušima; od istine će uho odvra-čati, a bajkama se priklanjati. Ti, naprotiv, budi trijezan u svemu, zlopati se, djelo izvrši blago-vjesničko, služenje svoje posve ispunil!“ (*Druga Timoteju* 4, 1–5).

Neka nam Marija, Majka Božja, isprosi milost da ostanemo nepokolebljivi u isповijedanju isti-ne Isusa Krista.

U vjeri i molitvi povezani
U Rimu, 10. veljače 2019.

Gerhard kardinal Müller, v. r.
Predstojnik Zbora za učenje vjere 2012.–2017.
S njemačkoga preveo: **Petar Marija Radelj**

Sveti Josip i pape posljednjih stotinu godina

Posebna veza povezuje pape posljednjih sto-tinu godina sa svetim Josipom. ‘Stil’ Marijina zaručnika i tihoga Isusova čuvara na različite je načine nadahnjivao njihovu petrovsku služ-bu, ovisno o razdoblju u kojem su živjeli, kao i o njihovu osobnom iskustvu

U prostorijama u kojima živi i radi Jorge Ma-rio Bergoglio cijeli život ima kip svetoga Josipa, prikazanoga usnuloga, u stavu koji je manje popu-laran na Zapadu nego u Latinskoj Americi. I danas se taj kipiće ističe u njegovoј radnoj sobi u Domu svete Marte. Ta je skulptura, i štovanje pape Franje prema tomu što ona predstavlja, iznenada postala svjetski poznata kada je sâm Papa govorio o njoj na Svjetskom susretu obitelji u Manili. Pritom je otkrio veliko pouzdanje u posredničku snagu Isusova zemaljskog oca i hranitelja, te divljenje za njegovu ulogu i stil.

Volim svetoga Josipa, jer je snažan i šutljiv čovjek – rekao je tada papa Franjo. Na svom radnom stolu imam kip svetoga Josipa koji spa-va, i kada imam neki problem ili neku teškoću,

napišem poruku na komadiću papira i stavim ga ispod kipa svetoga Josipa kako bi ga on mogao sanjati. Ta gesta znači: moli za taj problem! – ka-zao je Papa.

Nakon Petra, među papama je bilo mnogo Ivanā, Benediktā, Pavlā, Grgurā, ali nijedan Jo-sip. Nije zabilježen nijedan papa s tim imenom. Međutim, mnogima je, posebno u posljednjem stoljeću, to bilo krsno ime. Početkom XX. sto-ljeća Giuseppe Melchiorre Sarto postaje Pio X.,

a poslije na Petrovu stolicu sjedaju Angelo Giuseppe Roncalli, Karol Józef Wojtyla i Joseph Ratzinger. Papa Franjo ne nosi ime Josip, ali 19. ožujka sa zahvalnošću slavi obljetnicu mise ustoličenja i početka petrovske službe.

Ni Pavao VI. ne nosi ime Josip, ali posebno od 1963. do 1969. godine, nije propustio slaviti misu na svetkovinu 19. ožujka. Svaka njegova propovijed tako postaje djelić osobnoga prikaza u kojemu papa Montini pokazuje svoju zadivljnost potpunim Josipovim posvećenjem svojemu poslanju, tim „možda sramežljivim“ čovjekom, ali nadarenim nadljudskom veličinom koja očarava, i zbog koje ne uzmiče iako prihvaćanje zaručnice kao što je Marija i sina kao što je Isus znači biti vanzemaljac među ljudima njegova doba.

Tako je u propovijedi na Josipovo 1969. godine Pavao VI. istaknuo da je upravo na svetom Josipu bio teret, odgovornost, rizici i brige male i posebne svete obitelji. Na njemu je bilo služenje, rad, žrtva, u polusjeni evanđeoskoga okvira u kojemu ga rado razmatramo, i sada, kada ga pozajemo, rado ga zovemo sretnim, blaženim. To je Evanđelje. U njemu vrijednosti ljudskoga života poprimaju drugačiju mjeru od one kojom smo naučeni cijeniti ih; ovdje, ono što je maleno postaje veliko – rekao je papa Pavao Šesti.

U 26 godina papinstva Ivan Pavao II. imao je bezbroj prigoda za govor o svetom Josipu kojemu se – kako je govorio – moli svakoga dana. To je štovanje sažeо u dokumentu koji mu je posvećio 15. kolovoza 1989. godine, kada je objavljena

apostolska pobudnica ‘Redemptoris Custos’. U njemu papa Wojtyła istražuje Josipov život u svakoj njegovoj gesti te, budući da je bio osjetljiv na vidike kršćanskoga braka, dao temeljito tumačenje odnosa između dvoje nazaretskih supružnika. Odnosno milosti zajedničkoga življjenja karizme djevičanstva i dara braka.

Josip je čovjek kojega Matej u evanđelju naziya pravednikom, zaštitnik opće Crkve, radnikā i bezbrojnih zemalja, među kojima i Hrvatske, gradova i mjesta, ali ne poznaju se njegove riječi nego samo šutnja. Na tu se njegovu prividnu neprisutnost osvrnuo i Benedikt XVI., te u njoj istaknuo bogatstvo potpunoga života, koji je – kako je rekao u podnevnom nagovoru 18. prosinca 2005. godine – svojim primjerom utjecao na razvoj Isusa čovjeka-Boga. Tišina je to zahvaljujući kojоj Josip, zajedno s Marijom, čuva Riječ Božju (...) tišina prožeta stalnom molitvom, molitvom Gospodinova blagoslova, klanjanja njegovoј svetoj volji i bezrezervnoga povjeravanja njegovoј providnosti – rekao je papa Ratzinger.

Papa Franjo je pak dugo razmišljao o sveču kojemu povjerava svaku brigu. On je čovjek koji čuva, čovjek koji pomaže rasti, čovjek koji nosi svako očinstvo i svako otajstvo, ali ništa ne uzima za sebe – rekao je papa Franjo u propovijedi na jednoj od jutarnjih misa u Domu svete Marte. Na kraju – istaknuo je 20. ožujka 2017. godine – Josip je čovjek koji djeluje i kada spava, jer sanja ono što Bog želi.

Danas bih ga želio moliti da svima nama dade sposobnost sanjanja, jer kada sanjamo velike, lijepе stvari, približavamo se Božjem snu, onomu što Bog sanja o nama. (...) I neka svima nama podari vjernost koja općenito raste u ispravnom ponašanju, jer on je bio pravednik, koja raste u tišini, u malo riječi, i u nježnosti koja je sposobna čuvati vlastite i tuđe slabosti – rekao je papa Franjo.

Alessandro De Carolis;
Ariana Anić – Vatikan
19 ožujka 2019, 18:42

MARIJA

U RIJEĆI BENEDIKTA XVI.

Benedikt XVI. - Marija je velika jer ne veliča samu sebe, nego Boga

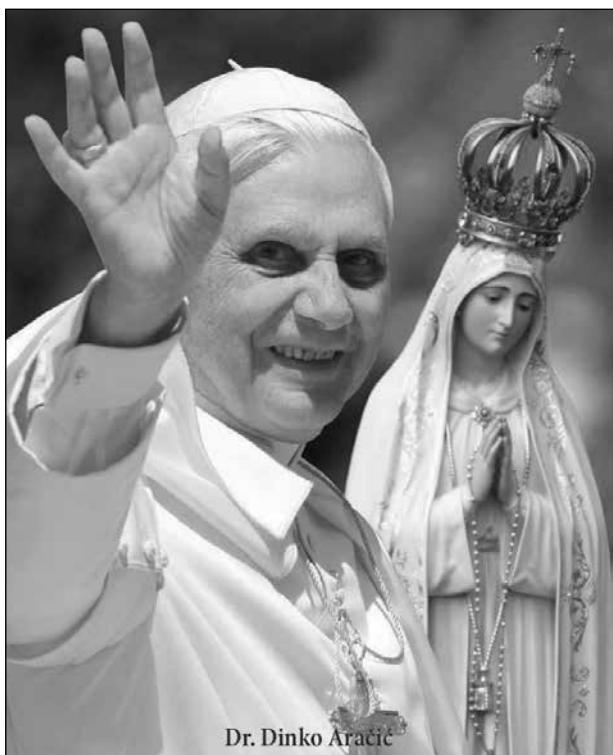
“Marija je, doista, postala Majka svih vjernika. Njezinoj se majčinskoj dobroći, kao i njezinoj čistoći i djevičanskoj ljepoti, obraćaju muškarci i žene svih vremena i svih krajeva svijeta u svojim potrebama i nadama, u svojim radoštima i patnjama, u svojoj samoći kao i u svomu zajedničkom sudjelovanju. I uvijek kušaju dar njezine dobrote, kušaju neiscrpnu ljubav koju ona izljeva iz dubine svoga srca.”

Za sve čitatelje Hrvatske katoličke mreže donosimo izvadak iz knjige “Marija u riječi Benedikta XVI.” koju je objavila Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. U knjizi su zapisane propovijedi i nagovori za Gospine blagdane kao i nekim molitve Gospi koje je Benedikt XVI. izrekao za svoje papinske službe. Izabrao ih je i preveo Dinko Aračić.

Iznad svih svetih uzdiže se Marija, majka Gospodinova, **zrcalo svake svetosti**. U Lukinu evanđelju nalazimo je zauzetu u služenju ljubavi kod rođakinje Elizabete, kod koje je ostala oko tri mjeseca (1, 56) kako bi joj pomagala u zadnjoj fazi trudnoće. Veliča duša moja Gospodina (Lk 1,46), reče u prigodi tog pohoda i tim rijećima izražava cijeli program svojega života: ne stavljati samu sebe u središte, nego ostaviti prostor Bogu, kojega se susreće i u molitvi i u služenju bližnjemu, jedino će tada dobrota ući u svijet.

Marija je velika upravo zato što ne želi veličati samu sebe, nego Boga. Ponizna je, jedina joj je želja biti službenica Božja (usp. Lk 1, 38.48). Zna kako jedini način da doprinese spasenju svijeta nije ostvarenje vlastitih djela, nego potpuno stavljanje na raspolaganje za Božje pothvate.

Marija je **žena nade**: jedino zato što vjeruje u Božja obećanja i očekuje spasenje Izraelovo, Andeo može doći k njoj i pozvati je da se stavi u službu ostvarenja tih obećanja. Žena je vjere: Blažena ti što povjerova, kaže joj Elizabeta (usp. Lk 1, 45). Hvalospjev Veliča – slika, takoreći,

Dr. Dinko Aračić

MARIJA
U RIJEĆI BENEDIKTA XVI.

njezine duše – potpuno je protkan nitima Svetog pisma, nitima preuzetim iz Božje riječi. Na taj način vidi se kako je ona u Božjoj riječi doista u svom domu, iz kojega lakoćom izlazi i u nj se ponovno vraća. Ona govori i razmišlja Božjom riječi. Božja riječ postaje njezina riječ i njezina se riječ rađa iz Božje riječi. Prema tome, vidi se da su i njezine misli u skladu s Božjim mislima,

BENEDIKT XVI.

ZVIJEZDA NADE

PAPA HODOČASNIK U MARIJANSKA SVETIŠTA

da je njezina volja jedno s Božjom voljom. Budući da je potpuno prožeta Božjom riječi, može postati majka utjelovljene Riječi.

Na kraju, Marija je **žena koja ljubi**. Zar bi to moglo biti drukčije? Kao vjernica, koja u vjeri misli Božje misli i hoće ono što Bog hoće, ne može biti drugo doli žena koja ljubi. Osjećamo to u tihim događajima, koji se spominju u evanđeoskim izvješćima o Isusovu djetinjstvu. Vidimo to u finoći kojom u Kani uočava potrebu u kojoj su se našli mладenci i priopćava je Isusu. Vidimo to u poniznosti kojom prihvata da bude u drugom planu tijekom Isusova javnog života, znajući da Sin mora zasnovati novu obitelj i da će Majčin čas kucnuti tek kod križa, kad će nastupiti pravi Isusov čas (usp. Iv 2,4; 13,1).

Dok su se učenici razbježali, Marija je ostala kod križa (usp. Iv 19,25-27); kasnije, na Duhove, oni će se okupiti oko nje u iščekivanju Duha Svetoga (usp. Dj 1,14). Život svetaca ne ograničava se jedino na njihovo ovozemaljsko življenje,

nego uključuje i njihov život i djelovanje u Bogu nakon smrti. Kod svetaca je jedno očito: tko ide u susret Bogu, ne udaljuje se od ljudi, nego im postaje istinski blizak. To vrijedi na osobit način za Mariju. Riječi koje je Raspeti uputio učeniku – Ivanu i po njemu svim Isusovim učenicima: Evo ti majke! (Iv 19,26) – obistinjuju se u svakome novom naraštaju.

Marija je, doista, postala **Majka svih vjernika**. Njezinoj se majčinskoj dobroti, kao i njezinoj čistoći i djevičanskoj ljepoti, obraćaju muškarci i žene svih vremena i svih krajeva svijeta u svojim potrebama i nadama, u svojim radostima i patnjama, u svojoj samoći kao i u svomu zajedničkom sudjelovanju. I uvijek kušaju dar njezine dobrote, kušaju neiscrpnu ljubav koju ona izljeva iz dubine svoga srca.

Svjedočanstva zahvalnosti, koja joj se iskažuju na svim kontinentima i u svim kulturama, znak su prepoznavanja te čiste ljubavi koja ne traži samu sebe, nego jednostavno želi dobro. Pobožnost vjernikâ, istodobno, pokazuje nepogrješiv osjećaj da je ta ljubav moguća. A to postaje zahvaljujući duboku sjedinjenju s Bogom, po kojem duša biva potpuno prožeta njime – uvjet da onaj koji je pio s izvora Božje ljubavi i sam postane izvorom iz kojeg teku rijeke žive vode (usp. Iv 7, 38).

Marija, Djevica, Majka, pokazuje nam što je ljubav i koji je njezin izvor iz kojega uvijek iznova crpe svoju snagu. Njoj povjeravamo Crkvu, njezino poslanje i služenje ljubavi:

“Sveta Marijo, Majko Božja,
svijetu si donijela pravo svjetlo,
Isusa, Sina tvoga – Sina Božjega.
Posve si se predala Božjemu pozivu
i tako postala vrelom dobrote koja iz njega izvire.
Pokaži nam Isusa. Vodi nas njemu.
Nauči nas da ga upoznamo i uzljubimo
kako bismo i sami mogli postati
sposobni za pravu ljubav
i biti izvori žive vode posred ožednjela svijeta.”

*Iz okružnice Deus caritas est,
br. 41 i 42. (25. prosinca 2005.)*

A N Đ E L I

ONI KOJI POMAŽU I TJEŠE

**Andeo čuvar – poslje Boga i Marije ni na nebu niti na zemljji
nema nikoga tko se više brine za naše spasenje.**

Poslje Boga i Marije ni na nebu ni na zemljiji nema nikoga tko se više brine za naše spasenje od našeg andela čuvara te kao posljedica toga trebamo ga jako štovati. Od početka našeg života dan nam je za suputnika, čuvara i branitelja i nikada nas ne napušta sve dok se naša duša ne vrati u ruke svoga Stvoritelja. Tko bi mogao iskazati svu pažnju kojom se brine i provida u našim materijalnim i duhovnim potrebama. Uvijek i posvuda je s nama naš andeo čuvar, dan i noć, u gradu i polju, u samoći i vrevi, u poslu i odmoru, tješi nas u žalostima, brani nas u opasnostima, prosvjetljuje u sumnjama i potpomaže u svim potrebama.

Podsjetimo se na trenutak što je sve arkandeo Rafael učinio za Tobiju. Bio mu je drug na putu do Medije, izbavio ga je na obali rijeke Tigrisa od velike ribe koja mu je ugrožavala život, sam je išao do Gabea kako bi dobio položeni zalog, omogućio mu je da se sretno oženi Sarom nakon što ga je poučio kako da spriječi zloduha Asmodeja da mu naškodi kao što je to bio činio prethodnoj sedmorici, dopratio ga je zdrava do kuće očeve, povratio je vid njegovu ocu koji ga je već odavno bio izgubio, objavio mu je planove milosrđa koje je Bog imao s njegovom obitelji.

Sve to je slika onoga što za nas čini andeo čuvar. On nas prethodi na našim putovima i udaljava od nas ono što bi moglo postati prigodom za pad. Taj istinski prijatelj nas ne napušta ni onda kada ne slušamo njegovih savjeta, ni kada grijšeći vrijedamo njegovu uzvišenu prisutnost. Naprotiv, tada još više diže glas te nas potiče na grižnju savjesti da se pokajanjem dignemo iz bijednog stanja u koje smo bili upali. U međuvremenu nas zagovara kod Gospodina i moli da izbjegnemo kazne koje smo zaslužili pred Božjom pravednošću.

Andeli u iskustvima svetaca

Kad nešto molimo, on nas odmah sluša. Dosta je pokazati iskrenu pobožnost prema njemu da nam odmah pritekne u pomoć i više od naših prošnji ili želja. Tako je sv. Petra andeo oslobođio okova, otvorio mu vrata zatvora i izveo ga vani. Znamo da je sv. Onofriju njegov andeo čuvar pratilo za vrijeme 60 godina njegova života u pustinji, vodio ga je do pećine koju mu je Gospodin bio odredio za boravište, a često mu je donosio i svetu pričest. Sv. Suzanu mučenicu je andeo čuvar branio protiv bludnih napadaja cara Dioklecijana. Sv. Quinteriju je andeo poučio što treba činiti u životu kako bi ugodila Gospodinu. Sv. Brigita Švedska ne samo da je više puta vidjela svoga andela čuvara nego je čula kako u njenoj prisutnosti pjeva ugodne rajske hvalospjeve.

Sv. Rajmonda je njegov andeo čuvar svako jutro budio s prvim svjetлом, a sv. Francisca Rimška je neprekidno bila u društvu svoga andela čuvara, s njim je stalno razgovarala, a gubila ga je s vida samo kada bi učinila neku pogrešku, što je njoj bio znak da se preispita te je nakon kajanja opet zadobivala to ugodno društvo. Dok je sv. Izidor bio na misi u crkvi, njegov andeo je umjesto njega radio na polju kako se ne bi gospodari

žalili zbog neučinjena posla. Sv. Balbinu i sv. Kostanzu su njihovi anđeli čuvari pazili i njegovali kad su bile bolesne. Sv. Stanislav Kostka je ne znajući ušao u crkvu nekih heretika, a njegov anđeo ga je na to opomenuo i donio mu pričest u prisutnosti sv. Barbare. Sv. Fermu i sv. Rustiku su anđeli u zatvor donijeli hranu, gdje su zbog vjere bili osuđeni na kaznu smrti glađu. Toliko su brojne milosti koje anđeli isprose ljudima da ih je nemoguće nabrojiti.

Ono što nas treba posramiti je naša hladnoća i slaba pobožnost prema našim anđelima čuvarima te nedovoljno odgovaranje na njihove poticaje. Ali ohrabrimo se, zahvalimo Božjoj dobroti što nam je udijelila tako dobre čuvare koji su istovremeno i dostojanstvenici nebeskog dvora. A sjetimo se da nam je anđeo dodijeljen kako bi bio svjedok naših djela, te da ga ljubimo kao prijatelja, slušamo kao učitelja, da mu zahvaljujemo kao dobročinitelju, a častimo ga kao anđela Božjega.

Neka jedanput zauvijek poraste naše povjerenje u njegovu zaštitu. Utječimo mu se u svim potrebama jer će nas sigurno uslišati. Nemojmo zaboraviti moliti ga i pozdravljati, pogotovo ujutro preporučiti se da nas prati i čuva u svim događajima cijelog dana, a uvečer mu zahvalimo za

njegovu pomoć i preporučimo mu da nas čuva od noćnih zasjeda neprijatelja našeg spasenja. Zazivajmo njegovu pomoć i zaštitu u svim prilikama i situacijama, kod kuće, u crkvi, na putovanju, i pogotovo prije svih djela kako bismo je ih dobro učinili i bila nam na zaslugu pred Bogom, zazivajmo ga u našim molitvama da ih skupa sa svojima prikaže Bogu kao ugodan prinos.

Pogotovo pazimo da pred njime ne činimo nešto zbog čega bismo se trebali sramiti barem toliko kao da je učinjeno pred nekim čovjekom. Ako preziremo njegove poticaje u savjeti i slijedimo svoje strasti vrijeđajući Boga, imat ćemo njegovo svjedočanstvo protiv nas pred Božjim sudom. Sveci su prakticirali zazivati pomoć anđela čuvara osoba s kojima su morali razgovarati ili pregovarati u raznim i često važnim stvarima i redovito su im oni pomagali da se stvari dogode na slavu Božju. Ne propustite svakodnevno se obraćati vašem anđelu čuvaru pa makar i kratkom molitvicom Anđele čuvaru mili i iskusit ćete njegovu skrb i blizinu.

mons. Giuseppe Riva
Monfortanci.com | Bitno.net,
Objavljeno: 8. kolovoza 2018.

POGLED UNAZAD

(iz internetske stranice)

petak, 27. travnja 2012.

Blažena Ozana kotorska 85 godina od proglašenja blaženom

Blažena Ozana Kotorska rođena je u mjestu Relezi iznad Kotora u današnjoj Crnoj Gori 25.studenog 1493 god. kao Kata (Katarina) Kosić. Sačuvana predaja govori da je kao pastirica imala viđenje djeteta Isusa i raspetog Spasitelja što ju je potaknulo na savršeniji kršćanski način života.

Kao 14-godišnja djevojčica silazi u Kotor (1507.) da bude kućna pomoćnica kod poznate obitelji Buća koja je dominikanskom redu dala više članova. U obitelji Aleksandra Buća služi 7 godina gdje je naučila čitati i pisati. Osim materinjskog jezika čitala je na latinskom i na talijanskom duhovne knjige, a osobito Sveti Pismo.

Kao dvadesetogodišnja djevojka 1514. sluša propovijed na Veliki Petak o muci Gospodina našega kako je bio uhvaćen i mučen, koja je duboko potresa da odlučuje živjet životom *zazidanih djevica* te se tako u još većoj mjeri posvetiti promatranju Muke Kristove, molitvi, pokori i dobrim djelima.

Uzima odjeću dominikanskih trećoredica (mantelati) i svom imenu nadodaje redovničko Ozana na čast dominikanke bl. Ozane iz Mantove

Neraspadnuto tijelo bl. Ozane.

koja je 1505. preminule na glasu svestnosti. Mantelate su bile osobe koje su svojim pokorničkim životom bile javni prosvjed protiv humanističkim i renesansnog rastakanja moralnih vrednota kršćanstva u svojim sredinama. Živjele su po obiteljima ili u pokorničkim čelijama budno prateći život i sva zbivanja svoje okoline. Dobiva dozvolu kotorskog biskupa da smije živjeti kao *zazidana djevica* (kakvih je u Kotoru bilo na više mješta) u pokorničkoj čeliji uz kapelu sv. Bartolomeja (25. siječnja 1515.).

Sobica je imala vrata i prozor koji je gledao prema crkvi. Preko prozora je slušala svetu misu i primala svete sakramente (ispovijed i pričest), zatim i milostinju vjernika za svoje uzdržavanje. Vrata čelije su se otvarala samo u slučaju teške bolesti, a ključ je čuvalo kotorski biskup.

Ozana se Bogu potpuno predala preko kontemplacije, pokore i apostolata. U kontemplaciji glavno mjesto zauzima moljenje časoslova s odgovarajućim svečanim obredima i to u određeno vrijeme. Dizala se u ponoć da moli i u duhu sjedini sa subraćom redovnicima u Kotoru i cijelom redu. Svoju pokoru je uskladila sa propisima dominikanskih pravila i svog duhovnog učitelja.

Nosila je košulju od kostrijeti, spavala je na pokretnim ljestvama sa pet prečki na spomen pet Kristovih rana, umjesto jastuka imala je komad drveta pokrivenog priprostom tkaninom. Nikad nije jela meso a mlijecnu hranu je uzimala tri put na tjedan, a ostala četiri je postila o kruhu i vodi, posebno petak i subotu (jer je u nedjelju uzimala pričest).

Na dan pričešćivanja nije uzimala druge hranе. Ozana razmatra muku Gospodnju i svoj život ispunja patnjom.

Bila je vješta vezilja koja je radila za kotorske gospođe te je tako skladno izmjenjivala molitvu i rad. Sve što bi zaslužila ručnim radom velikodušno je dijelila gradskoj sirotinji čime je svjedočila ljubav prema bližnjima.

Još dan danas u kotorskoj katedrali se čuva tjelesnik koji je blaženica izvezla, na finom je platnu izvezla bijelom svilom na sredini križ sa znakovima Muke Isusove, a naokolo pri rubu čipke naslov *Ostani vjeran do smrti i dat ću ti vijenac – život jer sam te ja odabral, govori Gospodin . Ovaj je moj učenik hoću da ostane takav. (Otk 2,10; Iv 21,22).*

I prije Ozane u Kotoru je bilo dominikanskih trećoredica koje su kao i ona živjele svaka za sebe. Ozana dolazi na zamisao da ih okupi na zajednički samostanski život. To postaje ostvarivo tek kad dominikanci napuste samostan kod crkve sv. Pavla i kad Ozana dobije dopuštenje da osnuje novi ženski samostan.

Tako nakon sedam godina (1521.) prelazi u novu ćeliju do crkve sv. Pavla jer je njena ćelija kod sv. Bartolomeja oštećena u potresu. Uz crkvu je osnovan mali samostan u koji pobožne Kotoranke ulaze na Ozanin poticaj posvećujući se životu molitve i odricanja. Glas o njihovu svetom životu stigao do Rima pa im general dominikanaca Francesco Romeo daje dopuštenje 1547. godine da smiju nositi bijeli škapular, što je bio znak pridržan sestrama drugoga dominikanskoga reda.

Osjećajući da se približava kraj njezina života, zamolila je da je prenesu u crkvu sv. Pavla i tu je primila svete sakramente od svoga isповједnika fra Tome Basca, dominikanca. Zaželjela je da joj čitaju opis Kristove muke iz Ivanova evanđelja. Svetu je predala svoju dušu Bogu u 72. godini života, nakon 52. godine uzornoga pokorničkog života. Pune 52. godine života Ozana je provela zatvorena u ćelije gdje se molila i žrtvovala za mir i jedinstvo među ljudima, za obraćenje grješnika i za potrebe cijele Crkve.

Tijelo joj je neraspadnuto bilo u crkvi sv. Pavla do 1807. kada je francuska vojska crkvu

pretvorila u skladište, pa je preneseno u crkvu sv. Marije Colegate (Gospe od zdravlja), u Kotoru poznatiju kao crkva Svete Ozane.

Kotorani su svoju veliku sugrađanku nazivali *trubljom Duha Svetoga i učiteljicom mistike*. I pučani i plemići, gradski oci i biskupi dolazili su joj po savjete. Posebno se zalagala za mir u gradu i to među posvađanim velikaškim obiteljima, pučanima i vlastelom kao i među pojedinim građanima. Zato je nazvana *djevicom miriteljicom i anđelom mira*.

Uvijek je rado primala svoje seljane i poticala ih na pravi kršćanski život, pa je mnogi smatraju apostolom kršćanskog jedinstva i zaštitnicom ekumenskoga pokreta.

Njezinim se zagovorom i molitvama pripisuje oslobođanje Kotora od Turaka 1539. godine. O toj pobedi svjedoči i danas natpis nad gradskim vratima, pisan latinskim jezikom. Već za njezina života ljudi su joj se utjecali u raznim potrebama, a odmah po smrti su je počeli častiti kao sveticu. Podjednako je časte i pravoslavci i

Vratnice Svete Marije Colegate, Vasko Lipovac

Kotorska katedrala

katolici. Ozana kotorska je ekumenska svetica ponajprije svojim životom i molitvom.

Postupak za proglašenje blaženom započeo je u Kotoru 1905. i sretno završen u Rimu, pa je 21. prosinca 1927. g. papa Pio XI. odobrio njezino štovanje.

Hrvatski kipar Antun Augustinić napravio je sarkofag, u kojem se od 1963. nalazi njeno neraspadnuto tijelo. Katolička Crkva slavi njezin spomendan 27. travnja. Zaštitnica je Kotora i Kotorske biskupije, za Splitsku metropoliju proglašena je zaštitnicom ekumenizma.

Stupanje u Treći red svetoga Dominika

Prilikom kanonskog oblačenja Katarina je položila zavjete siromaštva, čistoće i poslušnosti, te je promijenila svoje krsno ime u Ozana, na uspomenu blažene Ozane iz Mantove, preminule na glasu svetosti 1505., koju je uzela za uzor.

Pošto je primila na sebe redovničko odijelo, izgledalo joj je da život što ga je do tada provodila nije bio uredan, premda je njen život bio uvijek neporočan i svet. Sve je njen nastojanje težilo k tome da joj srce i duša budu čisti i bez ljage, kao što joj je bez ljage bijela dominikanska haljina.

Ostavivši svijet, prva joj je misao bila da od svoga srca napravi Bogu oltar na kojemu će paliti samo tamjan kreposna života. Bila je uvjerenja da sve za čim svijet teži nije drugo doli cvijet koji zorom cvjeta, a predvečer vene.

Nastojala je, stoga, svim silama postići ono blago koje ni moljac ni rđa ne izgrizaju, radi koga lojovi ne prokopavaju zidove i ne kradu ga!

Svaki je dan bivala revnija u vršenju svojih dužnosti, ustrajnija u djelima pobožnosti, sve savršenija u duhovnom životu, znajući kako kaže sv. Augustin: *Tko u krepotima ne napreduje, taj nazaduje.*

U prizemnoj ćeliji mlada je pokornica provele pune pedeset dvije godine u molitvi, postu i pokori, baveći se ručnim radom. Jedan njen životopisac veli kako su se Kotorani divili svetoj đevici, koja je znala i usred gradske buke naći pustinju, mir.

Ozana je trajno zahvaljivala Bogu što joj je udijelio milost da postane redovnica Dominikanskoga reda, toliko zaslužnog za Crkvu, znanost, umjetnost, i za sam Kotor.

(internet blog.dnevnik.hr, pogled unazad, 2012.04.

Don Niko Luković, Blažena Ozana Kotorka,
Kotor, 1965., str. 34.)

MOLITVA ZA PROGLAŠENJE SVETOM BLAŽENE OZANE KOTORSKE

Svemogući Bože, tvoja je službenica bl. Ozana Kotorska svojim svetim životom povezivala narode različite vjere i kulture i bila im je uzor pravoga jedinstva. Molimo te da što prije bude proglašena svetom kako bi je zajedničkim slavlјem zazivali narodi Istoka i Zapada, te u miru i jedinstvu promicali tvoje kraljevstvo na zemlji, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira. Po Kristu Gospodinu našem.

MOLITVA BLAŽENOJ OZANI KOTORSKOJ ZA POSEBNU MILOST

S velikim se pouzdanjem utječem tebi, blažena Ozano, koja si još za života spremno pritekla u pomoć svima koji su se k tebi utjecali. Izmoli mi nebesku pomoć u ovoj mojoj potrebi ... da mogu zajedno s tobom zahvaljivati Bogu i slaviti ga u sve dane svojega života. Po Kristu Gospodinu našemu.

Drage sestre i čitatelji,

Evo kratki pregled nekih prošlih i budućih događanja.

14. - 16. prosinca 2018. – s. Ana Begić održala je u Petrovču, u Sloveniji, adventsku duhovnu obnovu za dominikanske bogoslove.

15. prosinca 2018. – Održana promocija novih diplomanata na studiju Teologije posvećenog života, u Remetama. Među diplomantima Sustavnog studija duhovnosti bila je i s. Manes Puškarić.

6. – 11. siječnja 2019. – Održane su duhovne vježbe u Korčuli. Voditelj je bio o. Dominik Magdalenić, karmeličanin.

13. – 19. siječnja – Održane su duhovne vježbe u Subotici. Voditelj je bio župni vikar vlč. MARIJAN VUKOV.

21. siječnja – Na testnim stranicama Hrvatske katoličke mreže (HKM), u rubrici duhovnost, objavljen članak s. Ane Begić o Bratskoj opomeni „Ne sudimo bližnjega oštire nego sebe“.

U istom je mjesecu, siječnju, u časopisu za novu evangelizaciju BOOK, objavljen je intervju sa s. Anom Begić, na temu "Crkva kao (naučiteljica) ima pravo reći što je dobro, a što loše."

26. siječnja – Proslavljen je Dan posvećenog života u Dubrovniku. Sudjelovale su naše sestre iz Korčule i Dubrovnika.

9. veljače - Djeca iz župe Blato - dječjeg župnog zbora »Stope«, dječje radionice »Biseri Očeva milosrđa« i ministranti, posjetili su naš samostan Svetih andjela čuvara u Korčuli, zajedno sa svojim voditeljicama, sestrama Kćeri milosrđa.

23. veljače – Ravnateljice katoličkih vrtića primljene su kod predsjednice Republike Hrvatske povodom Dana otvorenih vrata Ureda Predsjednice.

1. ožujka – Vrhovno vijeće održalo je svoju redovitu sjednicu u Šibeniku.

1. i 2. ožujka – Priore i starješice naših zajednica imale su svoj godišnji susret u Šibeniku. Don Marinko Mlakić održao je u petak popodne prigodno predavanje na temu: *Euharistija – temelj služenja*. Šibenski biskup mons. Tomislav Rogić predslavio je euharistijsko slavlje u subotu, u kapelici sestara.

4. ožujka – S. Anita Sučić i ekipa iz OŠ Petra Kanavelića sudjelovala je na biskupijskom natjecanju iz vjeronauka. Osvojili su prvo mjesto, te imaju pravo sudjelovati na državnom natjecanju koje će se održati u Osijeku.

11. ožujka – Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu proslavio je 350. obljetnicu djelovanja. Na proslavi je sudjelovala č. majka s. Katarina Maglica. Među dobitnicima nagrade bila je i naša s. Manes Puškarić, za najbolji prosjek ocjena (4,9) u prošloj Akademskoj godini.

12. – 19. ožujka – S. Jaka Vuco i s. Ljubica Jurić uključile su se u biskupijsko hodočašće u Svetu Zemlju. Hodočašće je organizirala Šibenska biskupija kao pripravu za proslavu 50. obljetnice proglašenja svetim sv. Nikole Tavelića.

15. ožujka – S. Ivana Pavla Novina izabrana je za znanstvenu suradnicu na isusovačkom Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

29. ožujka – s. Ivana Pavla sudjelovala u Rimu, na Filozofskom fakultetu Papinskoga sveučilišta Sv. Tome Akvinskog „*Angelicum*“, na međunarodnoj konferenciji pod naslovom „Umjetna inteligencija i kršćanska antropologija.“

6. travnja – redovnice Zagrebačke nadbiskupije hodočastile su u Krašić, gdje su imale korizmeni susret s kardinalom Josipom Bozanićem.

8. travnja – s. Ana Begić imala je korizmenu duhovnu obnovu svećenicima Trnjanskog dekanata.

7. travnja - Korizmena duhovna obnova za redovnice i redovnike u Zagrebu, u Bazilici Srca Isusova. Voditelj je bio fra Tomislav Glavnik OFMConv. Tema: *Na kraju puta mogu stojiš ti.*

— NAŠI POKOJNICI —

29. prosinca – o. Zvonko Knežević, OP

7. travnja – s. Emilija Ajdučić, OP

DUHOVNE VJEŽBE U ZAGREBU I U KORČULI

ZAGREB

OD 2. DO 7. LIPNJA.

Voditelj: o. Iko Mateljan

Na koncu duhovnih vježbi
proslavit će se 50. i 60. obljetnica zavjeta sestara

KORČULA

OD 1. DO 7. RUJNA 2019.

Voditelj o. Dario Nowak

*Svima želim radost susreta
s Uskrslim Gospodinom!*

s. Blaženka Rudić,
vrhovna tajnica

IDI - MEĐUNARODNE I DOMAĆE VIJESTI O ŽIVOTU I RADU DOMINIKANSKE OBITELJI

Sabrala i priredila s. Slavka Sente

ŠIBENIK: Susret priora i starješica u Šibeniku

Priore i starješice naših zajednica imale su svoj redoviti godišnji susret u Šibeniku. Susret je započeo u petak u 16,30 predavanjem generalnog biskupijskog vikara don Marinka Mlakića na temu: Euharistija – temelj služenja.

Don Marinko je svoje predavanje utemeljio na biblijskim tekstovima otkrivajući u njima ovaj vidik služenja. Susret je nastavljen zajedničkom molitvom, i nakon toga druženjem za stolom.

Subotnje jutro započelo je Jutarnjom i krunicom. Nakon toga euharistijsko slavlje predstavio je šibenski biskup mons. Tomislav Rogić u zajedništvu sa p. Paulom Karimom, redovitim misnikom naših sestara u Šibeniku. Biskup je uputio i prigodnu homiliju osvrćući se na liturgijska čitanja. Nakon zajedničkog doručka sestre su nastavile svoj radni dio razgovarajući o radostima i žalostima, strahovima i nadama svojih, naših zajednica. Srdačno gostoprимstvo, prekrasno vrijeme i radosni susreti osnažili su sve sestre za predanje služenje i zajedništvo.

PETROVČE: s. Ana Begić održala duhovnu obnovu dominikanskim bogoslovima

U dominikanskom samostanu Petrovče (Slovenija), od 14. do 16. prosinca, održana je adventska duhovna obnova za dominikanske bogoslove. Voditeljica ovogodišnjih duhovnih vježbi bila je sestra dominikanka dr. Ana Begić, dobro poznata i omiljena među studentima kao profesorica moralne teologije.

Bogoslovi u pratinji s. Ane i učitelja studenata fr. Domagoja Augustina Polanščaka, u petak 14. studenog u jutarnjim satima, vlakom, uputili su se prema Celju gdje ih je dočekao fr. Vanči Arzenšek, župnik u Petrovčama. Stigavši u ondje, smjestili su se, okrijepili i odmoriли, a nakon toga zazivom Duha Svetoga i kratkim nagovorom započeli duhovnu obnovu. Glavna tema duhovnih vježbi bila je papinski dokument Za novo vino - nove mještine u kojemu se priča o izazovima života u redovničkim zajednicama. Sestra Ana isticala je da papa Franjo u dokumentu piše iz svojega iskustva, budući je on prije svega bio redovnik. Govorila je kako se treba čuvati klanova u zajednicama, kako na prvom mjestu trebaju stajati Krist i sv. Dominik, i kako je važno stalno moliti jedni za druge. Ogovaranje je slikovito poistovjetila sa rukom zbog težine same bolesti te lakoće metastaziranja u ostatak organizma.

Na večernjoj misi u kapelici sv. Dominika pridružio im se i umirovljeni celjski biskup mons. Stanislav Lipovšek, u čijem su društvu uživali i za večerom. Mons. Stanislav izrekao je bogoslovima mnoge riječi ohrabrenja, a najdraže mu je bilo slušati ih kako pjevaju marijanske i dalmatinske pjesme.

U subotu ujutro i rano popodne održani su duhovni nagovori na temu formacije u zajednicama i međuljudskim odnosima, kao na primjer između mlađih i starijih generacija. Mladi su naime danas više nego ikad otvoreni transcendentnom, no također zatvoreni odgovornosti i ozbiljnosti života. S. Ana lijepo je

istaknula važnost podrške zajednice i odgojitelja u osobnim planovima i inicijativama, te potrebu kontempliranja Krista kao Očeva misionara za apostolsko djelovanje. Nапослјетку је ставила naglasak na opasnost fenomena intenzivne klerikalizacije posvećenog života zbog koje se često pojedinci odvajaju od svojih zajednica. Vrijeme između nagovora braća su koristila za zajedničko druženje, odmor i molitvu, a nakon večernje mise p. Vanči pred župnom je zajednicom predstavio knjigu koju je preveo, *Zakaj hoditi v cerkev*, autora Timothy Redcliffa.

Treća nedjelja došašća, nedjelja radosti, započela je slavljem svete mise i nagovorom na temu molitve, koja je zapravo krepost bogoštovlja. Za iskrenu molitvu, kaže sestra, jako je dobro znati svađati se s Gospodinom. Za molitvu krunice, kaže s. Ana, potrebno je srce puno čežnje, krunica je naš trajni Veliča, ona je razmatranje ljepote Kristova lica... Bogoslovi su se obradovali kad im je sestra ispričala malo poznatu priču kako je bl. kardinalu Stepincu jedna sestra dominikanka darovala svoju krunicu na koju je molio sve do svoje smrti. Bogoslovi su primijetili prednost zdravog i prirodnog bratsko-sestrinskog odnosa u duhovnim vježbama te vrijednost osobnih svjedočanstava.

Nakon zajedničke molitve i večere župljani su bogoslove odbacili do Celja, gdje su prije povratka u Zagreb imali priliku proveseliti se razgledavajući advent u jezgri grada.

Fr. Mislav Peček

KORČULA: Održane duhovne vježbe u Korčuli

Od 6. do 11. siječnja u samostanu Anđela čuvara na Korčuli održane su duhovne vježbe za sestre. Voditelj je bio o. Dominik Magdalenić, karmeličanin. Sudjelovalo je dvadeset devet sestara iz više naših zajednica.

O. Dominik temeljio je svoja razmatranja na tekstovima Novoga zavjeta, odnosno na pitanjima koja je Isus postavljao različitim ljudima u različitim prigodama. Ta pitanja bila su teme za razmišljanje. Što tražite? (Iv 1,38) Zašto se bojite? (Mk 4,40) Ako sol oblijutavi čime će se ona osoliti? (Mt 5,13) Ženo, gdje su oni? Zar te nitko ne osudi? (Iv 8,10) A vi, što vi kažete tko sam ja? (Lk 9,20) I okrenut ženi reče Šimunu: Vidi li ovu ženu? (Lk 7,44) Koliko kruhova imate? (Mk 6,38) Ženo, zašto plaćeš? Koga tražiš? (Iv 20,15) Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi? (Iv 21,16) Kako će to biti? (Lk 1,34)

Kada se znak pitanja okreće prema dolje on izgleda kao udica. Udicom se love ribe. Pitanja mogu postati udice kojima se ljude lovi za kraljevstvo Božje. Pitanja koja je postavio Isus i od nas traže odgovore.

SUBOTICA: duhovne vježbe u Subotici

Od 13. do 19. siječnja 2019. održane su duhovne vježbe u samostanu sv. Dominika u Subotici. Voditelj je bio vlč. Marijan Vukov, kapelan u župi sv. Jurja. Već je na početku duhovnik naglasio da od duhovnih vježbi ne očekujemo ništa spektakularno. Dosta je tih dana biti s Isušom, njega osluškivati, njemu se predati. On će nas poučiti što nam je činiti, odnosno ne činiti. S tim u svezi naglasio je potrebu šutnje, potrebu samoće, povlačenja u pustinju. Znamo iz Biblije da je pustinja mjesto borbe i kušnje. Dani u pustinji imaju za cilj uvesti nas u što intimniji odnos s Bogom. Tražiti volju Božju, moliti za snagu i spremnost potpuno se predati Bogu, bez ograničenja.

Propovjednik je svoje nagovore crpio iz svedopisamskih likova. Govoreći o traženju Boga, pitao se tko može zbiljski reći da je našao Boga? Ljudi imaju potrebu za Bogom. Danas ga odvije traže na krivom mjestu, u novim tehničkim iznašašćima: radiju, internetu, mobitelu i slično. A naša duša traži osobni susret s Bogom. To se najviše postiže molitvom. Kad se Mojsije približavao gorućem grmu, Bog mu doviknu: *Izuj obuću, jer mjesto gdje stojiš sveto je tlo.* Zašto mi nosimo obuću? Da bi nam noge bile čiste i sigurne. U Božjoj nazočnosti mi se osjećamo bosi, siromašni, onakvi kakvi jesmo. Mojsije je primio jamstvo Božje nazočnosti. Za to mu je trebalo 40 dana. U gorućem je grmu Mojsije ušao u Božju prisutnost, bosih nogu. Naš će

život biti ispunjen jedino kad s takvim stavom pristupamo Bogu, iskrene duše, spremni primiti Božje oproštenje.

Velike uzore imamo u Abelu, Abrahamu, Mojsiju. Abel je prvi kojega je vjera stajala žrtve života. On je slika sluge koji prinosi Bogu ono najbolje, bez obzira da li to i drugi čine. Prvi grijeh učinjen je u raju pobunom protiv Boga. Na zemlji nastaje pobuna protiv čovjeka. Kajin se ne kaje, ponaša se kao da se ništa nije dogodilo.

Abraham je heroj vjere. Život mu je u stalnom iščekivanju. Još mu u ušima zvoni Božje obećanje, a već mora krenuti na put jer ga Gospodin šalje. Abraham vjeruje Bogu. Prepuštanje Božjem glasu u temelju je duhovnog života. Susret s Bogom nije jednostavan. To traži kidanje, odstupanje od uhodanih, vlastitih planova. Vjera je uvijek napetost, glad za glasom Božnjim.

Što je čovjek? Tko smo mi? – pita se nadalje propovjednik. Možemo li dokučiti smisao života? Ljudski je život prazan ako ga ne ispunja Bog. Pravi je smisao života živjeti u ljubavi. A to nužno traži **služenje**. Bog nas poziva da sudjelujemo u djelu spašavanja svijeta. Kraljevstvo Božje ostvarujemo tu gdje jesmo. Mi nismo Božji dobrovoljci, nego suradnici u Kraljevstvu Božjem. Svi darovi dani su nam za druge.

Čovjek je slika Božja. Kako vidjeti sliku Božju u čovjeku koji je pun negativnosti?

Govoreći o **grijehu**, duhovnik je naglasio važnost isповijedi. Korisno je imati na umu da se u isповijedi opršta grijeh, ali ne i osjećaj krivnje. Grijeh se često u medijima ne prikazuje kao zlo, nego kao nešto neobuzданo, nekontrolirano, ali

tijelu ugodno. A prava je definicija grijeha da je on odbijanje Božje ljubavi. Prekinuto uže spasa. Grijeh je destruktivna i otrovnna stvarnost koja sve relativizira, a svoje korijene ima u našoj slobodi. To nije samo pojedinačan pad nego ruši sve oko sebe. Bit svete isповijedi je ponovni susret s Isusom. Ako me Bog toliko ljubi, kako to da se tako lako od njega udaljujem?

Naš se **put svetosti** očituje u kušnjama i napastima. S tim u svezi propovjednik je analizirao Isusovu kušnju u pustinji.

Isus ogladnje

Rijetko mislimo na sreću koja je u nama, nego je tražimo u vanjskim stvarima.

Davao povede Isusa na vrh hrama

Mislimo da sve možemo učiniti sami. Boga tražimo samo kad nam sve propadne.

Ponuda čitavoga svijeta

Mislimo da mamo pravo i na nebo, ponašamo se kao Božja, počasna garda, a kad nas štogod snađe, prigovaramo Bogu zašto nas kažnjava.

Oproštenje

Premda je grijeh stvarnost, to nije posljednja riječ. Isus je umro i uskrsnuo za oproštenje grijeha. Moramo biti osjetljivi na grijehu. Ako želimo obnovu, svatko mora krenuti od sebe. Iluzija je svu svoju nadu stavljati u društvene i ljudske promjene. „Nema novog čovječanstva, ako prije toga nema novog čovjeka“ (papa Pavao VI).

Što je moja zadaća?

Božji svijet je postao naša zadaća. Mi prečesto pokušavamo mijenjati naše bližnje, a mnogo je

važnije mijenjati sebe. „Samo se glupi ljudi ne mijenjaju.“ – rekao je jedan mislilac.

Nije lako shvatiti **tajnu križa**. Za tu milost treba moliti. I Isus je molio Oca neka ga mimoide ova čaša, ali ne kako on hoće, nego neka bude Očeva volja. Križ je središte kršćanske zajednice. Spašeni smo po Isusovu križu. Isus nas ljubi ljubavlju koja se ne može nikada umanjiti. To je dokazao na križu. Isus raspeti širi ruke da obuhvati sve. Kad je naša patnja povezana s Kristovom, ona ima svoj smisao. Tko želi pobjeći od križa sigurno će naći drugi, još veći.

Ljudi prisutni u Kristovoj muci

U ljudima su utjelovljene sile tame i sile milosti u Kristovoj muci. Svatko od nas je kriv za Isusovu smrt. Mi ga razapinjemo svojim grijesima. U šutljivoj većini prepoznajemo one koji, navodno, ne sudjeluju u Isusovu razapinjanju, ali niti ne sprečavaju nepravdu, a mogli bi. To je grijeh propusta.

Juda je čovjek dvostruka života. Premda je čovjek povjerenja, on je u potaji kradljivac. Predbacuje rasipanje mirisavog ulja, a u srcu smišlja opake stvari. Sjedi s Isusom za stolom, a misli su mu otrovne. (Papa si je izabrao 12 kardinala. Jedan (australski) je osuđen zbog pedofilije). Na izvana izgledamo dobro, a u dubini smo zli. Molimo za milost transparentnosti.

Petar – čovjek iskrene ljubavi, ali ima manu, nije skroman. Misli da sve najbolje zna. Povlači Isusa da mu kaže kako se njemu ne može

dogoditi nikakvo zlo. I mi smo često puta Petar. Mislimo da smo najpametniji, da znamo sve. Ne-dostaje skromnosti. Molimo milost poniznosti.

Svatko od nas ima i dobrih i loših osobina, a ako smo poslušni Duhu, Bog može i naše loše osobine okrenuti na dobro.

Marija pod križem.

Pati s Isusom. Kad je izrekla Andelu: *Evo službenice Gospodnje*, time je prihvatile sve Isusove patnje. Marija nije shvaćala, ali je vjerovala. To je gigant vjere, ne shvaćaš a imaš povjerenje u Boga. Imati sina a uopće ga ne razumije. Što je više odrastao sve ga je manje razumjela. Pod križem ništa ne razumje, ali trpi zajedno s njim. Vjernost se mjeri po ljubavi.

Uskrs nije nastavak Isusova zemaljskog života. Njegov je zemaljski život završio na križu. Uskrsni je događaj zadnja objava tko Isus jest. To je temelj i smisao našega života.

Ne možemo razumjeti Isusa bez njegova uskrsna svjetla. Učenici su, u Isusovoj prisutnosti, živjeli bezbrižno i sigurno, ali sada, nakon njegova uskrsnuća, oni su novi ljudi, krenuli su hrabro i neustrašivo propovijedati. Uskrs je korak naprijed, ne povratak na staro, na ovozemaljski život. *Jer, evo, ja stvaram nova nebesa i novu zemlju* – dovikuje Izaija prorok (Iz 65,17).

DUBROVNIK: Dan posvećenog života u Dubrovačkoj biskupiji

U Dubrovniku je u subotu 26. siječnja proslavljen Dan posvećenog života. Na susretu su se okupili redovnici i redovnice Dubrovačke biskupije te prigodnim programom, euharistiskim klanjanjem i svetom misom zahvalili Bogu za dar zvanja.

Susret je započeo u dvorani Ivana Pavla II. molitvom Trećeg časa, nakon čega su okupljene pozdravili fra Stanko Dodig, pročelnik Viđeća za posvećeni život Dubrovačke biskupije, i dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. Učenice iz doma Paola di Rosa koji vode sestre Službenice milosrđa potom su izvele kratki program, dvije pjesme i igrokaz „Prtljaga“, pokazavši na

zanimljiv način kako je potrebno Bogu (i bližnjima) dopustiti da nas oslobodi tereta koji tijekom života skupljamo.

Uslijedilo je euharistijsko klanjanje u crkvi Male braće, koje su pripremile sestre franjevke od Bezgrešnog začeća s Danča, te okupljanje u crkvi sv. Vlaha, iz koje se nakon blagoslova svjeća u procesiji krenulo do katedrale Gospe Velike. Misno slavlje predslavio je biskup Mate Uzinić, a pjevanje predvodile sestre dominikanke. Biskup je u propovijedi pozvao okupljene da u Isusovom poslanju sedamdesetvojice prepoznaju i svoj poziv posvećenih osoba. Šalje ih po dvoje zajedno – važna je zajednica, istaknuo je biskup, s drugima vršiti poslanje. Redovnik ili redovnica ne smiju živjeti „solirajući“, koliko god imali darova, jer je takav život bez konteksta. A kontekst je zajednica, zajedničko poslanje. Konačno, kontekst je Kristovo poslanje. To poslanje moramo uvijek vršiti kao „janjci“, a ne kao vukovi, čemu smo ponekad skloni: bez kese, bez torbe, bez novca i obuće – drugim riječima, trebamo se osloboditi svih tereta, kao što smo to ranije vidjeli u igrokazu. Izdvojio je potom neke naglaske iz pisma uz Dan posvećenog života „Baštinici Kristovi“ Vijeća HBK za ustanova posvećenog života i družbe apostolskog života i Hrvatske redovničke konferencije. Susret je završen zajedničkim objedom u biskupijskom sjemeništu.

Više na linku http://www.dubrovacka-biskupska.hr/portal/index.php?option=com_k2&

s. Jana Dražić OP

Dominikanka Ana Begić o bratskoj opomeni: Ne sudimo bližnjega oštije nego sebe

“Ne trebamo se susprezati reći Istinu, ali trebamo biti pri tome svjesni samih sebe i svoga djelovanja. Govoriti Istinu, ne znači da drugoga imamo pravo vrijeđati ili ponižavati, već znači biti jasan u nauku kako to od nas zahtijeva kršćanski nauk i vjera”, piše viša asistentica pri Katedri moralne teologije Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu doc. dr. sc. Martina s. Ana Begić.

Kada govorimo o opomeni trebali bismo imati na pameti činjenicu da je čovjek stvoren na sliku Božju, te da tā njegova stvorenost ima temelj u duhovnoj naravi. U autentičnom ljudskome činu dolazi do izražaja čitava osoba. Tako svaki slobodni čin teži k tome da zahvati i izrazi naš cjelokupni bitak, bilo da se radi pri tome o usponu ili padu.¹ Ukoliko smo upoznati sa konkretnim činom te vidimo da naš bližnji ne djeluje na dobro, dužni smo ga po savjesti² opomenuti.

Ljudska osoba je cjelina duše i tijela, i činjenica je da opomenu izreći bližnjemu nije uvijek lako. Važno je da pri izricanju opomene kreнемo iz stava utemeljenog na ljubavi te da naša motivacija bude drugome željeti dobro, željeti mu pomoći da krene pravim putem, a ne da luta životnim stranputnicama. Izricati opomenu, a pri

1 Usp. B. HÄRING, *Kristov Zakon I.*, Zagreb, 1973., 83-89.

2 Savjest je u dokumentu Drugoga vatikanskoga koncila u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* (br. 16.), opisana na sljedeći način: ”U dubini savjesti čovjek otkriva zakon koji on sam sebi ne daje, ali kojemu se mora pokoravati i čiji glas – pozivajući ga da ljubi i čini dobro, a izbjegava zlo – kad zatreba, odzvanja u ušima srca: čini ovo, ono izbjegavaj. Čovjek, naime, ima u srcu od Boga upisani zakon: samo je njegovo dostoјanstvo u pokoravanju tomu zakonu, i po njemu će on biti suđen. Savjest je najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, u kojem je on sam s Bogom, čiji mu glas odjekuje unutrini.” Usp. A. VUČKOVIĆ, Nijemi glas: tri filozofske interpretacije savjesti, u: <http://ojs.kbf.unist.hr/index.php/simpozij/article/view/363/252> (str. 9-41).

tome imati ohol stav, te promišljati kako ćemo mi bližnjemu sada nešto ukazati iz stava osobne arrogancije, nikako neće dovesti do bratske opomene. To može samo dovesti do suprotnog učinka, može dovesti do ranjavanja i neprimjerenih riječi. Stoga pri izricanju bratske opomene, svatko od nas bi, drugim riječima, trebao, kako u narodu postoji izreka, ‘gledati sebe ispred sebe’?

Ako naše polazište za opomenu svoje ute-meljenje crpi iz Svetoga Pisma, pronaći ćemo itekako važnih tekstova koji nam govore o bratskoj opomeni. Možemo se pozvati na sljedeće tekstove: *“Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo. Ako te posluša, stekao si brata. Ne posluša li te, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu, neka na iskazu dvojice ili trojice svjedoka počiva svaka tvrdnja. Ako ni njih ne posluša, reci Crkvi. Ako pak ni Crkve ne posluša, neka ti bude kao pogani i carinik. Zaista, kažem vam, što god svežete na zemlji, bit će svezano na nebu; i što god odriješite na zemlji, bit će odriješeno na nebu* (Mt 18, 15-18).” Svoga bližnjega trebamo obazrivo i ponizno ispravljati, što je često teško, ali ako je tako možemo se sjetiti što sveti Jakov govori u svojoj poslanici: „*Tko vrati grešnika s lutalačkog puta njegova, spasit će dušu njegovu od smrti i pokriti mnoštvo grijeha*“ (Jak 5, 19).

Svaka osoba bi trebala biti svjesna svoje posebnosti i svoga odnosa prema općem te vlastitim djelovanjem iz toga živjeti. Međutim, ponekad nismo svjesni svoje posebnosti i zbog toga dolazi do stanja zablude i grješnosti. Kada se čovjek nalazi u stanju zablude ne može lako raspoznati dobro od zla i obrnuto. Ukoliko smo mi ti koji zamjećujemo takvo stanje kod svoga bližnjega potrebno je da ga pokušamo osvijestiti, a pri tome trebamo voditi računa itekako o onoj Isusovoj ‘ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga!’ Nitko od nas nije pozvan da drugoga osuđuje.

Sam nas je Isus poučio: *“Ne sudite da ne budete suđeni! Jer sudom kojim sudite bit ćete suđeni. I mjerom kojom mjerite mjerit će vam se. Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš? Ili kako možeš reći bratu svomu: ‘De da ti izvadim trun iz oka’, a eto brvna u oku tvom? Licemjere, izvadi najprije brvno iz*

oka svoga pa ćeš onda dobro vidjeti izvaditi trun iz oka bratova!” (Mt 7,1-5).

Krenuti od stava predrasude i osude na bližnjega ne privodi nas k dobrom. Međutim, s druge strane, takav se stav može izrodit i u pasivan stav nebrige prema drugome. Tako to može zvučati kao da drugi ne očekuje našu pomoći na koji način, jer mi za njega uopće nismo odgovorni. U tome kontekstu često čujemo u svakodnevnom govoru; ‘ma briga mene što on ili ona čini, neka živi kako hoće, to je njegov ili njen izbor i slično.’ Isus Krist nas upozorava na nešto sasvim drugačije, a to je da budemo oprezni da ne sudimo svoga bližnjega oštire nego sebe te da pokušamo biti slobodni od predrasuda jer one mogu zasjeniti naš sud.

Čovjek lako vidi tuđe pogreške, a ostaje slijep na svoje! Kako bismo pravilno postupali u prosudbi čina, bilo svoga vlastitoga, bilo svoga bližnjega, potrebno nam je ispravno oblikovati savjest. Ispravna je savjest ona kojom osoba djeli vjerodostojno, a vjerodostojnost se oblikuje u iskrenom traženju istine. Izobličenje ispravne savjesti se događa zbog ravnodušnosti u traženju istine i dobra.³ Čovjek je u svojoj naravi stvoren dobrim, međutim prvim grijhonom neposluha prema Bogu, on je narušio tu iskonsku dobrotu u svojoj stvorenosti. Kada god želimo drugoga opomenuti trebamo tražiti klicu dobra u drugome. Dobronamjerna opomena u svome korijenu bi trebala imati ljubav. Vjera je ono što u čovjeku pretpostavlja ponajprije potrebnu osjetljivost za ljubav. Samo pogled pun ljubavi prodire do biti, jedino nam stav ljubavi otvara pogled da drugoga vidimo kakav jest.

U današnjem društvu svjedočimo krizi moralu koja je prouzrokovana krizom vjere. Kada naša vjera slabiti, tada dolazi do slabljenja i ufanja i ljubavi a samim time i do poljuljanosti moralnih vrednota. Na društvenim mrežama kada se samo osvrnemo na koje kakve statuse i tzv. heštugove (#), itekako možemo primjetiti poljuljanost moralnih vrednota. Čovjek koji sebe naziva kršćaninom trebao bi prepoznati takvu situaciju.

³ Usp. M. VIDAL, Kršćanska etika, Đakovo, 2001., 104-105.

Ne trebamo se susprezati reći Istinu, ali trebamo biti pri tome svjesni samih sebe i svoga djelovanja. Govoriti Istину, ne znači da drugoga imamo pravo vrijeđati ili ponižavati, već znači biti jasan u nauku kako to od nas zahtijeva kršćanski nauk i vjera. Svjedočiti Istину, znači argumentirano i razumljivo iznosići svoje stavove, ali isto tako očekivati i od onih koji nam nameću suprotno jasno očitovanje argumenata temeljenih na istini za ono o čemu svjedoče. Tek tada, u dijalogu koji je temeljen na međusobnom slušanju, razumijevanju i ne osuđivanju, moći ćemo međusobno dati konstruktivne opomene. Takve opomene će biti na dobro i izgradnju osobe našega bližnjega, a ne na osudu.

Doc. dr. sc. Martina s. Ana Begić redovnica je Kongregacije sv. Andela čuvara sestara dominikanki. Osnovno zauzeta u pastoralu duhovnih zvanja, godinama je bila voditeljica Povjerenstva za duhovna zvanja pri Hrvatskoj redovničkoj konferenciji, te članica Vijeća za duhovna zvanja Hrvatske biskupske konferencije. Članica je etičkog povjerenstva Klinike za psihijatriju "Vrapče". U suradničkom je zvanju višeg asistenta pri Katedri moralne teologije Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

ZAGREB: Promocija kod karmelićana u Remetama

U subotu, 15. prosinca 2018., u Remetama kod braće karmelićana provincije sv. Josipa, održan je

dan Teologije posvećenog života i Sustavnog studija duhovnosti na kojem je i s. Manes Puškarić primila diplomu Teologije posvećenog života.

Sestra Manes je diplomirala na temu rada "Teološka interpretacija kanona 618. Uloga poglavara u ustanovi posvećenog života", pod mentorstvom oca Endrea Nagya, OCD. Sama svećanost popraćena je bogatim programom koji je pratila pjesma, izvedbe na gitari, zbor karmelićana i karmelićanki koji je izveo himan I. večernje svetkovine Gospe Karmelske te predavanje prof. Franje Podgorelca na temu posljednje pobudnice pape Franje "Gaudete et exultate". Nakon svečane dodjele diploma diplomantima i diplomanticama uslijedio je domjenak gdje su svi zajedno uživali u bogato pripremljenom stolu jela i pića, a koji su pripremili sami polaznici oba studija.

ZAGREB: Proslavljenja 350. obljetnica KBFa. S. Manes primila nagradu

Katolički bogoslovni fakultet ove je godine obilježio 350 godina postojanja i djelovanja, kao jednoga od triju fakulteta koji su utemeljili Sveučilište u Zagrebu. Obljetnica je obilježena u sklopu niza događaja.

U ponedjeljak 11. ožujka u Nadbiskupijskome pastoralnom institutu u Zagrebu (Kaptol 29a), svečanom je proslavom obilježen Dan Fakulteta.

Prije podne je održana promocija 123 novih diplomata i dodjela nagrada pojedinim profesorima, studentima, djelatnicima i suradnicima

Fakulteta. Među dobitnicima nagrade, za najbolji uspjeh (4,9) u protekloj Akademskoj godini bila je i s. Manes Puškarić, koja sada pohađa petu, zadnju godinu studija. U 11.30 sati u istom prostoru održana je svečana sjednica Fakultetskog vijeća Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na kojoj su, uz profesorski zbor Fakulteta i druge goste, sudjelovali i neki od uglednika iz hrvatskoga akademskoga, crkvenoga, kulturnoga i političkoga života koji su zamoljeni obratiti se prigodnim govorom Skupu. Tom prigodom dekan KBF-a dr. fra Mario Cifrak podnio je izvješće o radu Fakulteta u protekloj godini, s posebnim naglaskom na povijesni osvrt o počecima teološkog studija i njegovome razvitku i napretku. (usp. IKA)

ZAGREB: S. Ivana Pavla Novina izabrana za znanstvenu suradnicu

Matični odbor za područje humanističkih znanosti – polje filozofije i teologije na sjednici održanoj 15. ožujka 2019. izabrao je dr. sc. Marinu (s. Ivanu Pavlu) Novinu u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika u znanstvenom području humanističkih znanosti – polje filozofija. Prijedlog je uputilo Fakultsko vijeće Fakulteta filozofije i religijskih znanosti

Sveučilišta u Zagrebu, koje je utvrdilo da pristupnica ispunjava sve uvjete za izbor u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika.

S. Ivana Pavla je doktorirala disertacijom iz filozofije znanosti u studenom 2018. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Na preddiplomskom i diplomskom studiju Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu predaje kolegije iz logike, suvremene metafizike, filozofije znanosti i izborne kolegije iz povijesti filozofije. A na poslijediplomskom doktorskom studiju predaje kolegije iz suvremenе metafizike i filozofije znanosti.

RIM: S. Ivana Pavla na međunarodnoj konferenciji o umjetnoj inteligenciji

U Rimu, na Filozofskom fakultetu Papinskoga sveučilišta Sv. Tome Akvinskog „Angelicum“, u suradnji s OPTIC Human Technologia, 29. ožujka održana je međunarodna konferencija pod naslovom „Umjetna inteligencija i kršćanska antropologija“ (Artificial Intelligence and Christian Anthropology) na kojoj je sudjelovalo

The poster features a portrait of a woman in a white habit at the top. Below it, the text reads:

WORKSHOP / SEMINARIO
ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND
CHRISTIAN ANTHROPOLOGY
INTELLIGENZA ARTIFICIALE
ANTROPOLOGIA CRISTIANA

FACULTY OF PHILOSOPHY, ANGELICUM / OPTIC

ROME, MARCH 29, 2019
ROMA, 29 MARZO 2019
8:30 - 16:30

IN THE PRESENCE OF / CON LA PRESENZA DI
MONS. BRUNO MARIE DUFFÉ
SECRETARY OF DICASTERY FOR PROMOTING INTEGRAL HUMAN DEVELOPMENT
SEGRETARIO DEL DICASTERO PER IL SERVIZIO DELLO SVILUPPO UMANO INTEGRALE

WITH SIMULTANEOUS TRANSLATION ENGLISH/ITALIAN
CON TRADUZIONE SIMULTANEA INGLESE/ITALIANO

OPTIC HUMANA TECHNOLOGIA

više remanentnih stručnjaka iz Italije, Francuske, Belgije, Austrije i Velike Britanije s interdisciplinarnih područja filozofije, teologije, politike, te prirodnih i tehničkih znanosti. Dr. sc. Marina (s. Ivana Pavla) Novina, znanstvena suradnica i asistentica Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, animirala je raspravu na temu: „Mogu li strojevi

misliti?“ u sklopu prvoga dijela programa posvećenog epistemologiji. Drugi dio programa bio je posvećen transhumanizmu, a treći etici. O iznimnom značenju održane konferencije i nužnosti promišljanja o umjetnoj inteligenciji, za znanost, filozofiju, teologiju i svakodnevni život govori sam program uz koji prilažemo nekoliko fotografija.

ZAGREB: Tu se uvijek nešto događa, slavi, moli i trpi – s. Beninjin 98. rođendan

Zajednica sestara dominikanki u zagrebačkom Trnju je prilično brojna. Trenutno ima 35 sestara. Kad je u pitanju slavlje, onda to znači da, osim drugih liturgijskih blagdana, ima 35 rođendana i jednako toliko imendana. Lijepo je kad mislimo i molimo jedna za drugu. U utorak 12. veljače je bilo posebno slavlje jer smo č. Beninji Mekjavić proslavili 98. rođendan.

Sestre su joj došle čestitati pojedinačno i zajednički, pjevale joj, a ona je svima zahvaljivala i preporučivala se u molitve. Neizostavna je čestitarka svake godine njezina rodica, Helenka Dubravčić, koja je donijela tortu, sa svijećama (9 i 8). Čim je izrazila želju da će fotografirati s. Beninju, ova je pristala jedino uz uvjet da joj stave veo na glavu. Tako, sada je prava redovnica! Premda nepokretna, u krevetu, u njoj još živo kuca dominikansko srce koje želi biti vjerno u duhu i na slici redovničkom pozivu. Zahvalna je za svaku i najmanju pažnju. Zanima se za svakoga, osobito za one koji su joj preporučeni u molitve. Svega se sjeća, pamćenje joj je izvrsno. Kad god dođe č. majka, najprije je pita kako joj

je sestra?, a s. Editu - kako joj je nećakinja Sandra i mali Gabrijel?, s. Ivanku – kako joj je brat? Sestre studentice pita kako im idu ispiti? Svojoj šogorici Andđeli tumači u tančine svaki detalj iz Bola. Raduje je svaki posjet, a najviše se raduje kad joj se donese sveta pričest. Tada od srca kliče: „Dobro mi došao Isuse!“ – i onda slijede imena, nakane i molbe koje Mu predaje i za koje moli svakoga dana. Neka joj Gospodin podari dobro zdravlje i radost što postoji i što ga može još u ovom smrtnom tijelu slaviti i hvaliti.

Što se u Zagrebu još slavi?

U nedjelju 10. veljače bilo je posebno slavlje. Došao nam je za isповijed naš duhovnik o. Alojz Čubelić. A baš je taj dan bio i njegov imendant, pa smo to obilježili čestitanjem, pjevanjem i fotografiranjem.

A evo i drugih pojedinosti iz zagrebačkog samostana:

Sestre studentice jedva možeš vidjeti. Knjige su im danonoćni 'priatelji'. Slično je i sestrama 'doktoricama znanosti'. Ipak, one su barem opuštene. Studij im je sada užitak, ne više muka. No, one ipak često sudjeluju, prema svom zvanju i poslanju, na znanstvenim skupovima, mrežnim stranicama, medijskim emisijama.

A ako povirimo u kuhinju, pitamo se kad će se naše kuvarice moći opustiti. Svjesne su da o njihovu raspoloženju i marnosti ovisi cijela zajednica, zato se trude obavljati svoj posao s ljubavlju i radošću.

Njegovateljice u vrtiću moraju također biti uvijek nasmiješene, jer maleni poznaju samo jezik ljubavi. Sličan je slučaj i s vrataricama. Gosti se osjećaju dobrodošli jedino ako su dočekani sa smiješkom. A da i ne govorim o našim njegovateljicama u prvom katu. Osim smiješka, ruke im moraju biti uvijek nježne, riječ blaga. Pa, je li to moguće? Svakako, jer znaju već i po sebi kakav je melem za bolesnika strpljiva, topla riječ.

O tome bi mogla posebno svjedočiti s. Mirjam koja na svom poslu u Karitasu susreće upravo tkeve ljude, željne nečije pažnje, tople riječi, razumijevanja. Isto svjedoče one koje poučavaju djece vjeronauk, pa pjevanje, sviranje. Baš na svakom poslu (sakristija, suđe, praona, blagovaona, siromasi) traži se lijepa riječ, ljubaznost, uljednost. Svi to očekuju, onda je i prirodno da tako i uzvraćaju. No, nemojmo misliti da samo ljudi očekuju pažnju. I biljke jako dobro osjećaju kako se s njima ophodi. Svaki radosni napor oko njih, one obilno uzvraćaju, u što se, iz godinu u godinu uvjera s. Ivanka, radeći marno u našemu vrtu.

U Zagrebu se moli

Nećemo se hvaliti, jer sv. Pavao lijepo veli: *hvalit će se svojim slabostima*, ali istina je da u ovako šarolikom, mnogoljudnom okruženju i djelovanju ne bismo mogli funkcionirati bez snage koja dolazi odozgo. Osim redovitih molitava, trenutno dodajemo i za uspjeh vrhovnog zabora. A u Korizmi imamo i dodatne pobožnosti. Jedna od njih je i križni put koji svaki četvrtak,

u našoj kapeli, obavljaju roditelji djece DV Blažena Hozana. Poticajno je vidjeti mlade očeve i majke kako, nakon napornoga posla, pobožno i sabrano slijede postaje križnoga puta i sudjeluju u čitanju pojedinih tekstova.

No, možda je najučinkovitija molitva i žrtva koju prinose naše bolesne sestre, kojih gotovo svakim danom ima sve više. Jednako je Bogu draga molitva, izražena u skrbi za njih.

I sad neka netko kaže da kod nas nema ništa nova! Ima, ima! Svakoga dana iznova treniramo i uslužnost i lijepu, uglađenu riječ, strpljivost i radišnost, nježnost i smiješak, gorljivost u molitvi, brižnost u njezi bolesnika. Baš sve ono što i nas same čini zadovoljnima i sretnima. A da bi taj trening bio što uspješniji i plodonosniji o tome vodi brigu priora s. Marina.

Sve ovo rečeno, vjerujem da potpisuju sestre iz drugih zajednica koje tako rado hrle u Zagreb! Ako koja još sumnja u to, dodite i uvjerite se same.

ZAGREB: Igračka u srcu

Djeca starije skupine „Leptirići“, zajedno sa svojim tetama, 15. siječnja 2019. godine posjetili su Hrvatsku maticu iseljenika u kojoj je postavljena multimedijalna izložba IGRAČKA U SRCU inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom.

Ova multimedijalna izložba likovnih, fotografskih, video i literalnih pojedinačnih radova djece i mladih iz hrvatskih zajednica u svijetu oduševila je i obogatila velike i male posjetitelje. Hvala našim domaćinima koji su nas srdačno primili i s puno ljubavi i spontanosti vodili kroz ovu izložbu.

ZAGREB: Radionica „Ja, TATA!“

U vrtiću Bl. Hozana, 19. 02. 2019. godine održana je prava radionica za očeve pod nazivom „Ja, TATA!“ Tema radionice je bila : „Otac u 21 stoljeću- 5 stupova roditeljstva i razvoj emotivno-psiholoških procesa djeteta.“ Na radionicu se odazvalo 30-etak očeva čija djeca pohađaju naš vrtić.

Nositelji radionice su DV Blažena Hozana i Savjetovalište Concordia kao psihosocijalna podrška. Voditelj je bio mr. Tomislav Buntak, sveučilišni specijalist psihosocijalnog pristupa u socijalnom radu (tata iz vrtića). Na početku radionice ravnateljica, s. Antonija Matić, pozdravila je sve nazočne i susret započela pjesmom Zvonimira Baloga „Tko može postati tata“.

U odnosu na svijet u kojem su nas odgajali roditelji, danas su prisutnije promjene u svijetu rada, u sustavu obitelji, promjene u muško-ženskim odnosima u obitelji, shvaćanju prirode djece, djetinjstva i roditeljskog autoriteta. O roditeljskim ulogama i postupcima uvelike ovi si hoće li dijete odrasti u sretnu i zrelu osobu. Svrha ove radionica, a i ostalih koje će se održati (u ožujku, svibnju i lipnju), je omogućiti protok informacija, znanja, vještina i podrške koje očevima koriste u ispunjavanju roditeljskih odgovornosti te promiču rast i razvoj kako roditelja, tako i djeteta. Glavni cilj je stvoriti poticajno i osnažujuće okruženje u kojem očevi međusobno razmjenjuju ideje o načinima na koji žive svoje roditeljstvo, prenose svoju vjeru na

djecu i načinima na koje se odnose prema svojim djetetu; upoznaju bolje sebe kao oca te doznavaju i druge načine odnošenja prema djetetu. Uloga oca u odgoju djeteta je neprocjenjiva i svako zanemarivanje oca kao važne figure u djetetovu odrastanju može stvoriti prazninu koju je teško nadoknaditi.

ZAGREB: Druga radionica za tate

Druga u nizu radionica „Ja, tata!“ održana je u prostorijama vrtića 13. ožujka ove godine, uz sudjelovanje 30-ak očeva. Gosti radionice bili su preč. Domagoj Matošević, upravitelj Svetišta Majke Božje Bistričke i gosp. Hrvoje Naglić, otac 12-ero djece.

Preč. Domagoj proveo nas je kroz život biblijskog lika koji je uzor muževima i očevima - sv. Josipa. Ukazavši nam na neke posebnosti sv. Josipa, njegove kvalitete i način života u ono doba, ohrabrio je sudionike da se po uzoru na sv. Josipa, ne bojimo prepustiti Božjoj intervenciji u našem životu i da uvijek budemo čvrst oslonac našim obiteljima.

Gosp. Hrvoje podijelio je s nama predivno iskustvo obitelji s više djece, kao i živu vjeru koja se očituje u njegovom životu. Pričajući o sebi kao ocu, strahovima i problemima s kojima se susretao i svakodnevno se susreće, podijelio je s nama i one stvari koje ga čine sretnim, ispunjenim i ponosnim ocem. Na kraju svoga svjedočenja pozvao nas je da se prepustimo Božjoj volji za otvorenost životu.

ZAGREB: Posjet ravnateljicâ katoličkih dječijih vrtića Grada Zagreba Predsjednici Republike Hrvatske Kolindi Grabar Kitarović

Na Dan otvorenih vrata Ureda predsjednice Republike Hrvatske, 23. veljače 2019., koji je ove godine u znaku zahvalnosti za zdravstvene djelatnike koji rade na transplantaciji organa, predsjednicu Republike Hrvatske Kolindu Grabar Kitarović posjetile su i redovnice, ravnateljice katoličkih dječijih vrtića Grada Zagreba. Sestre su predsjednici poručile kako, unatoč tome što ne pripadaju zdravstvenom kadru, rade na zdravlju duša malenih.

Susretu su nazočile sestre iz deset družbi, okupljene oko Povjerenstva HRK za školski i predškolski odgoj, koje na području Grada Zagreba zauzeto i predano rade na proširenju Božjega Kraljevstva u dječja srca i živote obitelji čija djece borave u vrtićima koje rade po vjerskom desetosatnom programu.

Predsjednici je uručen unikatni poklon, ručni rad s. Katarine Pišković, karmelićanke BSI, koja je s kamenčićima dočarala susret - prikaz predsjednice koja drži za ruke djecu vrtića i sestre koje su u svojim habitima. Predsjednica je poklon dočekala s osmijehom i zahvalom sestrama za sve što čine za djecu, te svakoj sestri stavila na srce molitvenu nakanu za zdravlje njezine obitelji te jedinstvo i rast domovine.

Susret se nastavio obilaskom Predsjedničnog ureda i ostalih prostorije. (Vjesnik HRK)

KORČULA: Djeca iz župe Blato – posjetili samostan Andjela Čuvara

Svaki deveti u mjesecu u Blatu na Korčuli na poseban način se posvećuje Blajki bl. Mariji Proptog Isusa Petković. Tako su u subotu, 9. veljače djeca iz dječjeg župnog zbora »Stope«, dječje radionice »Biseri Očeva milosrđa« i ministranti iz Blata odlučili hodočastiti u Korčulu, jer se u novosagrađenoj crkvi sv. Antuna nalazi vitraj bl. Marije Proptog Isusa Petković, kao i sv. Ivana Pavla II., koji ju je proglašio 2003. godine blaženom.

Nova crkva je izazvala divljenje djece koja su u novoj crkvi sudjelovala na euharistijskom slavlju, koje je predvodio župnik don Željko Kovačević, a assistirao je đakon don Tonći Ante Prizmić. Slavlje su djeca uzveličala svojom pjesmom i molitvom te na kraju sv. mise odali počast relikvijama blaženice, koje su donijeli iz Blata. Pozdravio ih je korčulanski župnik don Frano Kuraja, poželio dobrodošlicu i rekao da su prva grupa koja je došla hodočastiti u novu crkvu sv. Antuna. Objasnio im je sve vitraje hrvatskih svetaca i blaženika koje se nalaze u crkvi te tko je bio sv. Antun.

Nakon toga su djeca pošla posjetiti korčulansku katedralu sv. Marka i opatsku riznicu, gdje su izložene slike, skulpture i mnogo toga vrijednoga. Sve im je to tumačio i objasnio korčulanski župnik i odgovarao na postavljena pitanja djece. Nakon kratkog obilaska grada djeca su se

uputila u samostan sv. Andjela čuvara gdje su ih čekale časne sestre dominikanke s ručkom, koji je bio pravo iznenađenje. Okrijepljeni, zabavili su se raznim zabavnim igramu u dvorištu, oprostili se od redovnica i pošli natrag u svoje mjesto.

Pjesmom, smijehom i velikom zahvalnošću Bogu, blaženici i svim dobrim ljudima u poslijepodnevnim satima svi su stigli sretno u svoje domove.

s. M. Juliana Beretić

KORČULA: Ekipa iz Korčule pobijedila na županijskom natjecanju iz vjeronauka

Županijska/biskupijska razina natjecanja iz Vjeronauka za učenike osnovnih i srednjih škola s područja Dubrovačke biskupije održana je u ponедjeljak 4. ožujka u Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji Ruđera Boškovića.

Prvo mjesto među osnovnim školama osvojila je ekipa OŠ Petra Kanavelića iz Korčule koju su sačinjavali učenici Vjekoslav Fabris, Zvonimir Skorin, Dinko Fabris i Nora Tomić, a mentorica je **s. Anita Sučić**. Drugo mjesto osvojili su učenici OŠ Lapad iz Dubrovnika Tea Barović, Ivana Đanić, Marija Klešković i Rafaela Škrabo s mentoricom s. Katarinom Mihić, a treće OŠ Vela Luka odnosno učenici Krešimir Marinović, Jelena Prižmić, Daniel Miletić i Marina Marinović koje je pripremao mentor Ante Novaković.

Pobjedu među srednjoškolcima odnijela je ekipa Biskupijske klasične gimnazije Ruđera Boškovića u sastavu Karlo Bulić, Ana Ljubičić, Lucijana Lonac i Kristina Vlašić (mentor Šime

Zupčić), drugo mjesto pripalo je učeničkoj ekipi iz Gimnazije Dubrovnik Martinu Hazdovcu, Petri Leopoldi Deranja, Marinu Martiću i Petri Radić (mentorica Romana Đuka Alemani), a treće mjesto Turističkoj i ugostiteljskoj školi odnosno učenicima Karli Šantić, Niki Miloslavić, Ivoni Čučka i Leoni Varezić (mentorica s. Marta Škorić). Pobjedničke ekipe predstavljat će Dubrovačku biskupiju na državnoj razini natjecanja iz Vjeronauka.

Napomenimo da je na školskoj razini natjecanja ove godine sudjelovala 21 škola, dok se na županijsku/biskupijsku razinu plasiralo ukupno 14 škola: Osnovna škola Lapad, Osnovna škola Petra Kanavelića - Korčula, Osnovna škola Ivana Gundulića, Osnovna škola Vela Luka, Osnovna škola Orašac, Osnovna škola Župa dubrovačka, Osnovna škola Marina Držića, Osnovna škola Janjina, Dubrovačka privatna gimnazija, Biskupijska klasična gimnazija Ruđera Boškovića, Gimnazija Dubrovnik, Ekonomski i trgovачki škola, Turistička i ugostiteljska škola i Pomorsko-tehnička škola.

Natjecanje na temu "Svjedoci Radosne vijesti u hrvatskom narodu" se odvijalo se u tri kruga. Prije početka natjecanja učenici su se s mentorima okupili na molitvi u kapelici sjemeništa, a molitvu je predvodio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. Biskup je zahvalio mladim natjecateljima na sudjelovanju i vjeroučiteljima na pripremanju djece i mladih za natjecanje kao i svim ostalim suorganizatorima.

Angelina Tadić/Katehetski ured
(Vjesnik dubrovačke biskupije)

ZAGREB: Retrospektivna izložba hrvatskih svetaca i blaženika

Retrospektivna izložba "Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu", u organizaciji Galerije hrvatske sakralne umjetnosti "Laudato" i Samostana bl. Augustina Kažotića, otvorena je u utorak 18. veljače u tome samostanu na Peščenici u Zagrebu.

Riječ je o putujućoj izložbi koja ovoga puta donosi radove više likovnih umjetnika koji su bili autori samostalnih izložaba na dosadašnjim

manifestacijama "Dana hrvatskih svetaca i blaženika", a koji se od 2008. godine održavaju u Križevcima. Riječ je o djelima: Branimira Dorotića, Maje Vidović, Josipa Botterija Dinija, Ane Marije Botteri, Hrvoja Marka Peruzovića, Ante Mamuše i Ivane Ćavar. Izložbu prati prigodni katalog.

Izložbu "Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu" potaknula je prije deset godina direktorica galerije i televizije "Laudato" Ksenija Abramović uvidjevši na vjernici slabo poznaju hrvatske svice i blaženike. Istaknula je da su se tijekom ovih deset godina na izložbi koja je bila u nekoliko hrvatskih gradova, mogla vidjeti 172 djela.

- Ja bih rekla da to nije samo izložba, to je više od izložbe. Njome smo htjeli potaknuti hrvatski narod da bude bliže sa svojim svecima i blaženicima, da ih bolje upozna, da se njima više moli. Svaki umjetnik je na jedan svoj poseban način dao obol liku sveca i, kako sami kažu, zadatak nije bio lagan jer je samoj slici trebalo dodati ono nadnaravno, ono sveto. Svaki od njih u tome je uspio - zaključila je Ksenija Abramović.

Riječ je o sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću, sv. Marku Križevčaninu, sv. Nikoli Taveliću, bl. Alojziju Stepincu, bl. Ivanu Merzu, bl. Katarini Košača – Kotromanić, bl. Ozani Kotorskog, fra Anti Antiću, slugi Božjem Petru Barbariću te Širokobriješkim mučenicima i Drinskim mučenicama. Izložbu je otvorio provincial hrvatskih dominikanaca fr. Slavko Slišković, a u dvorani dominikanskoga samostana na zagrebačkoj Peščenici može se razgledati do Uskrsa. Nakon toga, izložba će biti postavljena u dvorani kapucinskog samostana sv. Leopolda Mandića u zagrebačkoj Dubravi.

Na otvorenju je također rečeno da će organizaciju izložbe, nakon ovog desetog izdanja, preuzeti Nacionalno svetište sv. Josipa u Karlovcu, gdje se već priprema nova izložba. (IKA, Laudato)

SVETA ZEMLJA: Stopama sv. Nikole Tavelića po Svetoj zemlji

Vjernici Šibenske biskupije, predvođeni svojim biskupom mons. Tomislavom Rogićem i svećenicima, uputili su se na hodočašće u Svetu zemlju 12. ožujka. Hodočašće je trajalo do 19. ožujka. Povod hodočašća je 50. obljetnica kanonizacije sv. Nikole Tavelića, koji je podnio mučeništvo u Svetoj Zemlji. Hodočašće je organizirano kao priprava za predstojeći jubilej „Pedeset godina od kanonizacije Nikole Tavelića“ koji će se proslaviti 2020. godine, kazao je i sam hodočasnik rektor nacionalnog svetišta svetog Nikole Tavelića, fra Ivan Bradarić.

Ovo je prvo hodočašće vjernika Šibenske biskupije u Svetu zemlju, nakon dvije tisućite godine kada je hodočastilo sto vjernika. Prema riječima direktora agencije Davora Ljubića, ovo šibensko hodočašće najveći je organizirani odlazak Hrvata u povijesti u Svetu Zemlju.

Među 413 hodočasnika bile su i naše dvije sestre: s. Jaka Vuco i s. Ljubica Jurić.

Hodočasnici su krenuli autobusima iz Šibenika, a potom su s dva aviona letjeli iz Splitskog aerodroma za Tel Aviv.

Nakon dolaska u Izrael hodočasnici su krenuli na Goru Karmel i karmeličanski samostan Stella Maris, koji se nalaze u gradu Haifi. Misno slavlje u samostanskoj crkvi i svetištu predvodio je biskup Tomislav Rogić.

U homiliji vjernicima je poručio da im cijelo hodočašće bude kao uspinjanje na goru preobraženja i traženje susreta sa Gospodinom, kako bi jasnije i odlučnije hodali kroz život Kristovim stopama.

DRUGOG DANA hodočašća hodočasnici su boravili Nazaretu i Kani Galilejskoj. Središnji događaj bilo je misno slavlje u Bazilici Navještenja koje je u koncelebraciji sa svećenicima hodočasnica i vodičima predvodio biskup Tomislav Rogić.

Preko slavlja je propovijedao župnik i gvardijan u Kninu fra Marko Duran. – Marija i danas ostaje zagovornica u našem pomirenju s Bogom. Prisutna je kao majka koja bdiće nad bolesnom djecom. Marija je uzor služenja svakom vjerniku, poručio je fra Marko Duran.

Nakon Nazareta hodočasnici su pohodili crkvu i svetište u Kani Galilejskoj. Bračni parovi obnovili su bračne zavjete. Obnova zavjeta bila je na više mjesta zbog velikog broja parova.

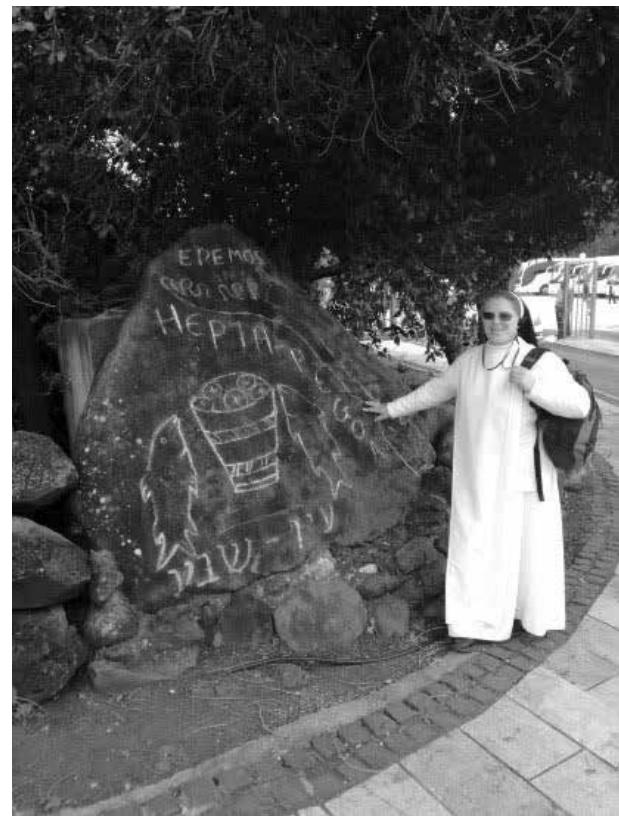
TREĆI DAN hodočašća vjernika Šibenske biskupije u Izrael bio je u znaku obilaska Galileje i Galilejskog jezera. Prva postaja bila je Tabgha i Crkva Umnažanja. Tabgha je mjesto gdje je Isus umnožio pet kruhova i dvije ribice u dovoljnu količinu za nahraniti oko pet tisuća muškaraca.

U Tabghi hodočasnici su posjetili su Crkvu Petrova prvenstva. To je mjesto o kojem je Isus upitao Šimuna Petra: "Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?" Hodočasnici su u crkvi molili pred stijenom na kojoj je prema predaji Isus blagovao sa učenicima.

Središnji dio hodočašća bilo je misno slavlje u crkvi Petrova lađa koja je izgrađena nad Petrom kućom. Misno slavlje predvodio je biskup Tomislav Rogić. Homiliju je izrekao župnik u Skradinu don Gabrijel Jagarinec. Naglasak je stavio na Isusov „Govor na gori“ i blaženstvima koje je Isus izrekao. Vjernike je pozvao da krenu putem blaženstva koja vode izgradnji mira, tolerancije, suživota i pravde.

Nakon misnog slavlja preko 420 hodočasnika posljednjeg dana boravka u Galileji uputilo se na Brdo Blaženstva, mjesto gdje je Isus izgovorio blaženstva.

ČETVRTI DAN hodočašća u petak 15. ožujka, krenuli su iz Nazareta prema Jeruzalemu. Prva postaja na putu bilo je brdo Tabor ili brdo Preobraženja Isusova. U crkvi preobraženja slavljena je euharistija za sve hodočasnike. Slavlje je predvodio u koncelebraciji sa dvadeset i jednim

svećenikom šibenski biskup Tomislav Rogić. Homiliju je održao župnik Jezera don Tuna Jozić. Osvrnuo se na događaj Preobraženja koji vjernicima ukazuje na budućnost i vječnost.

Nakon brda Tabor hodočasnici su krenuli na rijeku Jordan, Na mjesto Isusovog krštenja, te su obnovili krsne zavjete. Potom su obišli Qumran mjesto gdje su pronađeni „Svitci sa Mrtvog mora“ ili Kumranski spisi, a nakon kumrana uslijedio je odlazak na obalu Mrtvog mora gdje su se neki i okupali.

Dan je završio posjetu Jerihonu u kojem su hodočasnici obišli Zakejevu smokvu i vidikovac sa kojeg se vidi brdo na kojem je bio Isus bio iskušavan.

PETI DAN hodočašća Svetom Zemljom za hodočasnike Šibenske biskupije bio je rezerviran za Betlehem. Odmah po dolasku šibenski vjernici pridružili su se velikom broju hodočasnika iz svih krajeva svijete u Bazilici Rođenja koji su čekali red za uči u špilju rođenja Isusa Krista.

Nakon obilazaka špilje uslijedilo je misno slavlje u franjevačkoj crkvi svete Katarine koja je spojena sa Bazilikom Rođenja, a koja pripada Grčkoj pravoslavnoj crkvi. Slavlje je predvodio biskup Tomislav Rogić. Propovijedao je župnik u Rogoznici don Filip Rodić. Impresivno su crkvom odjekivale hrvatske božićne pjesme. U crkvi svete Katarine hodočasnici su se spustili u špilju u kojoj je živio sveti Jeronim Dalmatinac.

Posjet Betlehemu završio je u špilji Bogorodičina mlijeka. Prema predaji, Blažena se Djevica jednog dana zaustavila da se odmori i da nadoji Božansko Djetešće. Kapljica mlijeka je međutim kapnula na pećinu, od koje je ona postala potpuno bijela. Špilja je postala hodočasničko mjesto za bračne parove koji žele djecu, a dolaze i muslimani.

Opširnije vijesti i fotografije na stranicama Šibenske biskupije: www.sibenska-biskupija.hr

ZAGREB: Postavljanje u službu čitača i akolita

U subotu, 9. ožujka u kapeli samostana Kraljice svete krunice na Koloniji, tijekom svete mise bogoslovima su podijeljene službe lektorata i akolitata.

Dodjeljivanje ovih službi obavlja se tijekom formacije svećenika kao postupno uvođenje kandidata u liturgijsku službu. Službom lektora-ta dobiva se pravo i dužnost čitati svetopisamske tekstove za vrijeme misne liturgije (osim Evanđelja), dok je zadaća akolita posluživanje oko ol-tara za vrijeme liturgije, a može biti i izvanredni pričestitelj.

Po rukama provincijala fr. Slavka Sliškovića lektorat su primili: fr. Ivica Augustin Debelić, fr. Karlo Luka Kvesić, fr. Ilija Lešić, fr. Mladen Protić i fr. Mario Ilija Udovičić primivši u ruke Sveto Pismo uz riječi: „Primi knjigu Svetoga pi-sma i vjerno predaj riječ Božju, da bude što jača u ljudskim srcima.“

U službu akolitata postavljen je fr. Saša Stjepan Bukvić primivši od provincijala posudicu s kruhom uz popratne riječi: „Primi posudicu s kruhom za slavljenje euharistije. Budi takav da možeš dostoјno služiti stolu Gospodnjem i stolu Crkve.“

Otac provincijal je na kraju mise čestitao no-vim lektorima i akolitu uz želju da nastave i dalje putem svećeničke i redovničke formacije te da Gospodin dovrši djelo koje je u njima započeo.

ZAGREB: "Vjera i sport": Ivica Kostelić

U dominikanskom samo-stana bl. Augustina Kažo-tića na zagrebačkoj Peščenici započeo je na Pepel-nicu novi niz korizmenih tribina pod zajedničkom temom „Zašto vjerovati?“.

Gost prve tribine s temom „Vjera i sport“ bio je najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić. Kakvi su bili njegovi počeci? Što za njega znači korizma odnosno odricanje? Zašto su veliki sportaši vjernici? Kome se on utječe?

SISAK: Na vjeronauku u Gimnaziji Sisak

Fr. Ilija Lešić i fr. Mislav Peček, dominikanski bogoslovi sa svojim učiteljem, fr. Domagojem Augustinom Polanščakom, posjetili su 13. ožuj-ka Gimnaziju Sisak. Na poziv č. s. Hijacinte Matanović, braća su na satu vjeronauka upoznali učenike drugih razreda s Redom propovjednika – njegovom duhovnom, kulturnom i intelektual-nom baštinom, pa je tako bilo riječi o sv. Dominiku i počecima dominikanskog reda, o pobož-nosti molitve krunice, o intelektualnoj veličini sv. Tome Akvinskog i gorljivosti duha sv. Katari-ne Sijenske. Braća su također govorila o pozivu na posvećeni život, o djelovanju dominikanaca u Hrvatskoj jučer i danas, o zajedničkom životu, o svakodnevnom samostanskom opsluživanju itd.

Učenici su imali priliku postavljati pitanja koja su bila povod za zanimljivu i otvorenu raspravu o redovničkom životu, koja je nerijetko bila „začinjena“ dobrodušnim šalama i smi-jehom. Susret s učenicima završio je kako je i

započeo – zajedničkom molitvom, a potom je uslijedio razgovor i druženje braće dominikana s ravnateljem prof. Božidarom Dujmićem i s vjeroučiteljicom č. s. Hijacintom.

ZAGREB: Proslavljen Dan HD Provincije

Studijskim danom s temom „Svetost u suvremenom svijetu“, održanim u ponедjeljak 25. ožujka na svetkovinu Blagovijesti, u Kažotićevoj dvorani dominikanskoga Samostana Kraljice sv. krunice na Zagrebačkoj koloniji, započela je proslava Dana Hrvatske dominikanske provincije.

Na početku, prisutnu braću dominikance i gosta predavača prof. dr. sc. Antona Tamaruta pozdravio je o. Slavko Slišković, provincial. „Poziv na svetost u skladu s Pobudnicom ‘Radujte se i kličite – Gaudete et exultate’“, naslov je prvog predavanja koje je održao dr. Tamarut.

Nakon uvodnih riječi o cilju pobudnice, odnosno pozivu na radosno lice kršćanstva, predavač je rekao kako svetost ne treba samo gledati kroz „uzvišene stvari“ nego i kroz detalje, male stvari, jednostavne, svagdanje... „Potrebno je pokazati drugome da vrijedi, da postoji. Stoga kako bi se ona razumjela, nužno je drugoga gledati u cjelini.

Da bi netko bio svjestan ljepote svetosti, mora vjerovati da je tu s nekim ciljem odnosno da s njim Bog želi ostaviti trag, istaknuo je predavač, zato se ne treba bojati pitati: Što Bog kroz mene traži?“ Svratio je pozornost na Papin govor o izlasku na periferiju i potrebnoj hrabrosti koja graniči s „ludošću“. Ako posložimo život po nekim svojim prohtjevima, sebično, nema prave radosti. Čovjek koji nešto čini u Božje ime neće biti uskraćen za radost. Ovdje se ne radi o „estradnoj radosti“ nego o onoj koja izvire iznutra, iz dubine, naglasio je prof. Tamarut.

„Poziv na svetost u knjizi Konstitucija i na redbi Reda braće propovjednika“, naslov je drugog predavanja koje je održao dominikanac fr. Ivan Marija Tomić. Mi kao dominikanci trebamo znati kako prije svega „pravi apostolat ne znači govoriti, nego biti.

Naš dakle prvti apostolat jest svetost. Odnosno, svaka duša koja se uzdiže prema gore vodi i svijet prema gore“, rekao je predavač i dodao: „Ako od početka nismo shvatili i u dubinu svog srca utisnuli da je naš prvti poziv da živimo sveto i da budemo sveti, onda naša djela sigurno ne će biti prožeta svetošću i slabo će koga privući k Onomu koji jest Svet. (...)

Biti svetac nije trajno stanje, već trajno nastojanje – trajno izgaranje. Za konkretno promišljanje o tomu što Konstitucije otkrivaju o dominikanskom pozivu na svetost, kao i o načinu kako će se živjeti taj poziv, najbolje govore elementi koji spadaju u samostansko opsluživanje.

Konstitucije Reda (br. 40.) podsjećaju da u samostansko opsluživanje spadaju svi elementi koji sačinjavaju dominikanski život i uređuju ga

zajedničkom stegom, dočim br. 39. ističe kako samostansko opsluživanje, što ga je sv. Dominik preuzeo od tradicije, tako organizira naše vladanje da nam pomaže slijediti Krista i uspješnije provoditi apostolski život. Dakle, da bismo ostali vjerni u svome zvanju, moramo samostansko opsluživanje veoma cijeniti, srcem uzljubiti i truditi se da ga u djelo provodimo. O. Tomić svoje sadržajno izlaganje zaključio je s dijelom molitve sv. Tome Akvinskog za mudro uređenje života.

Misnim slavlјem, koje je uz sudjelovanje velikog broja vjernika u samostansko-župnoj crkvi Kraljice sv. krunice predvodio o. Provincijal, završena je ovogodišnja proslava Dana Provincije.

Uvodno u propovijedi o. Slavko je podsjetio kako je u spomen na događaj iz Lukinog evanđelja – kada je anđeo Gabrijel navijestio Mariji da će začeti i roditi Sina Božjega – Crkva uvela svetkovinu Navještenja Gospodnjega, te dodao: „To je blaga vrijedna vijest pa mi ovaj blagdan ujedno nazivamo svetkovinom Blagovijesti. Toliko je dragocjena da je se ne sjećamo samo jednom godišnje, nego svakodnevno.

Tradicija je Crkve, a ona nas svojim zvonima nastoji podsjetiti da to nikad ne zaboravimo te da ovaj događaj višekratno obnavljamo – ujutro, u podne i uvečer. Mi u toj svojoj molitvi ponavljamo scenu iz Nazareta: Anđeo Gospodnji dolazi Mariji, Marija je prihvatile da joj bude po Riječi Božjoj, i Riječ je u njoj tijelom postala i nastanila se među nama. Ponavljajući ovu scenu uvijek iznova sjedinjujemo nebo i zemlju.

Zato je model i poziv Crkvi i svakome vjerniku: Ostvarivati, utjelovljavati u svijetu ono što vjerujemo. Marijina spremnost da unatoč početnim nedoumicama pozitivno odgovori na Božji poziv i nas potiče na takvu spremnost. Njezin kasniji život nam ne jamči da će sve biti lako i jednostavno, nego nas poučava da dopustimo Bogu ući u naš život i u naš svijet preko svih događaja kojima ćemo biti sudionici: prihvatići nepredvidivo, neplanirano pa i ono nezamislivo uz svijest da Bogu ništa nije nemoguće!

Anđeo kada ulazi ne govori: ‘Zdravo Marijo! Ime je naglasio evanđelist ranije! Ono je ljudska kategorija! Anđeo govori: ‘Zdravo milosti puna!’

To je ime koje joj daje Bog! Bog kad daje ime onda ono označava bit, narav i poslanje osobe! Marijino ime obično se prevodi kao ‘Ona koja je voljena’. Bogu zahvaljujemo za sve ono što smo uspjeli, zazivamo njegovu milost za oprost tamo gdje nismo i zajedno molimo da bude onih koji će na Božji poziv poput Marije odgovoriti ‘Neka mi bude po riječi tvojoj!’, kao i za sve one koji su već odgovorili da ne posustanu, kao i za sve koji nam u tome pomažu kako bi se i po nama blaga vijest naviještala te Riječ tijelom postajala i nastanila se u svijetu“, rekao je na kraju propovijedi o. Slavko Slišković, provincijal.

(usp. www.dominikanci.hr)

CAMBRIDGE: Mladi istraživači Starog zavjeta

Fr. Srećko Koralija održao predavanje o tzv. Jakovljevom blagoslovu (Post 49) U organizaciji društva „Miqra“ u srijedu, 13. veljače 2019. na Teološkom fakultetu Sveučilišta u

Cambridgeu održan je znanstveni skup mladih istraživača Starog zavjeta na kojem je sudjelovao fr. Srećko Koralija, hrvatski dominikanac i održao predavanje o tzv. Jakovljevom blagoslovu (Post 49), što je dio njegova istraživačkog rada.

U izlaganju se fokusirao na četiri točke:

1. Hebrejski tekst Postanka 49, vokalizacija (*budući da rane hebrejske verzije biblijskih tekstova prije masoreta nisu imale tekst sa svim samoglasnicima tj. nisu bili vokalizirani, vokalizacija je jako važan faktor u određivanju značenja i razumijevanju gramatike*), sintaktičko-jezične zavrzlame te prijevodi na aramejski/sirijski.
2. Povjesni međuodnos rukopisa što biblijskih tekstova što teoloških komentara u ranim židovskim i kršćanskim tradicijama.
3. Posebnosti prijevoda na aramejski, sirijski i grčki u odnosu na hebrejski jezik.
4. Tradicija komentiranja i citiranja poglavljia u teološkim komentarima kao i široj teološkoj literaturi na hebrejskom, grčkom i sirijskom.

Hebrejski jezik knjige Postanka je jezično uvjetno rečeno „laganiji“ tekst od nekih drugih

biblijskih tekstova poput knjige o Jobu ili pronika Izajije. Međutim, interpretativno je veoma zahtjevan. Tekst Jakovljeva blagoslova (Post 49) je unutar knjige Postanka najteže čitljiv tekst jer sadrži mnoge jezične zavrzlame, specifičan vokabular, ne uvijek očekivano rečenično ustrojstvo i poetski „ugodaj“.

O skoro svakoj riječi „blagoslova“ mogla bi se napisati posebna studija, što u kontekstu aluzija na tekst „blagoslova“ kroz cijelu Bibliju, što u kontekstu komentara i prijevoda. Tekst je također egzegetski i teološki zapetljан u recepciju što židovskih što kršćanskih komentara, te također može poslužiti kao svojevrstan „prozor“ u patriotske načine čitanja i korištenja hebrejskog jezika i prijevoda na grčki, latinski, aramejski i sirijski.

U tom smislu tekst je predstavljao interpretativni izazov za Hipolita Rimskog, Ireneja, Tertulijana, Origena, Efrema, Afratu, Ibn Ezru, Rašija čije je komentare na pojedine riječi i retke hrvatski dominikanac eksplizitno spomenuo, kao i mnoge druge koji su se inspirirali na tekstu Jakovljeva blagoslova. (www.dominikanci.hr)

IRAK: Zanimljiva tribina fr. Srećka Koralije o crkvi u Iraku

U utorak 22. siječnja u organizaciji MENAF-a (Middle East and North Africa Forum [Forum Srednjeg istoka i sjeverne Afrike]) Sveučilišta u Cambridgeu, u St John's

koledžu održana je tribina 'Kršćani u opasnosti: progona Crkva u Iraku' na kojoj je u interaktivnom dijalogu s fr. Srećkom Koralijom sudjelovala Juliana Taimoorazy, osnivačica i predsjednica Vijeća za pomoć iračkim kršćanima [Iraqi Christian Relief Council] (ICRC).

Juliana je kršćanka odrasla u Iranu, a materijalni jezik joj je moderni aramejski odn. sirijski. 1989. godine uslijed progona kršćana potajice je napustila Iran oputovavši najprije u Švicarsku, a potom u Njemačku.

Godine 1990. je došla u SAD gdje i danas živi. Godinama se bori za prava kršćanskih manjina,

javno izlaže činjenice koje se ne mogu pronaći u medijima, te promovira važnost sirijskog kršćanstva. 2016. godine joj je dodijeljena Nansen Award pri UNHCR-u; iste godine proglašena je ženom godine sirijskog/aramejskog govornog područja.

Na početku tribine, Srećko je kroz nekoliko točaka naglasio važnost sirijske tradicije za povijest čovječanstva, ističući relevantnost aramejskih misionara u Aziji i Indiji već tijekom prvih stoljeća kršćanstva, odnos hebrejskog, aramejskog i grčkog jezika, biblijskih prijevoda, kulturno-ističkih i političkih odnosa Perzijskog i Rimskog carstva, prevodilačke djelatnosti klasične grčke filozofije na arapski jezik posredstvom sirijskog i aramejskog jezika u kontekstu odnosa sirijskih kršćana i nastajućeg islama.

Podsjetio je na činjenicu kako je najopširnija srednjovjekovna kronika napisana na sirijskom jeziku i da se sirijski jezik koristi s tri različita pisma te da je iračko tlo povijesno dalo mnoga značajna imena za orijentalistiku i biblijske znanosti kao i izdavačku kuću u Mosulu [nekadašnja Niniva] koju su desetljećima vodili dominikanci.

Nakon uvoda, uslijedila je prezentacija video i audio materijala o terorističkim aktivnostima ISIS-a na području Iraka uz Julijanine komentare i raspravu o crkvenim, političkim i međureligijskim pitanjima na području Srednjeg istoka.

Između ostalih, u auditoriju su bili prisutni poznati znanstvenici, orijentalisti, aktivisti i studenti koji su raspravu učinili veoma plodnom.

MENA(F) forum često organizira događaje raznih tematika na kojima sudjeluju osobe iz javnog života, znanstvenici, veleposlanici, političari i vjerski vođe.

ŠPANJOLSKA: Beatifikacija mučenika Mariana Mullerata i Soldevila

Primjeran suprug i otac, uključen u društveni i politički život

„Vjernik koji je ozbiljno shvatio svoje krštenje,“ rekao je kardinal Angelo Becciu o španjolskom mučeniku Marianu Mulleratu i Soldevilu (1897.-1936.), ocu obitelji, koji je beatificiran 23.

Ožujka, 2019. u Tarragoni, u Španjolskoj. Ovaj mučenik, gradonačelnik i liječnik, razumio je istinu: ljubav se sastoji u davanju samog sebe.

Za vrijeme svečanosti, prefekt Kongregacije za kauze svetaca rekao je da se „vrhunac svetosti postiže slijedeći put ljubavi: nema drugog puta.“

U vremenu Španjolskog civilnog rata koje je bilo obilježeno „jakim valom mržnje“ i progonom kršćana, Mariano Mullerat i Soldevila „odbio je pobjeći i ostao je na svom radnom mjestu.“ „Nastavio je vršiti svoju službu kao liječnik pomažući potrebnima u duhu evanđelja... Tako je postao istinski apostol, koji je širio oko sebe miris Kristove ljubavi.“

Kardinal je odao počast laiku, „primjernom studentu, suprugu i uzornom ocu, vjerniku koji je ozbiljno shvatio svoje krštenje.“ Od ranog djetinjstva, blaženi je Mariano „shvatio ovu istinu: ljubav se sastoji u davanju samog sebe.“

U njegovoj aktivnosti liječnika, gradonačelnika i novinara, prefekt Kongregacije za kauze svetaca vidi „jasan i dosljedan kršćanski život, neprestano otvoren potrebama drugih.“ Mariano Mullerat i Soldevila pripremao je bolesne za sakramente, a također je besplatno brinuo za siromašne.

„Uzimajući u obzir vjerski progon, koji je nagle eskalirao u ljeto 1936., blaženi je Mariano bio svjestan da riskira svoj život, jer su ga svi poznavali i znali su da je vjernik i žarki apostol“ nastavio je kardinal, koji se prisjećao njegovog mučeništva. „Zbog svog otvorenog evanđeoskog načina života, milicija ga je gledala kao javnu osobu koja je nastupala u ime Katoličke vjere. Neprijatelji Krista su ga uhvatili i ubili: platio je svoju vjeru u Krista hapšenjem, zatvrom i nasilnom smrću u 39. godini života.

Kardinal Becciu naglašava: „Dirnuti smo intenzitetom ljubavi koju je pokazao novi blaženik, koji je postigao najviši stupanj herojske geste oprosta svojim mučenicima čak se sagibajući da bi izlječio ranu jednom od njih. Na nasilje je odgovorio oprاشtanjem, na mržnju s ljubavlju.

Kardinal je zaključio kako beatifikacija Marijana Mullerata i Soldevile „ne bi trebala izazvati u nama obično divljenje. On nije običan heroj ili

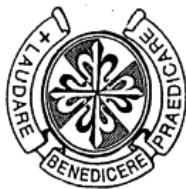
osobnost daleke prošlosti. Njegove riječi i njegove geste nam govore i potiču nas da se potpunije suočićimo s Kristom, da izbjegnemo tromost i obeshrabrenje.“ (engleskog prevela s. Barbara B.)

RIM: 9. generalna skupština vrhovnih glavica sestara dominikanki.

Već je ustaljeno da se svake treće godine održava mađunarodna generalna skupština vrhovnih poglavarica sestara dominikanki, na kojoj se raspravlja o djelovanju sestara diljem svijeta. Time se želi što više povezati sve dominikanske Kongregacije, upoznati njihove teškoće, izazove i planove, kako bi se sestre osjetile ohrabrene i potaknute na što plodnije propovjedničko poslanje Reda, čiji smo članovi.

Ovogodišnja skupština će se održati u Rimu, od 12. do 18. svibnja. u Generalnoj kući Braće kršćanskih škola, via Aurelija 476.

Iz naše Kongregacije skupu će, u ime č. majke Katarine, prisustvovati s. Slavka Sente.

BLAŽENI ANGELICO

Zaštitnik svih umjetnika

Guido di Pietro, redovničkim imenom fr. **Giovanni da Fiesole**, a najpoznatiji pod imenom **BEATO ANGELICO**, jedan je od velikih slikara rane renesanse, zaštitnik Firenze, a u novije vrijeme (1982.) proglašen uzorom i zaštitnikom svih kršćanskih umjetnika, posebno slikara. Ostavio je trag i u glazbenom području. Rođen je u Vicchiju u Toskani krajem XIV. stoljeća.

Kao mladić u Firenci se bavio slikarstvom. Kako ga je privlačio redovnički život, zajedno s rođenim bratom Benediktom stupio je u fiesolski samostan Reda propovjednika, kojega je, kao samostan strožeg opsluživanja, nedugo prije toga osnovao bl. Ivan Dominici. Prigodom redovničkog oblačenja, oko 1420., Guido je uzeo njegovo ime, fr. Giovanni (Ivan).

Postavši svećenik, bio je dvaput vikarom, a zatim priorom samostana. Strogo vjeran redovničkim dužnostima, božanska otajstva koja je promatrao u molitvi i proučavanju božanske istine priopćavao je svojim slikarskim umijećem i braći redovnicima i vjernicima.

Prešavši u Firencu, u dominikanskome samostanu sv. Marka, izradio je za crkvu mnogo oltarnih slika, među kojima se posebno ističe prikaz *Krunidbe Blažene Djevice Marije*. Tu su zatim kompozicije s prizorima iz života sv. Kuzme i sv. Damjana, a na molbu sv. Antonina, tadašnjeg priora, u samostanu sv. Marka, oslikao je klaustar, kapitularnu dvoranu, sobe i hodnike, kao i čelije ciklusom od 43 freske.

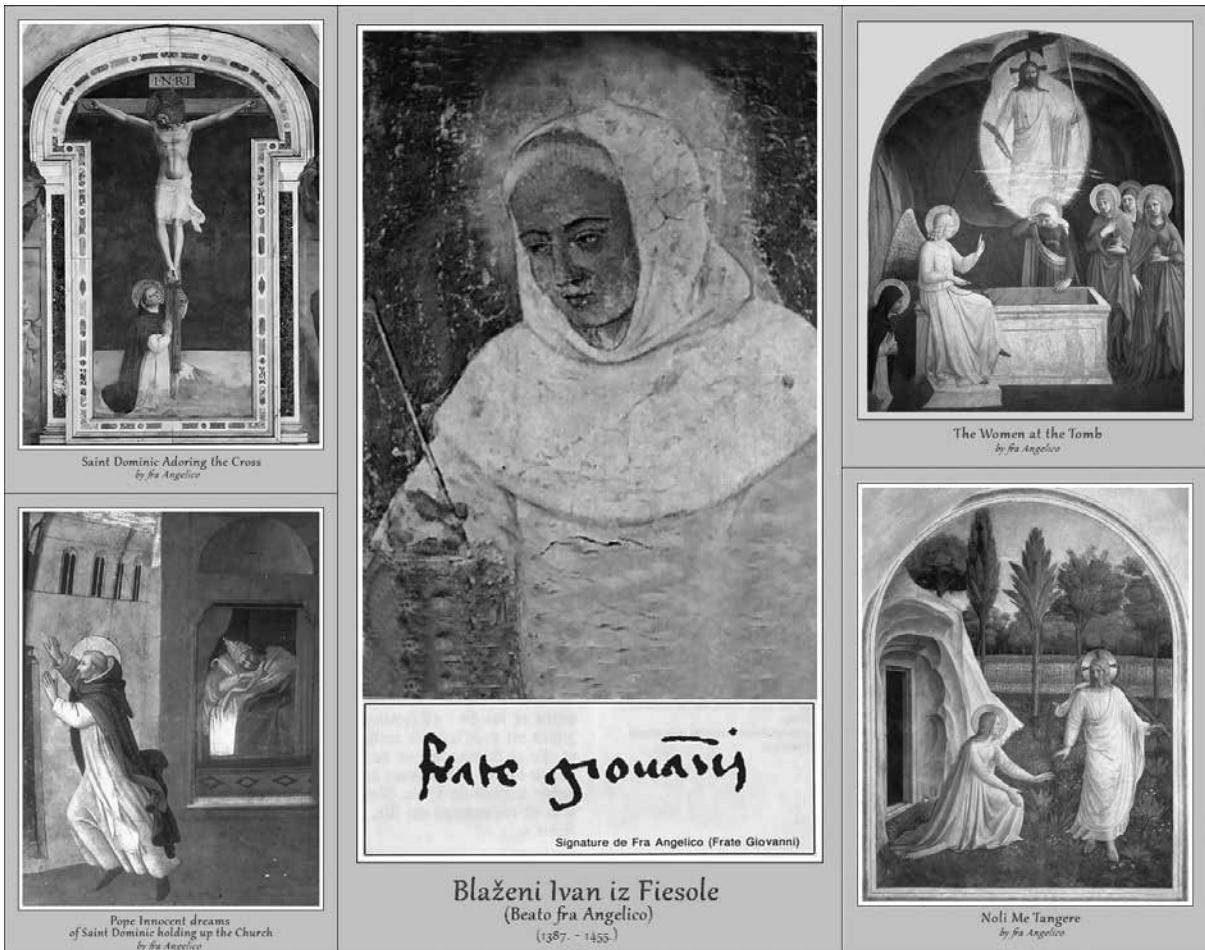
Obrađivao je isključivo sakralne teme u duhu

kasne gotike, idealističkog i skolastičkog shvaćanja tog doba, a slikao ih je uvećane na način minijatura u iluminiranim rukopisima. Jednostavne kompozicije slika svijetlim i prozračnim bojama, ponaviše ružičastom i modrom, te obilatim pozlatama. Biblijski i prizori iz života svetaca puni su religioznog zanosa i misticizma.

U Strossmayerovoj galeriji starih majstora HAZU nalazi se njegov diptih na kojem su prikazane *Stigmatizacija sv. Franje i Smrt sv. Petra Mučenika*.

Blaženikova umjetnička djela imaju prekrasan sjaj i gracioznu nevinost. Jednako su čista i sveta, lišena svake neiskrenosti. U glazbenom području mogu se usporediti s jednom od Mozartovih skladbi ili pak Palestrininih moteta, a u svijetu književnosti na čudesan način otkrivaju se dodirni tragovi u Tolkienovim djelima. Naiime, Tolkien i bl. Angelico uspjeli su prenijeti snažan osjećaj za nadnaravno, a istovremeno ostati stvarni.

Njegovi lirske likovi su nježni, a promatrajući njegova djela gotovo se osjeća nebeska stvarnost. Slikanjem opisuje ljepotu stvaranja i u njemu

vjera postaje kultura, a kultura proživljena vjera. U freskama dotiče scene Muke Kristove i šalje poruku za razmišljanje i kajanje.

Veliki Michelangelo nakon Angelicove smrti rekao je: "Blaženik je otisao ususret onima koje je naslikao". (...)

Upravo zbog iznimno dubokoga duhovnog elementa koji jednostavno isijava iz njegovih umjetničkih dostignuća, fr. Angelico i danas ostaje vrhunskim uzorom svim vjernicima koji se na bilo koji način bave umjetnošću. Književnik, slikar, kipar, glazbenik i pjesnik će zasigurno pronaći motivaciju promatraljući bistrinu i nadahnutost Angelicovih djela.¹

Isječci iz života blaženog Angelica, iz pera o. Josipa Mlinarića (Svjedoci obnove, II.):

Umjetnički put bl. Angelica vodio ga je, osim Firenze, i u druge gradove Italije. Radio je i u

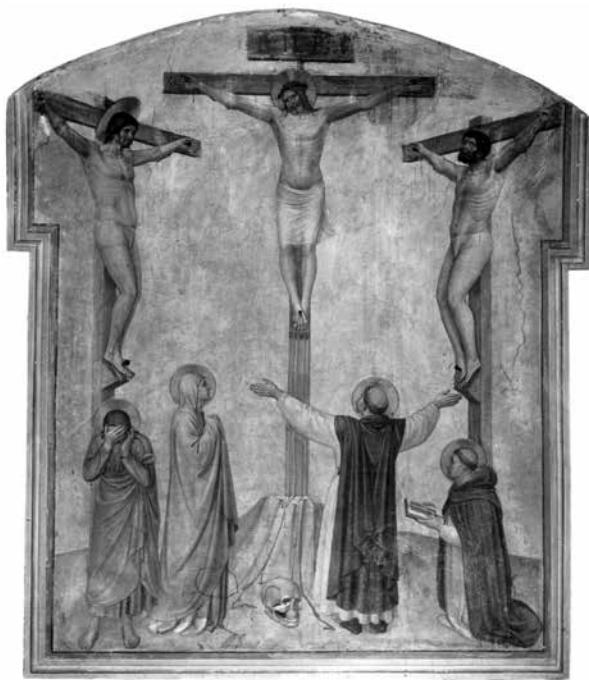
Cortoni, u samostanu sv. Dominika (1438.), te u katedrali u Orvietu (1447.) Kad je papa Eugen IV. zbog nemira morao bježati iz Rima, našao je utočište u Firenci, gdje je boravio od 1434. do 1443. Tu je, 6. siječnja 1443., bio je prisutan kod posvete crkve sv. Marka. Tom je prigodom prenoćio u dominikanskom samostanu S. Maria Novella, gdje je upoznao slikara fr. Giovannia (Angelica).²

Papa Eugen IV. poziva ga u Rim da oslika "Kapelu od Presvetog" u Vatikanu. Koju godinu kasnije (1447.-1449.) papa Nikola V. ga zadužuje da oslika "Kapelu Niccolinu" u Apostolskoj Palači, na kojoj radi sa svojim učenicima.

Kad mu je Eugen IV. ponudio da bude firentinski nadbiskup, fr. Angelico je to skromno odbio, predloživši na to mjesto o. Antonina Pierozzia. Papa je poslušao njegov savjet i postavio Antonina firentinskim nadbiskupom, premda se i ovaj uvelike tome protivio.

1 Usp. Ana Dagelić, Laudato

2 Usp. Svjedoci obnove II. dio, Josip Mlinarić, 119-133

Na Angelikovim se slikama, uz Isusa i Gospu, najčešće pojavljuju likovi sv. Dominika, sv. Tome Akvinskog i sv. Petra mučenika, što jasno pokazuje njegovu ljubav i odanost prema dominikanskom Redu kojemu pripada. Uz pojedine slike često su ispisani citati iz Biblije ili iz života dočnog sveca. Omiljeni motiv njegova slikarskoga opusa bila je Blažena Djevica Marija. Uz njezine slike vidimo redovito ispisane riječi: *Ave Maria*, ili *Djevice Marijo, nitko tebi nije sličan* i dr.

Očevici svjedoče kako nikada nije uzimao kist u ruke, a da se prije ne bi pomolio, da Bog vodi njegovu ruku i pomogne mu u stvaranju djela. Raspetog Spasitelja slikao je obično na koljenima, a suze bi mu pri tom tekle niz lice.

Prvi koji je fr. Angelica nazvao blaženim (beato) bio je Leonardo Alberti u svom djelu „O slavnim muževima dominikanskog reda,“ koje je objavljeno 1517., i taj je naziv općenito prihvaćen. I naša Opća enciklopedija i Enciklopedija likovnih umjetnosti i Katalog Strossmayerove galerije g. 1967. govori o „Fra Giovanni da Fiesole zvan beato Angelico.“

Papa Ivan Pavao II. proglašio je fr. Giovannia (Beato Angelico) zaštitnikom umjetnika, posebno slikara. Bilo je to u Rimu, 18. veljače 1984. u bazilici S. Maria sopra Minerva, gdje je blaženikov grob. Tom je prigodom Papa prikazao život Blaženog Angelica kao uzornog redovnika i svećenika, te velikog umjetnika, koji je svojim životom i umjetnošću dokazao povezanost kršćanstva i kulture, čovjeka i Evandželja. Posebno je istaknuo kako je bl. Angelico u Bogu našao smisao svog života i kako mu je riječ Božja bila nadahnuće za njegov redovnički i umjetnički život. Svojom je umjetnošću odražavao svetost, dobrotu i ljepotu Božju.

Blaženi je Angelico umro na glasu svetosti u Rimu 18. veljače 1455.

“NAVJEŠTENJE” BLAŽENOGL ANGELICA (Beato Angelico) (s talijanskog preveo Petar Mrđen)

Zahvaljujući izvanrednim i jakim religijskim motivima svojih djela, dominikanac fr. Giovanni iz Fiesole dobio je naziv **Beato Angelico**, koji je papa Ivan Pavao II. 3. listopada 1982. potvrđio svečanom beatifikacijom. Promatranje jednog njegovog djela, osim samog umjetničkog, duboko je i duhovno iskustvo. Između 1430. i 1432. za crkvu svetog Dominika oslikao je jednu oltarsku palu koja je u sredini imala sliku Navještenja, a u podnožju pet manjih slika sa scenama iz života Bogorodice (Zaruke s Josipom, posjeta Elizabeti, Rođenje, Prikazanje

u Hramu, i Uznesenje Blažene Djevice Marije). Godine 1611. pala je prodana i preseljena u Španjolsku, a sad se nalazi izložena u muzeju Prado u Madridu.

Ljudska avantura Boga ima svoj početak u misterioznom susretu anđela sa Djevicom, koja je dotad bila nepoznata kao i sam Nazaret u kojem se zbio taj događaj. Pomoću arheoloških iskapavanja arheolozi su uspjeli donekle stvoriti sliku o tadašnjem ambijentu, ali u djelu Blaženog Angelica nema ni traga tome. On je više volio obiteljski ambijent.

Nalazimo se ispred jednog elegantnog ulaza sa stupovima (nadstrešnice), napravljenog ispred male sobice. Izvana se pruža pogled na jednostavni namještaj i unutrašnjost sobice. Iza kapitela stupa kroz vrata se nazire mali prozor. Možda bi na prvi pogled cijeli ambijent izgledao jednostavan, da nije vitkih stupova i križastog svoda, pod kojima se prostrlo nebo puno pozlaćenih zvijezda. Ovo nam daje naslutit da zadani okvir ne uključuje samo zemaljsku nego i duhovnu stranu.

Knjiga koju Marija drži u krilu govori da je zasigurno molila, ili je možda bila sabrana u meditaciji Riječi, kad joj je došla neočekivana posjeta. Možda upravo zbog dugotrajne povezanosti sa Pismom, ono u *Njoj* može naći mjesto da se Utjelovi.

Potvrdu svečanost zgode potvrđuje i skupocjeni išarani mramorni pod, te medaljon smješten između lukova, iz kojeg lik Oca dobrostivo bdiye nad cijelom scenom.

U ovom prikazu svečanog prostora, u realizaciji dotjerane arhitekture, u izboru boje žbuke, te pažljivom korištenju zlata, bez daljnog se

osjeća duh i iskustvo minijaturista koja je ostala u Angeliku, i koja se pokazuje u svim drugim njegovim djelima.

Okviri nadsvoda arhitektonski predstavlja jednu vrstu bifore, geometrijski podijeljene na dva dijela, u koje umjetnik smješta dva glavna lika.

Na lijevoj strani prostor je zauzet s anđelom Gabrijelom, obučenim u bogate purpurno - zlatne haljine, te okružen pažljivim širenjem svjetla. On se približava Mariji nagnjući nježno glavu, sa pokretom koji je više korak, nego priprema za klecanje. Njegova glava gleda prema gore, a pogled je "slatko" zagledan u Mariju. Ruke su elegantno savijene i naslonjene na prsa, kao da otkriva tajnu i Božji zahtjev, a u isto vrijeme čuva odgovor koji je Marija upravo dala.

Da je odgovor bio pozitivan razumije se iz skupa zlatnih zraka koje prolaze između lukova, a poviše glave od anđela. Zrake su poklonjene zemlji iz ruku nevidljivoga tijela (Boga Oca) i na njima se spušta golubica Duha Svetog, "da svojom sjenom osjeni" Mariju, te da ona postane majka Jedinorodenog Sina.

Tijelo Marije je ognuto plavim plaštem, dok ruke izgledaju kao da se skupljaju, i stežu prema sebi. Kao što nebo obuhvaća zemlju i Božji misterij obuhvaća Mariju, njenu povijest, i u njoj povijest cijelog čovječanstva. Njena haljina boje krvi nosi u svojim naborima izgled svih žena, iz svih mesta, te svih stoljeća povijesti. Gospin lik ima pogled u kojem se tajanstveno mijesaju zadivljenost, čuđenje, dragost, povjerenje.

Marija sjedeći (izgleda kao da se nalazi na tronu) i ognuta plaštem s rukama na prsima, pokazuje pobožno, i spremnost da postane majka Spasiteljeva. To je jedan nijemi dijalog između Marije i Gabrijela koji se odvija u pogledima i gestama tijela. Cijela scena je zapečaćen s visine prisustvom Oca i Svetog Duha, da bi u ovoj tijoj razmjeni riječi odjekivala među ljudima Riječ koja je stvorila svemir.

Na kraju dolazimo do možda najoriginalnijeg motiva cijelog djela, a uopće se ne tiče motiva koji je do sad predstavljan. Ako se pogled pomakne van ulaza u kojem smo do sad bili, učinit ćemo vremenski i prostorni skok unatrag, i doći na prve početke povijesti.

Nalazimo se u Edenskom vrtu bogatim prirodom i raznim oblicima stabala, cvjetova i voća.

Iz njega izlaze Adam i Eva, nakon što su prekršili prvi savez s Bogom. Udaljuje ih jedan anđeo koji ih nadgleda s neba, s izrazom koji zahvaljujući Angelicu, više sliči zaprepaštenju nego osudi. Obučeni su u kožne haljine, koje je sam Bog, kao povrijeđeni, ali još uvijek brižni Otac pripremio da bi zaštitio njihov hod.

Adamov pogled beznadno traži put kojim treba krenuti, a s jednom rukom briše suze pokajnice. Evin pogled je iznenadujuće smiren, okrenut sramežljivo - "gledajući ispod oka" prema sceni koja se dešava ispod stupova ulaza. Tako blizu u prostoru, a tako daleko u vremenu.

Evine ruke su skupljene kao za molitvu. To je pogled nade, koje su navijestile riječi prvog Evandjelja, po kojem će doći dan, kad će "Da" jedne druge žene ponovno spojiti raskid od nje prouzrokovani, i kad će njezin potomak satrati glavu starom neprijatelju.

U ovom pogledu se nalazi i naš pogled, pogled grješnika, autora drugih bezbrojnih raskida saveza Božjega Kraljevstva. Od ovog pogleda i mi nanovo počinjemo, krećući onim pravcem, uključeni u istu avanturu, zato što i u našem "Da" se može otvoriti vrata ljudske slobode misteriju božanskog spasenja.

s. Slavka Sente

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. BORISLAVA MALAGURSKI

Od 13. do 19. siječnja 2019. godine boravila sam u Subotici na duhovnim vježbama koje je vodio vlc. Marijan Vukov, kapelan župe sv. Jurja, na čijem je području i samostan sestara dominikanki. Iskoristila sam prigodu za razgovor sa s. Borislavom koja se prisjeća nekih zanimljivih događaja iz njezina redovničkog života. Pokušala sam to sažeti u njezinu životnu priču.

AM: Recite nešto o sebi o svojim roditeljima.

Čime ste se bavili, koliko vas je bilo u kući?

s. Borislava: Rođena sam 15. travnja 1933. u mjestu Bikovo, u općini Subotica, u sjevernobačkom okrugu, od oca Bele i majke Marije rođ. Tušić. Na krštenju su mi roditelji dali ime Vita. Bilo nas je osmero djece: Pere, Ivan, Joso, Lazo, Tone i Kata (ovo dvoje su umrli), zatim Vita i najmlađa Blanka. I ona je, nenadano, umrla u Novom Sadu. Bila sam kod nje u posjeti. Pravila je tortu, to je jako dobro znala raditi. Uživala je u tome. Čudila sam se zašto to pravi baš na Božić, ali ona je u tome uživala. Vratila sam se kući, a uvečer me zove njezin sin i kaže: „Mama je umrla.“ Bio je to veliki šok za sve nas. Nisam mogla vjerovati, pa, prije par sati smo se vidjele. Ali, evo, bila je sigurno spremna za odlazak s ovoga svijeta.

AM: Gdje i od čega ste živjeli u svojoj brojnoj obitelji?

s. Borislava: Živjeli smo na salašu s mäjkom i didom. S nama su bile još dvije tetke. Bilo nas je puno, ali to je tako bilo skoro u svim kućama. Živjeli smo od rada svojih ruku. Svi smo zajedno radili na polju. Jedna moja tetka, Matija, htjela je ići u samostan, ali nije išla, ne znam zašto.

Dida je imao 100 vati zemlje. Nakon 2. svjetskog rata država mu je oduzela konfiskacijom 60 vati, tako da mu je ostalo samo 40.

AM: Jeste li i vi pomagali roditeljima u polju ili gdje je trebalo?

s. Borislava: Svi smo radili na njivi i mali i veliki. Moj je otac bio drvodjelac, pa da nam olakša, napravio nam je male motičice. Mi smo uživali s njima kopati, i umišljali si da smo jednaki kao i veliki. Vjerojatno je bilo nekakve koristi, ali najvažnije je bilo da smo mi naučili i voljeli sve raditi. Otac je kopao u sredini, a mi oko njega, tako nas je učio. Imali smo i konje i krave i volove i sve druge domaće životinje. Onda još nije bilo toliko strojeva i kombajna, nego se radilo ručno, zato je trebalo puno radne snage. Ljudi su pomagali jedni drugima. Imali smo dobrog susjeda, Vilmoša, Mađara, s njim smo često surađivali. Imali smo čak 10 konja,

a i tzv. dvostruki plug. Sjećam se kako smo se igrale na dvorištu, moja mlađa sestra, Blanka i ja. Konji su potrcali i preskočili preko nas dvije. Nisu nas niti dotakli. Pametni su bili i dobri naši konji! Otac nam je umro relativno mlad, pa su svu brigu za nas preuzezeli dida i majkâ (baka).

AM: Je li se u vašoj kući molilo? Jeste li išli u crkvu?

s. Borislava: Svakako, u svakoj se kući molilo i redovito smo išli u crkvu.

AM: Gdje ste upoznali sestre dominikanke?

s. Borislava: Didina je kuća u Subotici bila blizu samostana sestara dominikanki. Tu smo se rado skupljali oko časnih. Poznate su nam bile s. Marija Josipa i s. Mala Tereza Vidaković koje su nas voljele. One su bile rođene sestre. Živjele su u kući jednog svećenika koji je otiašao u neku drugu državu i komunisti mu nisu dali da se više vrati. Onda je poručio biskupu Lajči Budanoviću da njegova kuća ostane sestrama. Kasnije se tu izmjenilo puno sestara. Nisu imale od čega živjeti pa su im puno pomagala moja braća. I drugi su im ljudi pomagali da si urede tu kuću koja je sada je postala njihova.

AM: Zvanje vam je sigurno došlo u susretu sa sestrama?

s. Borislava: Tako je. Ja sam rado dolazila u crkvu. Tu su bili naši svećenici Marko Kopunović i Pajo Bešlić. Rado sam svraćala i kod časnih, oduševio me njihov život i odlučila sam i ja biti časna. Bilo nas je više koje smo se, iz tih krajeva, odlučile poći u samostan, u Korčulu: Marija (Sofija) Aladžić, Lujza Loch, Kača i još dvije. U Korčulu nas je pratila jedna žena. Prije nas su već bile u samostanu u Korčuli s. Leopoldina Temunović i s. Nada Gabrić.

AM: Kakvi su vam bili prvi dojmovi u Korčuli, jeste li se brzo navikli?

s. Borislava: Bilo je to poratno vrijeme (1953.), naš samostan još nije bio obnovljen nakon bombardiranja. Malo pomalo se počelo graditi. Bilo je veliko siromaštvo. Nisu sestre mogle platiti radnike koji bi pomagali, nego su većinom radile i gradile same. Vukle smo i drobile kamenje, miješale beton. Uz nas je bio jedan majstor koji nas je upućivao u svemu. Drobilicu nam je posudio susjed, ali nam nije mogao pomoći jer je bio taksist pa je morao raditi.

Bila je velika glad. Svaki dan bob, pa blitva i slične dalmatinske stvari! Zato su nam slali od kuće, tko je imao, osobito naši iz Bačke. Moja su braća redovito slala pakete hrane. Brat je imao voćnjak i vinograd, pa je veliki dio od toga slao nama u Korčulu. Sve se to prevozilo vlakom do Splita, a onda parobromom. Kad bi stigao paket od moga brata, zvala bi me ekonomica s. Mercedes Katalinić. Nisam ga htjela sama otvoriti, a

još manje što uzeti iz paketa, draže mi je bilo da se to podijeli svim sestrama.

Osim gradnje, radile smo i druge poslove. Svaki tjedan smo išle u šumu po granje za loženje vatre u praoni, jer se roba prala na ruke, u lukšiji.

Kad je don Božo bio teško bolestan, poslali su mene da ga čuvam. Vidjelo se da neće dugo živjeti. Opat Matijaca je rekao neka ga zovemo kad bude na samrti. Ja sam bila baš onda kod njega. Kad sam vidjela da mu se bliži kraj, brzo sam išla javiti opatu i s. Viktoriji. Došli su brzo. Zamislite, kad je umirao don Božo je skinuo s ruke sat i pružio ga s. Viktoriji kao znak zahvalnosti. Bio je to divan, svet svećenik.

Okušale smo se i u drugim poslovima. Na primjer, s. Leopoldina i ja išle smo brati maginje i od toga pravile rakiju. Mi smo to dobro znale raditi. Premda je bila glad, nije se smjelo jesti izvan blagovaone. Tako smo se i mi borile, htjele smo jesti maginje, ali to bi bilo protiv 'pravila'! Imale smo mudrog isповједника, o. Tomu, on

nas je 'oslobodio od tog pravila' i rekao neka slobodno, s Božjim blagoslovom, jedemo što god imamo. Svaka mu čast!

AM: Koliko vas je bilo u novicijatu?

s. Borislava: U novicijatu nas je bilo svih zajedno 40, uza sve to što je bilo tako veliko siromaštvo i glad. Onda su bile zajedno i profese i novice i kandidatice. Spavale smo ko srdele na krevetu. Veći nam je problem bio što su bila samo dva sanitarna čvora, pa se moralo čekati u redu...

Novicijat nas je započelo u jednoj grupi 16. Bile smo zanesene samostanskim životom. S. Zorka si je priželjkivala da će umrijeti kad budemo u veniji. Poslije smo je zadirkivale što nije ostala ležati, nego je ustala kad i mi (šalile smo se). Bilo je puno lijepih trenutaka koji se ne zaboravljuju. Bile smo mlade, znale smo izvoditi svakojake šale.

Prve zavjete sam položila zajedno sa svojim kolegicama s. Zorkom, s. Nevenkom i s. Jasenkicom, 24. svibnja 1956. pred presvjetlim opatom, Matijacom. Meni su došli na oblačenje mama i brat. Spavali su kod dominikanaca.

Već spomenuti o. Toma, bio je jako dobroćudan i darežljiv pa su to mnogi koristili. Tako su se kod njih, u samostanu, nastanili i neki vojnici. Zauzeli su sve prostorije, ocu Tomi je ostala samo jedna soba. Kad su konačno ti vojnici otišli ostavili su iza sebe veliki nered.

Kad je o. Toma bio premješten, na njegovo je mjesto došao p. Alfonzo Eterović. Dobar svećenik, pravi dominikanac. On nam je imao pouke i ispovijed, a pomagao nam je i u mnogim

drugim stvarima, osobito kad smo kopali bunar i tražili 'slatku' vodu.

Učiteljica nam je bila s. Gabrijela Batistić, stroga, ali dobra, duša od žene.

Hrana je bila svakakva, uglavnom siromašna. Tu smo razliku osobito osjetile mi iz bogate Bačke, pa su nam često slali mnoge stvari od kuće, pa se to nekako prošlo. Uglavnom, bilo nam je dobro, veselo.

AM: Gdje su bila vaša polja djelovanja nakon prvih zavjeta?

s. Borislava: Nakon prvih redovničkih zavjeta počele su moje 'avanture'. Bila sam u raznim našim kućama i zajednicama: u Splitu, Zagrebu, Šibeniku, Orebiciu. Svugdje gdje je trebalo nešto graditi. Osim toga, pomagala sam gdje god je trebalo, osobito šivati jorgane i štramce. Onda su se sestre morale primiti svakoga posla da bi imale od čega živjeti.

Napokon sam došla i u svoje krajeve, najprije u Tavankut, a onda u Suboticu. Jednom je majka Marija došla k meni. Vidim da hoće nešto posebno, poznam njezin stil. Pita me: „Je li bi ti pošla u Tavankut, teško mi je naći sestru koja bi tamo mogla ići?“ Odgovorila sam da idem. Nisam se puno kolebala niti ispričavala.

Zgode i nezgode u Tavankutu

U Tavankutu se izmjenjivalo više sestara. Najduže sam tu bila sa s. Tješimirom Bešlić. Trebalo se snalaziti kako preživjeti. Ljudi su nam bili daježljivi, donosili su nam puno toga, nismo bile gladne, ali bi nam bilo draže da si same možemo nešto priskrbiti. Zato su nam htjeli donijeti žive praščice. Odlična ideja, ali gdje ih smjestiti? Htjeli smo napraviti jednu šupu ili tako nešto, ali niti je bilo cigle niti novaca. Dobili smo nešto donacije iz Njemačke. Tražili smo ciglu. Jedan je čovjek rekao da ima ciglu, ali ne prvaklasnu. Ali za ono za što mi trebamo bit će dobra. I dovezu nam je sam puni kamion te cigle, potpuno badava. Pozvala sam neke poznate ljude da nam dođu pomoći istovariti i složiti. Tako smo uskoro sagradili malu štalu i onda smo mogle same hraniti svinje i kokoši. U početku su nam

Crkva Srca Isusova u Tavankutu

ljudi donosili i kukuruz čime smo ih hranili. Uvijek se Božja providnost pobrinula za nas. U to smo se puno puta uvjerile. Kad smo morale negdje otići, jedan čovjek, susjed, bi priskočio i nahranio nam životinje. Ljudi su bili jako dobri prema sestrama. Bili smo svi kao jedna familija. Zato im je bilo jako žao kad su sestre napustile Tavankut. I djece je bilo jako puno, a djeca odmah osjete tko im je blizak. Prvopričesnika je znalo biti do 70. Kad bi nas ljudi susreli negdje, pogotovo oni koji nisu redoviti na misama, odmah bi se počeli ispričavati što ne idu redovito u crkvu. Tako smo im mi bile neka vrsta ispita savjesti, premda ih nismo nikada prozivale niti im što prigovarale. Naša je prisutnost bila spontana 'propovijed'.

Kad je došla s. Tješimira, još nije znala dobro svirati, zapravo, nije se usudila, jer su tamo bili ipak drugačiji običaji, zato je odlazila u Subotici kod s. Blaženke Apan na instrukcije. Dok je ona bila odsutna onda sam je ja zamjenjivala i na vjeronauku. Tako sam se i u tome okušala.

Učila sam djecu moliti razne molitve i kako će pozdravljati svećenike i časne sestre: Faljen Isus. Tako se ovdje pozdravlja. Kad bi prolazile mimo nekih kuća, djeca bi brzo istrčala k nama i odmah se hoće igrati berberečke. Treba biti s narodom i narod će biti s tobom.

Kod jedne kuće bili su samo čovjek i žena. Imali su puno šljiva pa su nas molili da to dođemo pobrati za rakiju. S. Tea Mišić, koja je također jedno vrijeme bila s nama, brala je sve od reda, i one malo smežurane, ali žena je odmah rekla: „Nemojte brati one koje je sv. Petar sasuo“, tako se izrazila. Dobro smo se zbog toga ismijale. Oni su za rakiju htjeli samo najbolju vrstu, zato im je rakija tako fina.

Kad je s. Tješimira premještena u Vela Luku, trebala je doći s. Danijela Šturlić. Ali to vam je posebna priča. Ona se zadržala samo jednu noć. Vidjelo se da nema namjeru ostati. Dovezo ju je jedan svećenik, nisu rekli zašto se vraćaju, jednostavno su drugi dan, nakon mise otišli.

Znala je doći s. Danica Drlan. Ona je bila priora u Korčuli i htjela je ponijeti šljive za pekmez. Rekle smo joj da imamo dosta šljiva, ali nema tko brati. S. Tea Mišić bi često trebala nositi pekmez na poštu za Korčulu. Kad je bila s. Danica na godišnjem u Tavankutu, doobile smo od brata s. Brigitte lubenice. S. Danica nije mogla izdržati, jednu je odmah otvorila i s užitkom jela. Ali nije

znala da ona može imati i neugodne posljedice. Brzo je to naučila....!

Ljudi su bili jako darežljivi. Jedan advokat nam je dao trešanja koliko hoćemo, samo neka si dođemo same ubrati.

Kad su došle k nama s. Beata i s. Gema, sve je bilo drugačije.

AM: Sada ste u Subotici, čime ste se tu najviše bavili?

s. Borislava: Kad je došao u Tavankut novi župnik, vlč. Franjo Ivanković, sestre više nisu trebali, ja sam došla u Suboticu. Tu sam, do nedavna, bila sakristanka, 20 godina. Uglavnom sam sa svim župnicima dobro surađivala. Najprije je bio vlč. Istvan Dobai. On je bio jako dobar prema meni. Nakon njega je došao župnik vlč. Istvan Palatinus. Divan svećenik. S njim sam isto tako jako dobro surađivala.

Puno se sestara izmijenilo u Subotici od kada sam ja ovdje, ne bih znala sve nabrojiti. Nova kuća u kojoj smo sada nije od početka dobro napravljena, pa uvijek treba nešto nadograđivati,

popravljati, izmjenjivati. Šteta što je uložen toliki novac, a izvođači radova su bili loši.

AM: Jesu li vam bili teški česti premještaji iz kuće u kuću?

s. Borislava: Pa, mogu reći da premještaji nisu laki. Navikneš se na posao, na ljude, na ambijent, i onda moraš ići dalje. Ali to je naše poslanje, ne smijemo se zadržavati na jednom mjestu nego, kako ono kaže pjesma: *od sad idem kamo šalješ me ti*. Osim toga, kad sam ja bila mlađa, u ono vrijeme se nije moglo puno razmišljati hoću li ili neću ići ovdje ili ondje. Jednostavno se poslušalo i išlo kuda su nas poslali. Uvjerila sam se kod svakog premještaja da Bog nagrađuje svaku žrtvu. On zna gdje smo najpotrebniji, makar mi to odmah ne vidimo. Ja sam se uvijek dala sva, gdje god sam bila stavljena. Ponegdje su poslovi bili jako teški, osobito u Korčuli kad se nadograđivao samostan. Znala sam biti tako umorna da nisam mogla zaspasti od umora. A onda bi ujutro opet, novim snagama i voljom krenula na posao. Tako je, mislim, bilo svim sestrama. Svaka se trudila na svom poslu koliko je mogla.

Još neke zgode iz Korčule

U Korčuli sam kasnije spavala u tzv. *kući Gati*, gdje sam čuvala jednu staricu. Ona je imala mačku koju ja baš nisam voljela, ali morala sam je trpjeti. Dogodilo se da se jednom pojavio odnekud miš. Naša ga je mačka ugledala i u tren oka skočila i uhvatila miša. Odmah ga je zadačila i 'pobjedosno' ostavila nama na raspolaganje (ha ha, ha)! Nisam imala izbora, uhvatila sam miša za rep i bacila van, neka se naša maca vani s njim 'gosti'!!! Odonda sam vidjela da je

ipak naša mačka korisna, nisam je više tjerala van. Bilo je više takvih zgodnih slučajeva gdje smo se dobro nasmijali i zabavili.

Jedno sam vrijeme išla čuvati nekog bolesnika. On je bio senilan. Htio je skočiti kroz prozor, nije znao što radi. Ja sam ga brzo zgrabila i povukla natrag. Zvala sam dr. Renciju, on je došao i dao mu neki lijek da se smiri. Morala sam s takvima bolesnicima nastupiti i energično.

Drugi put sam čuvala jednu staricu. Kad je ona umrla nisam se usudila ostati s njom u kući nego sam otišla kući. Došla je sa mnom s. Damjana da je obučemo. Ali žena je bila siromašna, nismo našli sve što bi trebalo, pa sam ja donijela svoje čarape i druge stvari i u to smo je obukle. No, bio je problem gdje je smjestiti. Dosjetila sam se, skinula jedna vrata i na njih smo je položile.

U Korčuli sam pomagala s. Martini kod djece, osobito za vrijeme procesije. Ona je pazila na djevojčice, jer kaže da ne može na kraj s dečkima, pa sam ja čuvala njih. Kod mene su trebali biti mirni ko bubice, nisam im dopuštala nestasluke za vrijeme procesije!

AM: Kao redovnica, s prilično dugim 'stažom', osjećate li se ispunjenom, sretnom?

s. Borislava: Sretna sam što sam redovnica. Već sam proslavila i 60. obljetnicu redovništva (2016.). Kad bih se ponovno rodila mislim da bi izabrala isto zvanje. Drago mi je bilo sve raditi, i šivati jorgane i gradnja i branje voća i povrća. Nikada se nisam bojala kako će to. Kad mi je

Sa župnikom Palatinusom i Apollonijom Pinter.

nešto bilo naređeno, krenula sam i išlo je, Bogu hvala.

Zdravlje mi je bilo, hvala Bogu, uvijek prilično dobro. Ne mogu se potužiti. Ali težak posao ostavlja posljedice. Kad su bili radovi u *kući Gati* u Korčuli, sjećam se kako sam postavljala s jednim radnikom duge grede, tada sam skoro smrtno nastradala, jer je njemu ispala greda iz ruke. Već su mislili da sam mrtva, ali, evo, još nisam valjda bila spremna ...! Sada sam već pomalo u godinama, pa se i boljetice i slabosti osjećaju više. Bilo je i nekih operativnih zahvata, pa sve to čovjeka čini još slabijim. Ali sretna sam što se mogu sama kretati, no kad idem u crkvu, onda molim s. Terezu da mi pomogne. Moram se učiti od drugih tražiti pomoći. I to je križ. Dok sam bila mlada i jaka, trčala sam, radila i borila se svim silama, mislila sam da mogu sve poslove i sav svijet držati na dlanu. Ali kad su nastupili dani da se niti bez štapa više ne mogu kretati,

sada mi ne preostaje drugo nego više moliti i vapiti k nebu da mi se smiluje. Molim se rado sv. Anti, Gospo, Srcu Isusovu. Sada više ne vidim dobro čitati, ali zato imam krunicu koju mogu uvijek prebirati.

AM: Vjerujem da i drugi mogu očekivati vaše molitve, osobito oni koji su vam najbliži?

s. Borislava: Bila bi sebična kad bi molila samo za sebe. Voljela bih da mi vjeruju da ih nosim u srcu i da za svaku darovanu uslugu molim Boga da im uzvrati.

AM: Što biste poručili sestrama?

s. Borislava: Nikome ja ništa ne bih preporučivala ni dijelila kakve savjete. Radije sve predajem Bogu, neka nas On i dalje sve vodi. On je naš najbolji Učitelj i Savjetnik.

*Razgovor vodila u Subotici s. Slavka Sente
17. siječnja 2019.*

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Alojz Ćubelić: DANI KUŠNJE U DUBROVNIKU

U Dominikanskoj nakladi Istina tiskana je knjiga dominikanca Alojza Ćubelića pod naslovom *Dani kušnje u Dubrovniku 1991.*

Dnevnički zapisi autora dominikanca Alojzija Ćubelića, sada izvanrednog profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, iz vremena dok je bio u novicijatu Dominikanskog reda u Dubrovniku prikazuju tri i pol mjeseca najtežih dana Grada u njegovoj novijoj povijesti odnosno vrijeme Domovinskog rata u Dubrovniku.

Kroz utjecaj vanjskih događanja Grada u okruženju, bez vode, pod čestim granatiranjem i dogovorenim primirjima koja su se kršila, na život osmorice novaka i njihovih poglavara u dominikanskom samostanu u Dubrovniku stranice knjige predstavljaju uvid u svjedočanstva iz prve ruke o tim danima i kao takve doprinos su ne samo općoj nego i crkvenoj povijesti Dubrovnika.

„Pisanje ljetopisa nije imalo nikakvu preuzetnu brigu opisivanja ili tumačenja globalne stvarnosti. Osim toga bilo je motivirano jedino voljom da određeno razdoblje našeg života ostavimo u pisanom obliku. Ono odražava situaciju

devetnaestgodišnjaka koji razmišlja u poziciji onih koju su u neposrednoj životnoj opasnosti. I kada se nakon dvadeset i šest godina čitaju ovi redci oni pokazuju kako je odista zlatno pravilo što nije zapisano nije se ni dogodilo. I to je bila gotovo isključiva motivacija za objavljivanje ovih memoara“, piše autor u uvodnim napomenama.

Uz crtice iz dnevnika od 19. rujna 1991. godine do 4. siječnja 1992. godine knjiga na 86 stranica donosi i mnoštvo fotografija iz tog perioda. Pogовор је написао Slavko Slišković, а осврт на knjigu i taj period naslovljen „Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube“ потpisuje тадашњи dubrovački biskup mons. Želimir Pujić. (A.T.)

Papa Franjo - Jorge Mario Bergoglio:
SREĆA U OVOM ŽIVOTU
Otkrijte ljepotu svakodnevice
Potraga za srećom zajednička je ljudima svih vremena i svih zemalja. Svaki je čovjek u potrazi za smislom, ostvarenjem snova, planova i nada.

Za papu Franju uvažavanje našega svakodnevnog života duhovni je pothvat jer se duhovnost ne živi u teoriji nego u životnoj stvarnosti onakvoj kakva jest, u kojoj smo pozvani otkriti ljepotu svakoga novog dana.

Sreća u ovom životu toplim, zanimljivim jezikom pristupačnim i vjernicima i nevjernicima daje čitateljima osnovne upute kako pronaći ljubav i sreću u ovom kaotičnom svijetu. Ova poticajna knjiga u kojoj su sabrane Papine nadahnjujuće misli iz propovijedi, govora, molitava i

obraćanja ima snagu doprijeti do svakoga čovjeka, a njezine su teme općeljudske: potraga za smisлом, životna sreća, suočavanje s poteškoćama, jednostavnost, odnosi s drugima, suošćeće, iskrenost, razumijevanje, otvorenost i dobromanjernost, važnost radosna, pozitivna i konkretna pristupa životu, kako ne odustati od svojih snova itd.

U suvremenom svijetu prepunom užurbanosti i ova nadahnjujuća i za osobni rast korisna knjiga pomoći će čitateljima da pronađu put k duhovnom miru i radosnu životu u svakodnevici.

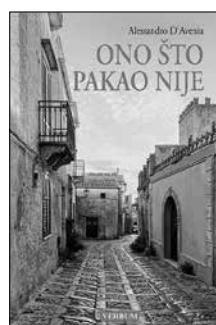

Papa Franjo - Jorge Mario Bergoglio: POLITIKA I DRUŠTVO *Razgovori s Dominiqueom Woltonom*

Tijekom godinu dana ugledni francuski sociolog Dominique Wolton bio je primljen dvanaest puta na osobni razgovor s papom Franjom, a rezultat tih plodnih susreta ova je jedinstvena knjiga intervjeta u kojoj Papa progovara o kršćanstvu, kulturi, politici i društvu uopće. Prvi put Papa se cijelovito i sasvim otvoreno u ovomu dojmljivom razgovoru izjašnjava i o vrlo osjetljivim temama: ekonomskoj nejednakosti, kapitalizmu, siromaštvu, globalizaciji i kulturnoj raznolikosti, ranjivim skupinama, o migracijama, fundamentalizmu, sekularizmu, međukulturalnim i međureligijskim pitanjima, dijalogu između kršćana i ateista, o tradiciji, modernosti, obitelji, perspektivama mladih, običajima, o Evropi, europskom identitetu i jedinstvu Europe te prijetnji rata.

Progovarajući o najvećim društvenim izazovima 21. stoljeća papa Franjo istodobno nudi i svoju viziju zaštite ljudskoga dostojanstva i mogućnosti zajedništva bez ideološkoga nadmetanja i dominacije. Njegove otvorene i izravne riječi, bez imalo konformizma i stereotipa,

počesto popraćene i finim humorom, bit će zaučijelo zanimljive i poticajne ljudima najrazličitijih uvjerenja. (Verbum)

Alessandro D'Avenia: ONO ŠTO PAKAO NIJE

S uvjerljivošću svjedoka i snagom pisca Alessandro D'Avenia, ugledni talijanski književnik poznat diljem svijeta po romanu "Bijela kao mlijeko, crvena kao krv", opisuje život iznimna čovjeka, **don Pina**

Puglisija, koji nam na stranicama ovoga sjajnog romana progovara mirnim, ali nepopustljivim glasom u korist onih najslabijih i s osmijehom koji se nije ugasio čak ni pred vlastitim ubojicom. Alessandro D'Avenia majstorskim književnim perom oslikava snažan, nezaboravan portret Palerma, jedinstvenoga i kontradiktornog grada, društva ugušena šutnjom, ali ipak sposobna za nenadmašna djela hrabrosti...

Sabatina James: OSUĐENA BEZ ZLOČINA

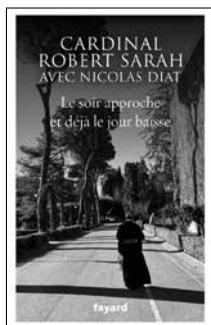
Sabatina James Austrijanka je pakistanskoga podrijetla koja se s islama obratila na kršćanstvo i time potpisala svoju smrtnu osudu. Sabatina se 1992. godine s obitelji preselila u Linz i upoznala zapadni način življjenja. U sedamnaestoj godini života roditelji su joj rekli da su joj u Pakistanu ugovorili brak s rođakom. Sabatina se usprotivila ugovorenomu braku i navukla na sebe bijes obitelji. Zbog premlaćivanja i mentalnih zlostavljanja pobjegla je iz doma i upoznala prijatelje kršćane, čija joj je vjera postajala sve privlačnija, što je konačno dovelo do njezina obraćenja na kršćanstvo. Po serijatskom zakonu zbog toga je trebala umrijeti...

Stjepan Tomislav Poglajen:
BOŽJE PODZEMLJE
Ispovijest o progonu vjere u komunizmu

Ova istinita i potresna ispovijest, napeta poput najmaštovitijeg trilera, prati životni put svećenika Stjepana Tomislava Poglajna (1906.–1990.), nesumnjivo jednog od najzagonetnijih i najznačajnijih Hrvata dvadesetog stoljeća, koji je nažalost kod nas u domovini gotovo nepoznat.

Poglajen je bio vrlo aktivan u radu sa studentima u Hrvatskoj prije Drugoga svjetskog rata i početkom njega, ali potom zbog svog otpora nacizmu i komunizmu biva prisiljen napustiti Hrvatsku. Zamijenivši u vlaku svoju svećeničku odoru civilnim odijelom i uvezši novi identitet započeo je svoju avanturu motiviranu vjerom. Predstavljajući se kao liječnik uspio se infiltrirati najprije u slovačke vojne postrojbe, a potom kao časnik čak i u rusku Crvenu armiju, čitavo vrijeme ilegalno obavljajući svoju svećeničku službu, svjedočeći o progonu kršćana i životu podzemne Crkve. Na koncu je i sam bio uhićen, zatvoren i mučen te je bio prisiljen prebjegići na Zapad.

Kardinal Robert Sarah:
**ZAMALO ĆE VEČER I
DAN JE NA IZMAKU**

“Crkva prolazi kroz otajstvo bičevanja” od strane onih “koji bi je trebali voljeti i štititi”, napisao je kardinal Sarah.

“Ova knjiga je vapaj moje duše! To je vapaj ljubavi prema Bogu i prema mojoj braći. Dugujem vam, kršćani, jedinu Istинu koja spašava. Crkva umire zato što se pastiri boje govoriti istinu s jasnoćom. Bojimo se medija, javnog mnjenja, vlastite braće. Dobar pastir je spremjan žrtvovati svoj život za svoje ovce.”

“Ne mogu više šutjeti. Ne smijem više šutjeti”, napisao je pročelnik Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, kardinal Robert Sarah, u uvodnom paragrafu svoje nove knjige *Zamalo će večer i dan je na izmaku*, nazvanu po citatu iz evanđelja po Luki na Isusovom putu u Emaus, koja je 20. ožujka objavljena u Francuskoj.

Sarah je, kako kaže, knjigu napisao kako bi se obratio “dezorientiranim katolicima”, koji pate od krize koju Crkva trenutno prolazi. Istaknuo je kako ne nudi strategiju za rješavanje gorućih problema poput: seksualnih zlostavljanja, relativizacije nauka, licemjerja, itd., nego upućuje na bezvremenske odgovore bez kojih bi svi naši napori bili uzaludni: dubok molitveni život, vjernost Crkvenom nauku, bratsko milosrđe i ljubav prema Petru.

Ipak, Sarah se nije libio progovoriti o “izdajnicima” koji su “ponizili Kristovu sliku prisutnu u svakom djetetu”. “Crkva prolazi kroz otajstvo bičevanja” od strane onih “koji bi je trebali voljeti i štititi”, napisao je Kardinal koji je ovu krizu nazvao, prije svega, “duhovnom krizom”, odnosno “krizom vjere” usporedivši one koji ju stvaraju s Judom Iškariotskim.

“Isus ga je pozvao poput svih ostalih apostola. Isus ga je volio! Poslao ga je da proglašava Radosnu vijest. Ali, malo po malo, Judino srce su preuzele sumnje. Počeo je dovoditi u pitanje Isusov nauk. Rekao je samom sebi: ovaj Isus je prezahtjevan i nedovoljno učinkovit”, napisao je Sarah te doda “On je primio pričest kada su njegovi planovi već bili potpuni. To je bilo prvo svetogrdno primanje pričesti u povijesti.”

Pogreške i izdaje poput one Judine, upozorio je pročelnik Kongregacije za bogoštovlje, događaju se danas: “Napustili smo molitvu. Zlo učinkovitog aktivizma infiltriralo se posvuda. Želimo oponašati strukturu velikih kompanija. Zaboravili smo da je samo molitva krv koja može navodniti srce Crkve”.

Kardinal se zatim okomio na pojedine teologe koji u ime “samozvanih intelektualnih stavova ... dekonstruiraju dogmu i ispružaju moral od njegovog dubokog značenja.” “Relativizam je”, nastavio je dalje Sarah, “krinka Jude

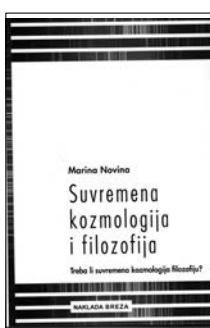
kao intelektualca. Kako se možemo iznenaditi da toliko svećenika krši svoja predanja? Umanjili smo značenje celibata, zahtijevamo pravo na privatni život, što je suprotno od svećeničkog poslanja. Neki idu toliko daleko da traže pravo na homoseksualne aktivnosti. Jedan skandal slijedi drugi, u kojega su uključeni svećenici i biskupi."

Sarah je zatim naglasio kako "nemoralni biskupi i kardinali neće zatamniti svjetlo svjedočanstvo više od 400 000 svećenika" koji sveto i odano vrše svoju dužnost, te istaknuo kako Crkva unatoč napadima s kojima se suočava "neće umrijeti" jer je Gospodin tako obećao.

Vjernike je pozvao da se suzdrže od iskušenja da "stvari uzmu u svoje ruke" što bi dovelo do "podjele kroz kritiziranje i odvajanje". Umjesto toga Sarah predlaže: "Dragi prijatelji, želite li Crkvu ponovno vratiti na noge? Padnite na koljena! To je jedini način! Ako učinite drugačije od toga, ono što ćete učiniti neće biti od Boga."

Iako priznaje da su "pastiri ispunjeni pogreškama i nesavršenostima", Kardinal upozorava da se "jedinstvo Crkve neće izgraditi kroz prijezir". "Ako smatrate da vaši svećenici i biskupi nisu sveti, budite vi sveti za njih. Činite pokoru, postite kako biste nadomjestili pogreške i kukačišluk. To je jedini način na koji možete nositi bremena jedan drugoga", preporučuje Sarah.

Ivo Džeba | Bitno.net

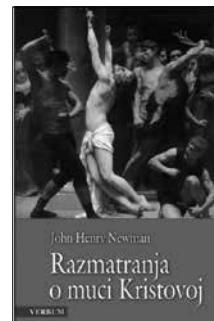

Marina Novina (s. Ivana Pavla): SUVREMENA KOZMOLOGIJA I FIOZOFIJA

Knjiga Suvremena kozmologija i filozofija prvo je djelo iz filozofije kozmologije na hrvatskom jeziku. U znanstveno značajnu raspravu o temeljnem pitanju ovoga istraživanja – treba li suvremena kozmologija filozofiju – autorica nas uvodi kratkim pregledom razvoja kozmološke misli, potom ulazi u raspravu o značajnijim rezultatima u suvremenoj

(fizikalnoj) kozmologiji, te ističe niz otvorenih pitanja. Analizom svojstvenom suvremenoj filozofiji znanosti dolazi do brojnih argumenata u prilog tezi o prisutnosti filozofije u suvremenoj kozmologiji, od konceptualnih temelja do praktičnih istraživačkih pitanja. Time želi ukazati na nužnost obuhvatnijeg pristupa pitanja kozmosa i na neodrživost teze pojedinih fizičara, poput Stephena Hawkinga, da suvremena kozmologija na zagonetku kozmosa može odgovoriti kao isključivo empirijska disciplina

Ovim djelom autorica nas uvodi u samu srž žustrih suvremenih znanstvenih rasprava koje se vode na svjetskoj razini, a osim užem stručnom miljeu, namijenjeno je svima onima koje zadržava veličanstvenost, zagonetnost i ljepota kozmosa.

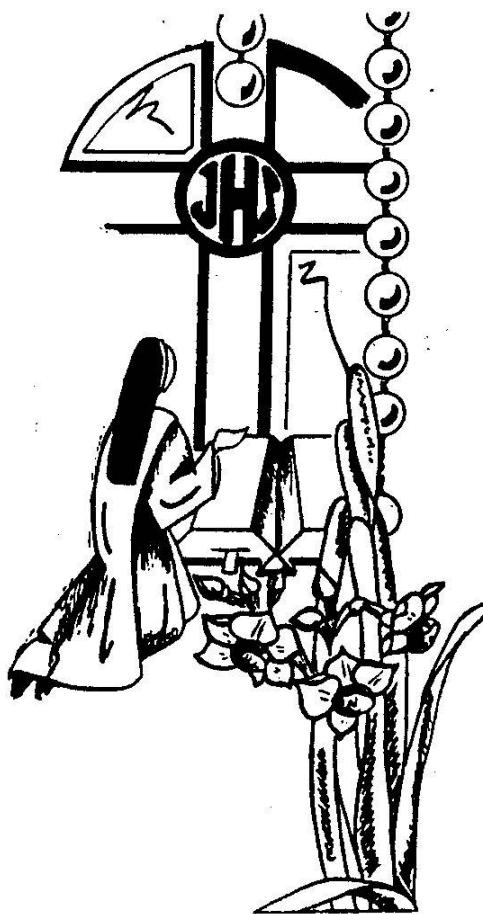
J. H. Newman: RAZMATRANJA O MUCI KRISTOVOM

Poznati kršćanski duhovni pisac, veliki engleski kardinal i obraćenik J. H. Newman u ovomu djelu približava otajstvo Kristove muke kao središte svih čovjekovih nade i pitanja. U razmatranjima čitatelju se predočuju sve patnje kojima se Krist izložio u muci i preuzimanjem ljudske naravi te se pokazuje snaga njegova dragovoljna prihvatanja križa. Ulazeći u otajstvo Kristove muke, čovjek postaje sposoban vlastito trpljenje i trpljenje svijeta gledati u svjetlu koje vodi k dubokoj radosti i sigurnoj nadi jer se Kristov križ ne može odijeliti od uskrsnuća. Božanski se život može iskusiti u obliku snage koja preobrazuje i stvara novo srce. Ovo je poruka što je Newmanova razmatranja i molitve s upravo začuđujućom aktualnošću nude vjernicima danasnjice.

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Moliti pa djelovati

Sv. Majka Terezija iz Calcute rekla je da smo bez Boga presiromašni da bismo imali što dati drugima. Govori ovako: „Zar vjeruješ da bih ja mogla izvršavati dobroljudna djela kad ne bih svaki dan molila Isusa da mi ispuni srce ljubavlju? Vjeruješ li da bih mogla pješaćiti ulicama u potrazi za siromasima da Isus nije prenio organj svoje ljubavi u moju dušu? Isus je i radi molitve žrtvovao čak i dobrotvorje, a znaš li zašto, zato da nas nauči kako smo bez Boga presiromašni da bismo mogli pomoći siromasima.“ Ona je snagu i volju za svakim danom što je bio pred njom

crpila iz susreta s Onim koji je sve stvorio i sve nam dao iz svoje neizmjerne ljubavi.

Isus se, navodi evandelje, sklanjao i molio da bi onda drugima mogao davati plodove svoga susreta s Ocem. „*Glas se o njemu sve više širio i silan svijet grnuo k njemu da ga sluša i da ozdravi od svojih bolesti. A on se sklanjao na samotna mjestra da moli*“ (Lk 5,16). Iako Sin i Bog, bio je kao čovjek potreban molitve i susreta s Ocem. Koliko je tek nama potreban taj susret, molitva i zahvaljivanje?

Sv. Ivan od Križa u svom Duhovnom spjevu je rekao da bi bili puno korisniji Crkvi i puno bi se više svidjeli Bogu ako bi se prgnuli pred Bogom u molitvi i to više vremena nego što dajemo aktivizmu. Sigurno bi donijeli mnogo više ploda, a manje gubitka. Molitva zaziva milost i pruža nužnu duhovnu snagu. „Bez nje se sve svodi na kuckanjem čekićem, a da se ne napravi gotovo ništa ili apsolutno ništa, a često i više zla nego dobra.“

Koliko puta se i nama čini da imamo potrebu činiti velike stvari, „spasiti svijet“, biti aktivni, djelovati. Sv. Ivan od Križa kaže drugačije, da se čuvamo toga i molimo. Prvo molitva, a onda nam Bog kroz molitvu daje znakove što nam je i kako činiti. I to najčešće neće biti velike stvari, neće biti ni male. Bit će to sitnice, mali kamenčići kojima za života slažemo mozaik.

Naš zadatak nije spasiti svijet, pa ni činiti velika djela, nego svojim tijelom, duhom i dušom dati slavu Bogu, dopustiti mu da djeluje kroz nas i dopustiti mu da i u naša srca ulije organj svoje ljubavi kako bi mogli druge ljubiti i tako biti bogati da imamo što dati drugima.

s. Brigita Šagud

U potrazi za Novorođenim Kraljem

*“Pastiri, recite koga to vidjeste? Recite: tko se to na zemlji pojavi?
Novorođenog vidjesmo i zborove andeoske gdje Boga slave. Aleluja!”*

Tako smo i mi novakinje s. Marta, s. Irena, s. Zorana i ja, s. Brigita, s učiteljicom s. Mihailom krenule u potragu za Novorođenim Kraljem na blagdan sv. Stjepana prvomučenika.

Prošle smo otokom tražeći Novorođeno dijete u jaslama. Krenula smo ujutro oko 9 h i prvo mjesto kamo smo se uputile bilo je Blato, svetište bl. Marije Propetog Petković. Posjetile smo sestre i zaželjeli im sretan i blagoslovjen Božić te smo s njima prisustvovale na svetoj misi u župnoj crkvi Svih Svetih. Misu je slavio župnik

Željko Kovačević, a propovijedao je đakon Dubrovačke biskupije Tonći Ante Prizmić. U homiliji je istaknuo da trebamo slijediti Stjepanovu jednostavnost i poniznost. Dalje je naveo da broj kršćana iz godine u godinu raste iako je u svijetu gotovo svaka treća osoba napadnuta ili progonjena zbog svoje vjere te je potvrdio slavnu Tertulijanova izreku da je krv mučenika sjeme novih kršćana.

Oprostivši se od Blata, sestara i crkve krenule smo dalje u Žrnovo. Prvo smo se ipak zaustavile kod špilje Gospe Lurdske u blizini crkve u Žrnovu gdje smo se pomolile da svi ljudi prihvate Isusa za svog Kralja, Kralja u svom životu i da

mu se poklone kao Novorođenom djetetu. Dalje smo posjetile crkvu sv. Martina u Žrnovu i crkvu sv. Nikole u Račišću te crkvu sv. Antuna koja pripada župi sv. Marka u Korčuli.

Novoizgrađena i posvećena crkva sv. Antuna može se svakako ponositi time što je jedina crkva gdje je svaki prozor ispunjen vitrajem naših hrvatskih blaženika i blaženica. Tako su i naše sestre svojim doprinosom zaslужne što jedan prozor krasi vitraj naše bl. Ozane Kotorske.

Ta šarolikost boja i duh koji svaki od blaženika daje toliko uveličava ugodaj u crkvi. No ipak je najvažnije to da crkva zaista okuplja ljude za oltarom kruha i vina. I to svake nedjelje sve više i više kako kaže Jakica Prizmić, gospođa koja nas je provela crkvom te ju je kitila i uredila za Božić. Da je akustika odlična provjerile smo tako što smo s novog kora otpjevale pjesmu Rodio se Bog i Čovjek i koja je odjeknula cijelim prostorom.

Prošavši kroz toliko crkvi i vidjevši toliko jaslica s Novorođenim Isusom primijetile smo trud svih onih koji su svoje vrijeme i ljubav uložili da sve izgleda toliko svečano i dostoјno Novorođenog Kralja. To sve sigurno ne bi bilo moguće da Isusa nisu prihvatali u svom srcu i da On i inače ne kraljuje u njihovom životu!

To je i nama bila poruka, Novorođenog Kralja traži u svom srcu, prihvati ga u svom životu!

A čije su jaslice najljepše, to vama ostavljamo na prosudbu.

s. Brigita Šagud

SJEĆANJA I ZAPAŽANJA NEVENA FAZINIĆA

Uredništvo AM dobilo je i ovaj put zabilješke i osobna zapažanja g. Nevena Fazinića, velikog prijatelja i znanca sestara dominikanki, osobito Kuće matice u Korčuli. Svoja sjećanja na susret s pojedinim sestrama znade uokviriti u šaljivi ton, što još više privlači pozornost čitatelju. No, sva ta njegova zapažanja ostaju povijesni „stećci“ na osobe, događaje i mjesto susreta. Stoga zahvaljujemo g. Nevenu za njegove mozaičke kamenčiće koji pridonose našoj povijesnoj zbilji. Sadašnjoj i budućoj. Nevenova strast za istraživanjem povijesnih crtica obogaćuje nas saznanjem o potresnim, (možda zaboravljenim) svjedočanstvima osoba koje su na poseban način bile vezane uz samostan u Korčuli. Ovaj put to su zabilješke o. Randa Paršića i Don Pave Poša.

❖ Bio sam lijen pisati, no ipak sam ostavljao sa strane materijale za "Ave Mariju". Onda me jednog dana zovu iz samostana neka dođem uzeti pošiljku što mi šalje cijenjena urednica s. Sente. Mislim si ja, što to ona meni šalje? Bilo bi dobro da mi pošalje malo čvaraka u ove zimske dane da se osladim, kad ono, novi broj "Ave Marije". Pročitam ga po običaju od stranice do stranice. Možda sestre misle da nisu zanimljive i da ima puno tih događanja koja ispunjavaju stranice. Meni nekako najbolje leže one životne isповijedi sestara. To je tako zanimljivo i za život poučno. Dobro bi bilo sabrati ih i jednom zajedno tiskati. Ti životopisi puni su ljudske topoline, prošlih vremena i svaki život je vrijedan priče. Svakako bi ih trebalo nastaviti pisati, a ne kao sestra Jacinta, kad sam je pitao da stane pred mikrofon, odbila suradnju. Samo mi je spomenula da joj je umrla sestra u Australiji i kazala neka pročitam. Našao sam je u kuhinji, kako kaže na **svom radnom mjestu**, gdje reže "petrusimen" (peršin), a bilo je vrijeme prije Badnjeg dana kad se priprema bakalar. Vidim da se u kuhinji "ugrijava" nova smjena mladih i nasmijanih sestara, kojima nažalost ne znam imena. Kad smo kod mladih sestara iznenadio sam se na otvorenju nove crkve pod sv. Anton, koliko ih je bilo među narodom. Jedna se posebno isticala nasmijanim licem. Ne možeš im zamjeriti, dapače valja biti sretan da

sestre postoje i obstoje. Čitam rado i stranice stručne savjetnice za "poljoprivredu, vrt, hortikulturu". Pada mi ideja na pamet da joj pošaljem moje zapise i zapise što je skupljao pater Rando Paršić, pa može "Ave Mariju" obogatiti i drugim stvarima, poput liječenja travama. Pokoji recept bi dobro došao. (vidi rubriku *Zeleni agronomov kutić*, op. ur., str. 82)

❖ **Vidim da su mlade snage** dogurale do sveučilišnih titula i s uspjehom obranile svoje diplomske radnje. Čestitam iskreno. Ima još novosti.

Javila mi se sestra Borisлава iz daleke Subotice. Događaj nakon možda kojih 60 godina.

Bili smo Jozo i ja posjetiti sestru Almu koja se vratila iz bolnice. Oporavlja se. Fali djeci da im pojasni matematiku. Nadam se da će uskoro ozdraviti i zauzeti svoje staro mjesto, tamo dole gdje je obitavala sestra Lujza, koju se onda zvalo titulom "vratarica". E, sjećam se te drage i mirne sestre. Uvijek bi nešto plela. Jedan specifičan miris osjećao se kad bi se stiglo na vrata. Možda od starog namještaja kojeg je onda bilo dosta, najviše u primaćoj sobi. Sestre se jesu modernizirale, ali sačuvalo se još dosta starog namještaja, što je lijepo. Svi bi nekako tu "starudiju" bacili na vatru, ali gdje su onda nestale godine starosti samostana? To mi je nekako isto kao i bore na ljudskom licu. Kad ih vidiš znaš da predstavljaju jedan pređen život, sazrijevanje, ozbiljnost, znanje, mudrost...

Šetam često ispod samostana jer me šećer tjeera na aktivnost, pa da sagorim prekomjerne masnoće, valja hodati. Vidim svjetlo dole u garaži i učini mi se poznato lice koje već duže vremena pokušavam vidjeti. "Ma pazi ti koga ja vidim! Sestra Kristina. Kad neće... po onoj staroj, Muhamed brdu, hoće brdo Muhamedu!" "Ma znaš Nevene" počme se izvlačiti, a ja je slušam. Dobro kad se miče poslije svega, velik je napredak, a još i nedjeljom na sv. Misu u Račićće.

◊ **A, u nedjelju poslije sv. Mise** u katedrali na sv. Vlahu čujem gdje članovi župnog zbora pjevaju "Lijepo ime Blaženka, Bog je živio". Ma,

pazi ti sad, Blaž ili Vlaho je muškog roda, a Blaženka ženskog, pa razmišljam kako bi se onda prevedeno zvala da se Vlaho navrne na ženski rod!

◊ **U imeniku članova** Korčulanskog društva Crvenog krsta godine 1926. upisan je Zavod sv. Andjela čuvara uz plaćenu članarinu od 40 din.¹

◊ **Nađe se ponekad** na neočekivanom mjestu crtica o zidanju zgrade Zavoda sestara u Korčuli. Jakov Šain Beat iz Pupnata bi je zidar i poznavao je mnoge druge zidare na otoku. U svojem dnevniku - bilježnici na 250 stranica isписаног teksta donosi: *Jerko Tvrdeić Lipurin iz Žrnova isticao se kao vrijedan gospodar posjedujući dobru baštinu i osobito valjan zidar. Njegova dva sina su se ugledali u oca i postali također vrsni zidari, osobito sin Marko, koji je oca čak i nadmašio u tom zanatu. Marko je u Žrnovu i na Pelješcu zidao najbolje kuće. Produljio je crkvu Maticu na Mratinu sa njezinim lagjama, pilonima, lukovima, kao i oltare. Sa žrnovskim majstorom Jakovom Batistićem sazidao je krasnu zgradu u Korčuli Zavod Andjela Čuvara sa njegovim dvorištem i stubištem. Zavod je od velike koristi narodu grada i okolice, a u njemu se odgajaju i školju djevojčice. Zavod je utemeljio dominikanac o. Andeo Marija Miškov g. 1906. (ili 1905.).²*

1 ASC Korčula-Lastovo.

2 "Moja pčela i nekoji doživljaji i zgode iz moga života", 1926.

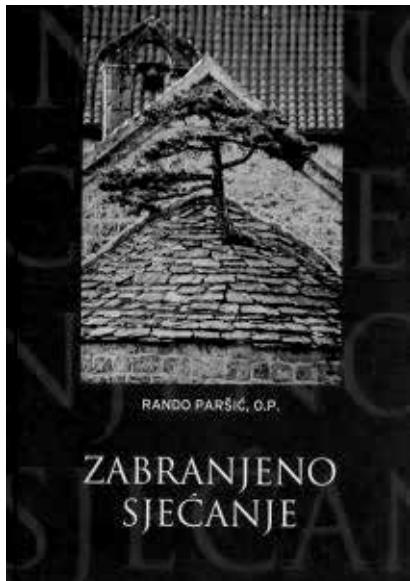

ZANIMLJIVE ZABILJEŠKE P. RANDA PARŠIĆA OP

Pred konac 2. svjetskog rata u zatočeništvu u Korčuli (hotel Praha) nalazi se pater Bertrand Rando Paršić. Svojevremeno sam pisao njegovu biografiju i sjetio sam se priče o ovom događaju. Zahvaljujući majci Manes i njezinim kanalima i poznanstvima oslobođen je pater Rando. Kako je uspjela poslati poruku isljedniku, koji je bio sa Braća kao i ona, te ishoditi oslobađajuću presudu i spasiti njegov život, teško je dokučiti, ali ona je vjerovala da je uz Gospodinovu pomoć sve moguće. Evo skraćene isповijedi:

Tu sam u hotelu "Praha". Kakva ironija; hotel. Zapravo nastavak upitnika do upitnika: zašto smo ovdje? Ne samo da se kovitlaju upiti nego me zarobila riječ: "možda"? Možda smo dovedeni da nas proguta noć, daleko od znanača. Vode nas na prvi kat. Dopade me hotelska soba čiji su prozori okrenuti prema moru, pogledom na poluotok Pelješac. Pogled koji usreći slobodnjaka, a u meni unosi tugu. U sobi je sa mnom g. dr. Vučičević. Tko je on? Znam da je oženjen kćerkom poznatog odvjetnika dr. Škvrce, koji slovi kao primjeran hrvatski domoljub i uzor katolik. Svagdano je prisustvovao misi u dominikanskoj crkvi u Dubrovniku. A dr. Vučičević poznati je odvjetnik. Štovan i zbog veze s dr. Škvrcem. Sjedimo na podu. Potih razgovaramo. Što više šutnje to bolje. Razgovori prijateljski ali nikako "politički". Život me poučio da što manje otkrivam dušu, misli. Napokon i nije mi dobro poznat doktor. Jedino smo zajednički molili dnevno i do dvije, tri krunice. To nam je ulijevalo nadu...

Dani prolaze a nitko me ne zove, nitko ne pita ni za moje ime i prezime. Evo nam još jedan "gost". Ulazi u sobu. Sjede na pod. Tko je? Čini mi se na prvi pogled gospodar, ali odjeća, cipele, opovrgavaju. Nije dopustio da poduze vremena nagađamo, sumnjamo. Veli nam: "ja sam imenom Pero, a prezimenom Milošević". Zamalo sam kriknuo od iznenađenja. Pa to je onaj koga

je streljani profesor Maks Milošević spomenuo u policijskom zatvoru da nije možda on koga traže pod prezimenom Milošević. Umjesto da razvide točnost prigovora da li se radi o imenu Maks ili Pero – završilo je grozovitom tvrdoglavosću predstavnika partizanske vlasti: "Nije važno jesи ли Maks ili Pero. Izlazi!". Gde? Zna se... Rekoh to gospodu Peru. Znao je. Sada čeka. Što? Ne zna, ali malo je nade.

Umukosmo, ali se gospodar Pero približi k meni i potih reče: "Malo je nade. Znaju da imam trgovinu, prodavaonica mi je pokraj katedrale. Uvjereni su da imam novaca. To će svakako presuditi o mom životu. Pogledajte me. Izgledam zamazan, otican. Promotrite moje cipele. Na izgled su takve da se nitko ne bi pomamio za njima. Pogledajte mi i poplate. Debeli su i čvrsti. Zašto? U poplate sam sakrio dvostruki red napoleondora. Ako ostanem živ, dobro će mi doći, a ako izgubim život tada se nitko neće pomamiti i uzeti moje iznošene cipele. Kako jadno izgledaju. Bacit će ih. Neće otkriti da sam ih nasamario! Dragi padre, molite za mene." "Hoću!"

Dođe dan da i gospodar Pero čuje: "Izlazi!". Zna se gdje i kamo... Dobri Bože! Pred našim, pred mojim se očima odvijaju drame, romani života, a mene još nitko u ovom hotelu ne zove, ne pita. Zar sam brisan, zaboravljen? Nikako. Nakon više od mjesec dana u tobože ugodnom zatvoru u hotelu – čujem i ja prozivku: "Dodata. Uzmite što imate." Silazimo niz stepenice do ulazne prostorije.

Polutama. Ništa neobično. To redovito biva kad se ne samo istina skriva nego i kad osobe skrivaju svoje lice. Čujem: "sjednite". Slijede pitanja da li me je netko vrijeđao od kada dođoh ovdje, u ovu kuću. Moj je odgovor bio pozitivan o ponašanju onih koji su sa mnom dolazili u dodir. Zadovoljni su odgovorom. Naslućujem smiren razgovor, smirene upite. Što to znači? Oprez, rekoh sebi: Da nije ovo uvod za "pranje mozga"?

Nakon pojedinosti o mom životu gdje sada boravim itd. Dođe konačno i upit: "Kakav je vaš stav o ustaškim načelima?" Odgovor je bio hitan: "načela su odlična ali jedno je napisati načela a posve drugo kako ih provoditi u djelo". Na moj odgovor nije reagirao negativno onaj koji mi je postavio pitanje, nego pratilec, drug: "kako mogu kazati da su ustaška načela dobra?" No odmah se javi onaj koji mi je postavio upit: "ja ne bih kazao da je odgovor neispravan. Načela su privlačna ali su djela zla, neljudska". Rekoh: "Tako je. Točno. Sve ovisi o primjeni načela". Iskoristio sam prigodu te napomenuh kako je "Komunistički manifest", odličan, primamljiv ali i on ovisi o pojedincu ili zajednici kako ga primjenjuje u djelu. Iz razgovora pojavila se u meni sumnja da je ispitivač vjerojatno, s otoka Brača

S. Dolores Matić, p. Rando Paršić i s. Tadeja Bošnjak

jer je znao o mom radu i sukobu u Bolu. Konačno mi izgovori riječ koja me uzradovala. Riječ: "Slobodni ste!" Odoh radostan do samostana časnih sestara Dominikanki. Tu naslutih da su i one djelovale da bih uživao slobodu.

Rekoše mi: "Eto tu su Boljani koji su zagovarali vaše oslobođenje. Morali bi ste im zahvaliti". Odbio sam zahvaliti se iako sam pohvalio njihovo zauzimanje.

Uvečer s brodom odoh u Gruž, u ruševine samostana sv. Križa. Prespavah prvu noć u slobodi. Molitvom zahvalih Bogu. Bio je konac studenog 1944...³

POTRESNE ZABILJEŠKE DON PAVE POŠE

Svojevremeno je objavljena *Ispovjed Don Pavla Poše*⁴ u kojoj se spominju događanja u Korčuli, a s njima i samostan sestara.⁵

Događanje naroda u Korčuli. U grad Korčulu smo stigli oko tri sata poslije podne. Netom sam se iskrcao iz parobroda, otišao sam ravno u samostan časnih sestara dominikanki gdje sam odsjeo, kao što sam to običavao svakog puta kad god sam dolazio u Korčulu. Neštoiza

pet sati poslijepodne, upravo dok sam završavao moljenje brevijara, pokuca netko na vrata sobe. Bio je to jedan znanac čije je lice odavalо zaplašenost. *Zamoljen sam, reće mi, od jedne prijateljske osobe, da Vas radi Vašega ravnjanja diskretno obavijestim, da se sprema k Vama delegacija, a i*

³ Uspomene Bertranda Randa Paršića, 2005.

⁴ Dugogodišnji rektor dubrovačke katedrale, profesor u dubrovačkom sjemeništu i voditelj "popovskog zbora" u Dubrovniku. Bio je čestit hrvatski rodoljub i stup obrane crkvenih prava pa je i bio mučen u vrijeme komunističkog režima 1952. Mladu misu rekao je 1925., a umro je 1980. Pokopan je u Pupnatu na Groblju sv. Jurja.

⁵ Naša Gospa (Dubrovnik), XV. (2009.), br. 41, str.78-86. Članak je izašao uz tridesetu obljetnicu smrti don Pava Poše (1900.-1980.).

da se spremaju protiv Vas demonstracije. Znanac, pozdravivši se sa mnom izađe zabrinut iz sobe i izgubi se. Bilo mi je jasno da me je obavještajna služba putem telefona pratila i do Korčule po metodi koja je skorih minulih dana bila primjenjivana pri hajkama na neke biskupe i svećenike u Narodnoj Republici Hrvatskoj, posebno pak u Dalmaciji.

Bilo je vedro, tiho poslije podne. Tek lagan sjevernjak je prožimao i osvježavao zrak predvečerja. Gradom su se počeli bučno razlijegati zvukovi partizanskih pjesama, što ih je producirao megafon javne gradske razglasne stanice. Svirka je odulje trajala. Samoj svirci nijesam davao nikakova značaja. Da me je tko pitao čemu ona, bio bi mu zastalno odgovorio da je to obična predvečernja promenadna svirka uz obavijesti koja je uobičajena u većim selima i gradovima. Međutim, nije bilo tako. Sutradan sam doznao da je to bio alarm, da se na gradskom trgu sakupe ljudi. Dok su se pojedinci skupljali nijesu znali o čemu se radi. Planovi su bili poznati samo nekolicini organizatora i organiziranih. To je strategijski shvatljivo jer kad bi se unaprijed znalo o čemu je riječ, bilo bi takvih koji bi ostali kod kuće. Tako mi barem kasnije nekoji ljudi rekoše.

Najednom iza jedne odsvirane pjesme začu se jak, bistar glas spikera. Primaknuo sam se prozoru sobe koji gleda preko samostanske terase i uzduž ceste uz more prema trgu u sredini grada. Posve jasno čujem spikerov avizo: *Građani! U našem se gradu nalazi don Pavao Poša. Došao je iz Dubrovnika. Namjeravao se je zadržati na Mljetu, ali mljetski narod otkazao mu je gostoprимstvo. Sada ćemo svi poći k samostanu dominikanki gdje je odsjeo i zatražiti da smjesta napusti naš grad.*

Zbilja kurijozno. Mljetski narod mu otkazao gostoprимstvo! A on niti je video mljetorskog naroda niti je mljetski narod video njega. Dvojica putnika poslanih iz Dubrovnika, to je mljetski narod... Dalje: otkud je spiker znao da sam se namjeravao zaustaviti na Mljetu, ako posrijedi nije bila dirigirana obavještajna služba.

Malo zatim čulo se je pjevanje grupe demonstranata: *Nije ovo zemљa... Van s njima! Van s njima! Ne ćemo ih mi!* Vrvjeli su i poklici: *Doli agenti Vatikana!* i slično. S prozora promatram njihovo približavanje. Kroz nasad palmi uz cestu proviri zastava. Pomislih kako se budu pojavljivali na čistini, brojiti će ih. To i pokušah. Do zastave četvorica petorica ljudi. To je, kako kasnije saznah, bila delegacija. Tik uz delegaciju u neredu svrstanih petnaestak onih glasnih pjevača i vikača. Za ovima razmak od par metara. Potom (i konačno) četrdesetak njih, koji su straga, bez reda hodali mirno, mučke, bez volje. Usve šezdesetak. Među njima nešto znatiželjne djece i jedva zapažen broj odraslih ženskih.

Kad su stigli do samostana, delegacija je ušla u samostansko dvorište da dođe k meni, a demonstranti su se držali ili su bili zadržani - ne znam, na cesti ispred vrata dvorišta. Iz svoje sobe izašao sam u hodnik u susret delegaciji. *Kako razabirem, vi po stanovitu poslu dolazite k meni?* rekoh. *Izvolite naprijed, u sobu.* Neugodnost i plahost samo im se je čitala na licu i u govoru. Došli su da mi priopće nalog da prvim brodom napustim Korčulu. Jedan od njih izusti:

Ne prvim parobrodom, nego odmah! Dok sam se na to nasmiješio, dvojica su ovome predbacivala glupost takova zahtjeva. *Pa kako će odmah, kad nema parobrodarske veze do sutra?* Ja sam ih u njihovu kratkom natezanju prekinuo: *Ma ljudi, što umišljate vi i oni koji su vas poslali? Mislite li da sam ja došao u Korčulu u stanovitoj misiji?* Meni je bilo na pameti doći u Korčulu toliko, *koliko pokojnom mi djedu u grobu.* *Evo vam svrhe mog polaska iz Dubrovnika.* Pogledajte ovu dozvolu izdanu mi od Narodnog odbora grada Dubrovnika, Odjela unutrašnjih poslova. Jaka bura spriječila je iskrcaj u Maranovićima i što nije preostalo drugo, nego prosljediti do Korčule da uhvatim vezu za povratak u Dubrovnik? Izlišan je vaš zahtjev i to uz ovakvu pompu, jer ono što tražite jest jedini razlog i svrha moga dolaska ovde. Na to mi jedan od njih svjetuje da napustim samostan i da još večeras potražim sobu u hotelu na obali, otkud će mi biti bliže i sigurnije doći do parobroda Šipana koji kreće ujutro u četiri sata. Odlučno sam odgovorio: *Ne! Ja ostajem ovde i odavle se nigdje ne mičem do pred odlazak parobroda.* - „A vi možete i tako,“ primijetiše.

Linčovatelji provaljuju. Nakon gornje mirne i pristojne izmjene riječi, delegacija je s nemirom i zabrinutošću napustila sobu i požurila prema ulaznim vratima samostana, jer je vani, na terasi pred ulaznim vratima odjekivao bjesni urlik. Grupa demonstranata koja se u početku nalazila na cesti pred glavnim vratima dvorišta, nasilno je provalila željezna vrata samostanskog dvorišta, strčala se urlajući na terasu u separatnu kuću u kojoj sam se s delegacijom nalazio. Onih petnaestak demonstranata su uz grdnje i povike kao u bjesnilu nadirali da prolome vrata kuće i da me, provalivši u stan, fizički napadnu. Uzalud ih je delegacija nastojala odvratiti od nepromišljenog koraka, uzalud ih je uvjeravala, da je ona uredno svršila misiju i da će ja napustiti Korčulu. *Hoćemo ga u naše ruke!* vikali su pobješnjelo. I provalili su. Ali čas prije, čuvši pri provaljivanju pucketanje vrata, ja sam kroz vrata protivne, zapadne strane zgrade, a da me nitko nije zapazio, isčeznuo iz kuće popevši se po već nastalom sumraku u

obližnje brdo gdje sam u busu jedne smrčike proveo cijelu noć.

Koji mjesec dana iza događaja doznao sam za sljedeće potankosti. *Provalnici su Vas tražili po cijeloj kući.* Tražili su Vas ispod kreveta; rastvarali su ormare; pretražili su maleno zgradno dvorište i obližnje vrtove dok im jedna žena s prozora susjedne kuće nije doviknula da ste pobegli uz brdo. Pregledali su Vam kufer i tašnu misleći da će naći kompromitirajućeg materijala. Jedan od njih, kad se je uvjerio da Vas nema, uzeo je obim rukama s vrtne ograde poveći kamen, i tresnuvši s njim o zemlju, iskalio je svoj bijes izrekavši uz psovke: ‘Ovako bih ga!’ Već je bila nastupila noć.

Zakasnio na prvi brod. Sutradan rano, oko tri sata manje četvrt napustio sam svoj noćni ležaj da se spustim do samostana, uzmem stvari i podem na parobrod Šipan. Moje spuštanje bilo je posve sporo i mučno. Potpuni noćni mrak. Nikakva puta ni suputka. Po hrpmama omanjeg kamenja, po nižim i povišim busovima grmlja „runcao sam kao pijan. Koji put sam se pomicao na rukama i nogama. Nekako sam uspio doći do ceste ispod fortece. Za orijentaciju poslužila mi je lanterna (feral) dolje, na krajnjem rubu korčulanske obale, jer grad Korčula iza 11 sati noći nema električne rasvjete. Dolje u nizini nijesam mogao razabrati obrise kuća, pa sam nasumce zamislio pravac samostana. Spuštao sam se niz brdo preko kamenih ograda, neobrađenih i obrađenih čestica. To je bilo naporno. Nikako nijesam mogao naići na suputak po kojem sam se večer prije uz samostan popeo. Najednom sam zapeo; preda mnom visoka ograda, obrisi nekog stabla. Posve sam izgubio orijentaciju. Odlučio sam se popeti opet uz brdo do ceste. Zakasniti ću na parobrod - pomislih. Dostigoh cestu. Stotinjak koračaja išao sam cestom. Da izbjegnem dugu okuku ceste i dobijem na vremenu, skrenuo sam prečke, negdje iza Samostana svetoga Nikole. Kotrljao sam se u mraku po kamenju i busovima. Napokon sam se doverao na cestu pokraj Svetog Nikole. Do samostana časnih sestara dominikanki prosljedio sam cestom. Taman ja kod samostana, a Šipan na obali pokucava zvoncem i odlazi. Što

mogu...? Još je mrak. S ceste skrenuo sam kroz zapadna vrata u zapadno, maleno dvorište samostana kroz koje sam sinoć pobjegao u brdo. Vrata nijesu bila zaključana. Čule su me dvije časne sestre i otvorile prozor. Probjele su cijelu noć u neizvjesnosti i strahu. Jadne! Izašle su mi ususret na ulazna kućna vrata. Rekoše mi da su sinoć oko deset sati nekoji dolazili pogledati nijesam li se slučajno povratio u samostan i kako me nije bilo kazaše, neka u jutro - ukoliko dođem u samostan - uzmem svoje stvari i pođem na parobrod. Časnim sestrama sam rekao da je parobrod ovoga časa oputovao i zamolio sam ih da mi iz sobe iznesu moje stvari pa da ću ravno na Odjel unutrašnjih poslova, a na podne brzom prugom u Dubrovnik. Nuđale su mi što okrepe i štograd hrane za put. Zahvalivši odbio sam sve, premda nijesam ništa založio od pred dvije večeri, kad sam u Dubrovniku napustio svoj stan. Sit sam bio neprimjerene nepravde bezakonja. Uzeo sam svoje stvari, pozdravio se s časnim sestrama i krenuo ravno u središte grada, u zgradu u kojoj se nalazi Povjereništvo unutrašnjih poslova, Pročelnštvo milicije i Pročelnštvo za kriminal. Putem kroz grad ni žive duše. Bilo je već prošlo četiri i pol sata. Počelo se tek svanjivati.

Kasnije se u Korčuli bilo pročulo, daje negdje od samostana do obale, u noćnom mraku bila postavljena zasjeda, kojoj da sam izbjegao jedino na taj način što sam zabasavši u gori zakanio na parobrod.

Udba čini svoje, milicija obećava mir. U radnoj sobi Pročelnštva za kriminal bio sam ljubazno primljen, pažljivo i s razumijevanjem saslušan. Izloživši svrhu moga dolaska na Korčulu i sinočnji protuzakoniti i harangaški atak, prosjeđovao sam zbog ugrožavanja zakonom zajamčene osobne slobode i života slobodnog građanina. Zatražio sam zakonsku zaštitu do odlaska parobroda s kojim ću krenuti za Dubrovnik, a koji će biti pri korčulanskoj obali u 13.30. Zaštićena je velikodušno obećana. Gospodin pročelnik me nije poznavao. Kad je iz daljnog razgovora doznao da sam iz ovoga kraja, reče: *Ako želite istog ću Vam časa dati pismenu dozvolu boravka*

po kojoj ćete se moći slobodno kretati po cijelom otoku i garantiram Vam da Vas nitko u ničem ne će smetati. Hvala, gospodine pročelnice, na tako dobroj volji i susretljivosti, rekoh, ali ja u ovim stranama nemam zašto dangubiti dok me u Dubrovniku čekaju svakodnevni poslovi mojih dužnosti. Ni u samoj Korčuli nemam nikakva posla. Ja ću odavde ravno u Opatsku palaču, a odatle ću na parobrod za Dubrovnik. Jedino što očekujem od Vas je da ćete kao čovjek i kao službenik reda i mira ove pravne zemlje htjeti i moći osigurati sigurnost moje, barem do sada, slobodne osobe. - Budite uvjereni, reče mi, da ću u tu svrhu sve poduzeti. Do odlaska na parobrod neće Vas nitko smetati. Pri samom odlasku bit će na obali u pripremi tri-četiri milicionara i neće Vas nitko ni prstom taknuti. To Vam jamčim. Pozdravivši se s pročelnikom, otišao sam u Opatsku palaču.

Negdje pred podne bio sam obaviješten da se nekoji u gradu pripremaju za napad pri ukrcaju na parobrod, da se prikupljaju pomadori, jaja i tako dalje. Nije mi ni na kraj pameti palo da odustanem od putovanja. Pobrinuo sam se da gospodin pročelnik za kriminal bude upozoren što se spremi. Obećanje je s njegove strane ponovljeno. To mi je čudno izgledalo. Na jednoj strani garancija, a na drugoj strani sabiru se jaja i gnjili plodovi, a s državnog poduzeća iz okoline grada dovedena je kamionom grupa radnika koja će izvršili napad. Stvorio sam konačnu odluku pa da vidimo što će biti!

Kad je oko jedan i pol sat poslijepodne parobrod *Dalmacija* pristao uz obalu, ja sam iz Opatske palače krenuo put obale. Pratio me je od svoje volje prečasni don Niko Milić, župnik iz Orebića, koji je na podne toga dana imao poći u Split radi liječničkog pregleda, pa samo zato da dođe sa mnom do parobroda odgodio je put za Split do sutrašnjeg dana. Dobronamjerno je mislio da će njegova pratnja imati efekta. Još su mi nekoji ponudili pratnju, ali je nijesam dozvolio.

Tuča gnjilih pomadora i jaja. Silazeći s prečasnim don Nikom Milićem na obalu niz jugoistočne stepenice uz ložu do hotela, vidjeli smo grupu kako na obali do ulaza na parobrod stoji u pripremi za napadaj, poredana u fili, a ispred

nje kud imamo proći teren je čist i prazan. I drvena ljestvica spuštena s parobroda bila je prazna. Putnici su se već bili iskrcali i ukrcali. Netom su me iz grupe zapazili, nastaje zaglušna graja i vika: *Evo ga! Evo ga!* Odmjerenim korakom idem naprijed. Prečasni Milić hoće sa mnom do parobroda. Približivši se *filii* sasula me prava tuča gnjilih pomadore i jaja uz krijeće viku razbješnjelih napadača. Pod tom tučom išao sam još uvijek stalnim odmjerenim korakom kojega sam ubrzao tek kad sam stigao podno brodske ljestvice. U tom času iskrcavao se s parobroda jedan mladi putnik s ruksakom u ruci. Kad smo se u pola ljestvice sreli, udari me ruksakom u rame i vrat. Tada su mi bile polomljene crne naočale, a šešir s glave pao na obalu. Napadač je dospio dati samo jedan udarac, jer sam ga s lijevom rukom odgurnuo dok ga je jedan brodski časnik s parobroda gromko sasuo riječima. Netom sam stupio na parobrod jedna mi je strankinja pružila šešir, što joj ga je s obale dodao prečasni Milić. Upadno je bilo zgražanje tolikih stranih i domaćih putnika na parobrodu, pa i brojnih građana grada Korčule koji su se nalazili na obali i osuđivali ovaj nekulturni ispad. Pri svemu tome nije posredovao niti jedan milicionar. Nije me nitko *prstom taknuo*, osim onoga jednog nepredviđenog. Prema tome obećanje je gospodina pročelnika održano. Uvjeren sam daje on htio, ali htjeti i

moći nije jedno te isto. Ako je njegovim nastojanjem napad bio sveden na same pomadore i jaja, ipak je nešto postigao!

Primivši šešir iz ruku strankinje, odmah sam otišao u brodsku umivaonicu da bar donekle odstranim ono zamazanosti sa sebe. Jedan brodski konobar dao mi je ubrus. U umivaonici skinuo sam sa sebe sve, što je bilo zamazano: šešir, svećenički kolar, kaput i košulju. Vani na obali ne prestaje graja i vika. Parobrod se još zadržava na obali.

Tek što sam se počeo prati, stupi u praonicu jedan oficir i osorno reče: *Gubi se da se operem!* Koji pomidor zalutao na nj, pa je ljut. U tom času kao da se je graja vani pojačavala, a i na samom parobrodu kao da je nastala strka. Izašao sam na hodnik pred umivaonicu i opazio četir-pet napadača koji su s obale provalili u brod, kako od strane prove (pramca) rabijantno idu u pravcu umivaonice pokušavajući otvarati u žurbi sve ključanice zaključanih vrata na hodniku. Što će drugo pomisliti nego da traže mene, a da me - kako sam bio u samim hlačama i majici - na prvi mah ne poznaju u mahnitoj žurbi, premda su dvojica bila tik do mene. Dok je jedan preda mnom buljio u umivaonicu gdje se prao spomenuti oficir, naglo sam se oslonio na njegovo rame da mogu skočiti preko nekog predmeta na uzanom hodniku i pobjegao sam onakav kakav sam se našao kroz obližnji brodski salon na palubu među putnike gdje sam sjeo

na klupu i sa suhim ubrusom, što mi ga je bio dao mornar, a još sam ga uvijek držao u ruci, otirao sam zamazanost s kose i s lica. Na palubu napadači nijesu dolazili. Kasnije sam doznao da je pojačana vika i graja bila upućena nekoj Engleskinji koja je upadno izrazila svoje zgražanje upravivši u pravcu napadača jedan *Fuj!*...

Otkrivanje biste u Pupnatu 2010.

❖ *Zapis o Pupnatu*

Kako sam u zadnje vrijeme prikupljao podatke o malom selu na otoku Korčuli Pupnatu, tako sam pročitao i životopis o. *Marka Tvrdeića*,¹ franjevca, kojeg Pupnačani oslovljavaju s *blaženi Marko*, a po čijem se zagovoru dogodilo i zabilježilo više čudesa. Evo jednog svjedočanstva:

Časna s. *Justika Poša* u Splitu morala se podvrći teškoj operaciji. Iza operacije nastale su neke poteškoće i sve više je slabila. Na 23.III.1957. zavjetuje se o. Marku i zamoli njegov zagovor kod Boga. Nakon toga poteškoće prestanu i ona se oporavi.

Nažalost sestre Trećeg reda sv. Frana, *Kćeri milosrđa* iz Blata koje su od godine 1940. prisutne u Pupnatu, napustile su u novije vrijeme svoju kuću i selo.

¹ On se otisnuo od rodnog Pupnata u franjevački samostan na Badiju, a otuda u Rimini u Italiju, gdje je nakon uzorna redovničkog i pokorničkog života preminuo na glasu svetosti 24.VIII.1785. Njegovi posmrtni ostaci preneseni su u Pupnat 3.XI.1877. i čuvaju se u velebnoj grobničkoj koju je darovao Ivan Ciprijan Farac. Blaženi Marko proslavio je svoj Pupnat, i narod s pravom očekuje njegovu beatifikaciju.

Tamo gdje se nisam nadošao pronađem među arhivskom gradom Lučke kapetanije u Korčuli 7. II. 1968. Brisana je iz upisnika maona MA-77 l. p. Korčula. *Po nama je izvršena kontrola prilikom uništenja broda, koji je vas rascijepan i dan za gorivo na brodogradilištu Ivančević Visko u Korčuli a uzeli su od njega drvo za gorivo Časne sestre dominikanke Korčula.*

Sestre i vjeronaup u školi

❖ **Nešto su se ova moderna** sredstva i tisk okomili na sestre i vjeronaup u školi. Vjerujem da se veliki dio mlađih snalazi na Fejsbuku i Internetu, no neke još nisu elektronički osvješćene, pa za njih donosim: Časna sestra na Korčuli tjerala prvašice da crtaju svoje prijatelje nevjernike.

Majka jedne učenice prvog razreda Osnovne škole Petra Kanavelića u Korčuli javila se redakciji portala Telegram s nevjerojatnom pričom.

Časna prvašica: "Djeci koja ne idu na vjeronaup treba pomoći."

Naime, na satu vjeronaupaka na kojem je bila i njezina kći, učenici su se bavili pitanjem koga bi djeca dovela Isusu, a časna sestra koja predaje vjeronaup u toj školi tu je temu obradila na, blago rečeno, bizaran način.

Iz obiteljske fototeke Kapor - pričest u kapeli sestara (možda oko god. 1965.)

Ima i ova fotografija koju godinu, a snimila ju je 1967. Margot Hayn, Njemica koja je u našoj kući bila kao član obitelji. Ako je nekome bio potreban lijek, a nije se mogao nabaviti kod nas, onda je ona pomagala i donosila u Korčulu.

Djeci je tako rekla da Isusu treba dovesti one koji ne vjeruju u Boga, odnosno koji ne idu na vjeronauk. Konkretno, časna je djeci na vjeronauku rekla da djeci koja ne idu na vjeronauk treba pomoći.

Morali nacrtati svoje prijatelje nevjernike i ispod crteža napisati njihova imena

Tako je od prvašića na satu vjeronauka zatražila da nacrtaju svoje školske kolege koje ne idu na vjeronauk, a uz to su ispod crteža morali napisati i njihova imena.

Majka djevojčice rekla je da su se zbog toga neki roditelji požalili učiteljici.

Iako je ideja da djeci koja ne idu na vjeronauk zbog te činjenice treba pomoći, prilično uvredljiva i prema toj djeci i prema njihovim roditeljima, u nadležnoj biskupiji u incidentu ne vide ništa sporno.

Na internetskim stranicama Dubrovačke biskupije objavljeno je priopćenje Katehetskog ureda:

Vezano uz medijske napise o događaju u Osnovnoj školi Petra Kanavelića na Korčuli, a kako bi javnost dobila ispravnu informaciju o radnom zadatku za vrijeme sata vjeronauka, obavještavamo Vas kako slijedi:

U sklopu vjeronaučnog programa učenici su radili zadatak naziva 'Nacrtaj koga bi želio/željela dovesti Isusu' iz radne bilježnice odobrene u skladu s Programom katoličkog vjeronauka u osnovnoj školi. Učenicima je Isus pojam dobrote i ljubavi, koju žele podijeliti s drugima, te su učenici upravo tim povodom nacrtali blisku osobu s kojom žele podijeliti ljubav i dobrotu. U objašnjenju zadatka vjeroučiteljica je spomenula da to može biti bliska osoba iz kruga obitelji i prijatelja, netko tko već poznaje Isusa ili netko tko dosad nije upoznao Isusa.

Vjeroučiteljica nije imala namjeru nikoga povrijediti, niti joj je bila želja bilo što nametati svojim učenicima. Ako je navedeno nekoga povrijedilo, vjeroučiteljici, kao i Katehetskom uredu najiskrenije je žao.

Šime Zupčić, tajnik Katehetskog ureda Dubrovačke biskupije

Podsjećamo, pojedini hrvatski mediji prenijeli su navode neimenovane majke koja je izjavila kako je časna sestra u spomenutoj osnovnoj školi na Korčuli, tijekom sata vjeronauka, tražila od učenika da nacrtaju i napišu imena djece koja ne pohađaju vjeronauk.

.....

❖ Mogli bi mi još "divaniti", ali skupilo se dosta materijala, pa neka urednica ocijeni što je za objaviti. Svim sestrama, ma gdje bile, želim sretan Uskrs!

*(nastavak Fazinićevih zapažanja
u sljedećem broju AM)*

o. ZVONKO KNEŽEVIĆ dominikanac

1. kolovoza 1952. – 29. prosinca 2018.

U subotu 29. prosinca 2018. godine preminuo je, u dominikanskom samostanu Kraljice svete krunice, u Zagrebu, o. Zvonko Knežević, OP u 67. godini života, 45. redovništva i 39. godini svećeništva.

Rođen je 1. kolovoza 1952. u mjestu Žabljak (BiH) od oca Stipe i majke Ane rođ. Barišić. Izabravši za svoj životni poziv redovnički život u dominikanskome redu, u Hrvatskoj je dominikanskoj provinciji položio prve zavjete 1974., a svećane 1979. godine. Iste je godine, 1979. zaređen u Bolu za svećenika. Upravo bi ove godine, 22. travnja, slavio 40. obljetnicu svećeništva.

Pokopan je za zagrebačkom groblju Mirogoj, 4. siječnja 2019. godine, nakon čega je bila sveta misa zadušnica u župnoj crkvi Kraljice sv. Krunice, u Zagrebu. Sprovodne je obrede, u nazočnosti braće dominikanaca i sestara dominikanki, obitelji i rodbine te mnoštva prijatelja i znaca, vodio provincijal Hrvatske dominikanske provincije, o. Slavko Slišković.

O. Zvonko je svoj život, na neki način, sam ocrtao u homiliji što ju je, točno godinu dana prije svoje smrti, 9. siječnja 2018., kao prior

samostana, održao na sprovodnoj misi za o. Marijana Biškupa. Ovo je sažetak te propovijedi:

Govoreći o kršćanskome odgovoru na tajnu smrti, kojega je njegov redovnički subrat o. Biškop živio i propovijedao cijeli svoj život, o. Zvonko je istaknuo: „Smrt za svako ljudsko biće jest i ostaje velika, najveća tajna koja i kod nevjernika izaziva poštovanje. O njoj ništa ne možemo reći na temelju vlastitog iskustva.

Odgovor se nalazi u dubini naše vjere.“ – rekao je o. Knežević te podsjetio na riječi iz Ivanova Evanđelja kada učenici nisu mogli shvatiti kamo Isus odlazi, na što on misli kad im govorи o svom odlasku. „Strah ih je, boje se. Isus ih, kao i toliko puta do sada, ohrabruje i traži od njih vjeru. Ne vjeru u boga filozofa, nego vjeru u Boga Oca Isusa Krista. U Kristu više nego u svemu stvorenom očituje se veličina i slava Božja: ‘Tko je mene video, video je i Oca’ reći će Filipu, koji kao i Toma traži jasan i nedvosmislen odgovor, kao što to traži svako ozbiljno pitanje. Naš brat Marijan sav je svoj život, svoje snage i sposobnosti uložio da nađe i zadobije ovaj život. Iz ljubavi i težnji prema ovom životu on je proučavao, poučavao, razmatrao, molio, obdržavao redovničke zavjete i opsluživao redovnička pravila. Jednom riječju, ovom cilju podredio je sav svoj život.“ rekao je prior Zvonko i zaključio: „Znam da i

nakon ovih riječi naša pitanja neće prestati. Trajat će sve do onoga trenutka dok sam nebeski Otac ne otare i posljednju suzu s naših očiju, tada ga više ništa nećemo pitati, a naši će jecaji prijeći u klicanje. Mi vjernici, svoje suputnike na hodočašcu života, a naš brat Marijan je bio naš suputnik, i kad se rastajemo od njih, ne napuštamo, ne ostavljamo same, nego ih svojim molitvama preporučujemo nebeskom Ocu.“

Da, o. Zvonko je bio siguran, jer je i sam to činio, da mi svoje suputnike ne ostavljamo same, nego ih pratimo svojim molitvama u hodu prema vječnosti, a i nakon prijelaza u onostranost preporučamo ih Milosrdnom Ocu. Upravo to sada uzvraćaju o. Zvonku i njegova subraća i sestre dominikanke, koji su imali prigode uvjeriti se kako je i on ‘sav svoj život, svoje snage i sposobnosti uložio da nađe i zadobije vječni život. ‘Tom je cilju podredio sav svoj život’. Stamen

u vjeri svojih roditelja, svoga dominikansko-ga reda, nije bio opterećen istraživanjem tajne smrti, jer se to može doživjeti, kako je sam rekao „na temelju vlastitog iskustva.“ A na to se isku-stvo pripremao živeći, što je mogao bolje, svoj kršćanski, redovnički i svećenički poziv.

Pokopan fr. Zvonko Knežević

O. Zvonko je sahranjen u ponedjeljak 4. siječnja 2019. na groblju Mirogoju. Sprovodne je obrede vodio provincijal o. Slavko Slišković.

Na početku obreda Provincijal je rekao kako se na oproštaju od pokojnog brata Zvonka „S pouzdanjem molimo Bogu, u kojemu sve živi, da tijelo što ga raspadljivo predajemo da se vrati tamo oda-kle je i uzeto, uskrisi na neraspadljivost blaženih, a dušu mu pridruži broju svojih svetih i vjernih.“

Potom se od pokojnika oprostio i zahvalio mu na doprinosu koji je dao Provinciji ističući

detalje iz njegovog redovničkog i svećeničkog života koje je proveo kao član Hrvatske domini-kanske provincije služeći kao samostanski star-ješina, kao suprior, prior i ekonom te voditelj župnog Caritasa u Zagrebu te kao župni vikar u Gružu i Zagrebu.

Više godina bio je i vjeroučitelj, i to u osnovnim školama „Dobriša Cesarić“ i „Antun Gustav Matoš“ u Zagrebu. Na razini Provincije vršio je i druge razne službe: bio je član Provincijskoga vi-jeća, ekonom Provincije, učitelj postulanata, no-vaka i studenata te urednik Vjesnika Provincije.

U svojem prigodnom govoru Provincijal je istaknuo kako je o. Zvonko „Sve činio srcem i dušom. Čak i kad se približavala smrt, a bolest ga razdirala, nije se predavao. Do posljednjih mjeseci redovito je slavio svetu misu.“ Isto tako istaknuo je i kako se s velikom odgovornosti o. Zvonko odrekao i službe priora kad je više nije mogao vršiti na zadovoljavajućoj razini. „Volio je da svaki posao bude dobro odraćen, primje-reno uređen i lijepo strukturiran. (...) Svojim smisлом za zajedništvo, druženje, humor i smi-jeh davao je ljepotu samostanskom životu“.

Provincijal se nadalje prisjetio i jedne propo-vijedi o. Zvonka kada je već bio veoma bolestan i svjestan blizine smrti – naglasivši njegove rije-či kao svojevrstan „sažetak njegova života“. Tada je o. Zvonko posvjedočio: „Sudbonosno je samo jedno: Upoznati što se u Isusu Kristu događa i to

prihvatići svim srcem i svom dušom...

Potpuno predanje Bogu, posvemašnja spremnost slijediti Božji put, ma kako on bio težak, trnovit i krvav, slijediti ga dragovoljno iz ljubavi, ne iz prisile, nego iz predanja, sve do razapinjanja na križ i umiranja u strašnim mukama. A onda ujedno i provođenje svakog trenutka života u cjevoritoj zauzetosti za dobro svakog ljudskog bića“.

O. Slavko Slišković je također istaknuo da je o. Zvonka posljednji put video na Božić kada mu je na tradicionalan način njegova rodnoga kraja zaželio „Čestit Božić i porođenje Isusovo!“. On mu je, tada već teško govoreći, odgovorio: „Čestita ti duša Bogu došla!“. Tim je riječima Provincijal završio svoj govor, uvjeren da je i Zvonkova, čestita duša sada k Bogu došla.

Nakon sprovodnih obreda, u samostansko-župnoj crkvi Kraljice sv. Krunice slavljenja je misa

zadušnica koju je predslavio o. Ivan Iko Mateljan, prior samostana, dok je homiliju održao o. Mato Bošnjak, župnik Župe Kraljice sv. Krunice.

Na početku homilije o. Mato je naglasio kako se „od svojih pokojnika na groblju oprštamo uz križ našega Gospodina Isusa Krista koji im se stavlja uz uzglavlje, znak kojega su kršćani odbrali kao svoj životni smjer pod kojim će ‘koraci ovim svijetom čineći dobro’“. „Budući da je križ taj znak njihovog odabira, onda on ostaje trajno urezan u njihov život.“

Tako je bilo i s našim p. Zvonkom. Krstili su njega, a on je krštavao da se po križu rasvjetle sve one nejasnoće koje su ulazile u njegov život i u živote onih kojima se osjećao poslanim“, rekao je propovjednik.

Prisjećajući se posljednjih dana pokojnika-va života, o. Mato je podsjetio na priču o patnji koja kaže da „Ništa ne počinje i ništa ne završava, a da nije plaćeno u boli jer smo mi rođeni u bolima drugoga, a umiremo u svojim vlastitim“. Propovjednik je istaknuo kako se moraju čuvati uspomene na naše pokojnike kako bismo potvrdili da smo vjerni svojim pokojnima, kako bi naši pokojnici s nama živjeli u našem sjećanju, kao što smatramo i da nas Isus neće nikada zaboraviti te da on želi da u svojim uspomenama čuvamo one koje smo voljeli.

O. Mato se prisjetio kako je o. Zvonko pokazao svoj smisao za humor u brojnim situacijama, a sačuvao ga je i do kraja života. Rješavao je probleme osmijehom i suošćećanjem, osobito kao voditelj župnoga Caritasa kada je korisnicima pristupao s iskazivanjem punog dostojsanstva da „pomoći nipošto ne ponižava, nego podiže“, istaknuo je propovjednik.

Na kraju homilije o. Mato je, uz zahvalu Bogu na darovanom subratu, obećao da će dominikanci i dalje nastaviti „širiti prijateljstvo, čuvati poštovanje, i nadasve ljubav koju je želio širiti o. Zvonko među onima kojima je bio poslan“ (usp. www.dominkanci.hr)

POČIVAO U MIRU BOŽJEM!

s. Slavka Sente

s. EMILIJA AJDUČIĆ dominikanka

26. listopada 1951. – 7. travnja 2019.

Preminula s. Emilija Ajdučić – vijest na web stranici

Naša draga s. Emilija Marija Ajdučić preminula je u nedjelju 7. travnja 2019. godine u Zagrebu. Teška i neizlječiva bolest zatvorila je njezinu ovozemaljsku knjigu, po našim ljudskim sudsivima prerano, u 68. godini života i 50. godini redovništva.

Rođena je 26. 10. 1951. u Gali. U našu zajednicu u Korčuli stupila je 29. 08. 1966., obukla redovničko odijelo 2. 10. 1967., prve zavjete položila 13. 04. 1969., a doživotne 24. 08. 1975. Najveći dio svoga života, 30 godina, živjela je i djelovala u Sherbrooku, u Kanadi. Cijeli svoj život

darovala je služeći drugima kao vrsna kuharica, s velikom ljubavlju i umijećem. Po povratku u domovinu 2011. tri je godine boravila u Korčuli, a od 2014. do smrti u zajednici bl. Hozane u Trnju vršeći službu kućne ekonome.

Posljednji ispraćaj naše drage s. Emilije bit će u četvrtak, 11. travnja 2019. u 14, 10 sati na zagrebačkom groblju Miroševac. Nakon sprovoda slavit će se sveta misa zadušnica u samostanskoj kapeli.

Neka joj Gospodin bude nagrada i radost ne-prolazna! (www.dominikanke.org)

SPROVOD S. EMILIJE

Sprovod s. Emilije bio je u četvrtak 11. travnja 2019. godine, na Miroševcu. Sprovodne je obrede vodio o. Alojz Čubelić, duhovnik sestara u Trnju. Uz nazočnost domaćih svećenika, vlač. Ivana Filipčića i vlač. Milana Dančuoia, bili su: pregradski župnik preč. Ivan Mikec, fra Nikica Ajdučić OFM, don Mladen Delić, salezijanac, vlač. Franjo Ivanković (Tavankut), te više braće dominikanaca: o. Ivo Plenković, o. Luka Prcela, o. Marinko Zadro, o. Iko Mateljan, o. Hrvoje Lasić, o. Mato Bošnjak, o. Mirko Jagnjić, o. Kristijan Rajić, o. Zvonko Džankić, o. Matijas Farkaš, o. Anto Gavranović, o. Marko Dokoz, fr. Ante Kazoti, fr. Josip Širić i fr. Ilija Lešić. Osim mnogobrojne rodbine s. Emilije, te velikog broja sestara iz gotovo svih naših zajednica, pa i sestara franjevki, njezinih mještanki, na sahrani su bili i brojni prijatelji i poznanici koji su na taj način željeli izraziti poštovanje prema s. Emiliji i prema svim sestrama dominikankama. Svima od srca zahvaljujemo.

Oproštajno slovo p. Alojza Ćubelića, OP na sprovodu

Zanimljivo je da nas svaka smrt potiče na razmišljanje o životu. I to ne samo o prijeđenom životnom putu, nego i onome što će se događati nakon ovoga života. Kao što je život tajna, još više je smrt. Pred tom tajnom stojimo svaki put kad se od nekoga oprštamo, pa makar to bilo i privremeno. Kad razmišljamo o pokojnoj Emiliiji htio bih iznijeti nekoliko točaka koje su obilježile njezin život.

Prvo, sestra Emilija je bila žena duboke vjere. Živeći posve za druge u službi drugima, ona je već za života takoreći prekoračila granice smrti, njezin život je drugima bio potvrda da naši napori nisu uzaludni, da nisu besmisleni, da postoje stvari za koje se u životu vrijedno založiti, da postoji Netko kome smo povjerivali, u kojem živimo, mičemo se i jesmo. Gajila je duboko poštovanje prema svakom čovjeku, vodila je stalani dijalog s Bogom, koji joj je davao snage da unatoč mukotrpnom životu može graditi bolji svijet, da uspije u svojoj patnji, osobito posljednjih godina boravka u samostanu na Krugama, da uoči ljubav koja ju je okruživala i koju je drugima obilno darivala.

Sveti Pavao je na jednom mjestu u svojoj poslanici upozorio da hrana nije ista za djecu i za odrasle. Ta hrana se ne odnosi jedino i isključivo na ono što jedemo ili pijemo, nego prvo bitno na čovjekovo razmišljanje o tome tko je on, tko su drugi ljudi, a u dubljem smislu tko je

Bog. Nekako tako stvari stoje i s perspektivom čovjeka, koji nije isti kao dijete i kao odrastao, zreo čovjek. Sestruru Emiliju sam tako nekako doživljjavao. Kao osobu s kojom se pozajem već godinama,, premda to i nije bilo tako dugo, a koja je imala tako rijetki dar za humor i za pripremanje hrane. To je bio samo vanjski znak da je pokojna Emilija iz temelja svoga bića voljela život. Ta crta životnog optimizma, najbolje se očitovala u njezinom naporu i posred teške bolesti koja ju je postupno nagrizala, da praktički bilo prirode, da diše zajedno s cjelokupnim Božjim stvorenjem. Njezina neumorna energija je uvećavala radost svih ljudi s kojima je dolazila u doticaj. Rekli bismo da je ona bila takva da i odskače od redovitih žena po tome što voli svoju zajednicu, izgara za sve ono što život kao takav čini ljepšim.

Pokojna Emilija je ostavila zasigurno duboki trag u svima nama koji smo je poznavali. To znači da nakon nje ne ostaje praznina, da sve odiše njezinom prisutnošću, jer se pamte njezine riječi, a osobito njezina djela. Ona je zapravo učinila vidljivom tu stvarnost ispunjenog života za kojim svi mi čeznemo. Kršćanska nas vjera uči da svaka smrt ne znači prvotno kraj života nego prelazak u puninu ljubavi i radosti susreta s Onim s kojim je tako tjesno pokojna sestra Emilija surađivala.

Fr. Alojz Ćubelić, OP

Sveta misa zadušnica

Nakon sprovoda je bila misa zadušnica u samostanskoj kapeli bl. Ozane, koju je, uz nazočnost više svećenika, predslavio o. Mato Bošnjak. On se, između ostalo, obratio nazočnim ovim riječima:

„Drage sestre, braćo, poštovana rodbino i prijatelji sestre Emilije koja se u životu odlikovala da je rado sve oko sebe okupljala, pa je današnja ova misa zadušnica najizvrsniji način u kojoj ćemo održati svoju vjernost da je nećemo pustiti zaboravu. Ne samo nju nego i njene riječi koje je tako lijepo znala izgovarati i njezine geste kojima je, s osmijehom na licu znala pokazati: dobro ste mi došli! A mi želimo da ovu dobrodošlicu s. Emilija doživi sada u kući Oca Nebeskoga, kada počuca, da je unutra očinski s osmijehom dočeka i da čuje: ‘Po mome Sinu Isusu Kristu postala si i

moje dijete i želim da uživaš ljepotu u zajedništvu sa mnom.’ Među onima koji su te učili kako je lijepo slijediti Sina, bila je tvoja i naša Nebeska Majka BDM – rekao je po. Mato i pozvao nazočne da mole za sestru Emiliju kako bi po Gospinu zagovoru bila čista susresti se licem u lice sa svojim Stvoriteljem. Mi nemamo što drugo kazati nego, hvala s. Emilija što si bila među nama. Oče nebeski, hvala što si nam je dao za životnog sudruga, neka i ona sada zagovara nas da joj se jednoga dana i mi pridružimo u vječnoj radosti.“ – rekao je, između ostalog p. Mato.

Umjesto homilije s. Slavka je ukratko opisala život s. Emilije.

Životni put s. Emilije Ajdučić

U rano nedjeljno jutro 7. travnja 2019. u bolniči Merkur, u Zagrebu, združila je u potpunosti svoju besmrtnu dušu s vječnim Bogom naša s. Emilija Ajdučić, u 68. godini života i 50. godini redovništva. Što reći o njoj? Kako opisati njezin život? Svaki puta kada gledamo ili razmišljamo o nekome tko nam je drag, blizak, spontano stamemo pred tajnom koja se zove život. Stanemo pred tajnom koja se zove poziv. Zaustavimo se pred tajnom koja se zove smrt. A tajna - otajstvo, odnosno odgovor na tu tajnu je naš Bog. Tako blizak, jednak nama, koji nam čak dopušta suobličiti se s njim, a ipak tako duboko otajstven, kojemu se približavamo samo vjerom. U toj vjeri sada pristupamo tajni ovozemaljskog rastanka od s. Emilije, s kojom smo živjele, koju smo dobro poznavale, dijelile s njom dobro i loše; koja nas je razveseljavala svojim specifičnim načinom izražavanja, divile smo se njezinim spretnim rukama i dosjetljivim idejama.

Draga s. Emilija, zar te zaista više nećemo vidjeti niti čuti? Da, to je stvarnost! Jer sve što je ovozemaljsko ima svoj početak i svršetak. Ali vjera nam daje sigurnost i utjehu da postoji onostranstnost, postoji život koji se nikada ne gasi, postoji duhovna veza koju ne može prekinuti nikakav rastanak, pa niti smrt.

U toj nadi i vjeri ostaju sjećanja na drage i bliske osobe, kakva je bila s. Emilija Ajdučić.

Rođena je 26. listopada 1951. u Gali, kod Sinja, od oca Jose i majke Antice rođ. Jelović. Bila je druga od šestero djece, (pet kćeri i jedan sin). Na krštenju je dobila ime Marija. Osnovnu je školu završila u rodnom mjestu. Mala je Marija odrastala u zdravoj, kršćanskoj obitelji, gdje je Bog uvijek bio na prvom mjestu. S Bogom se započinjao i završavao svaki novi dan. Djeca su od malena upijala pobožnost svojih roditelja, osobito prema Gospi Sinjskoj, kojoj su svake godine hrlili i njoj se utjecali u svim svojim potrebama. Smijemo vjerovati da je upravo Gospa bila glavna spona koja je povezala Mariju s njezinim Sinom, Isusom koji ju je pozvao da ga slijedi u čistoći, siromaštvu i poslušnosti, kao sestra dominikanka Kongregacije svetih anđela čuvara. I naša je Marija pristala, po Gospinu savjetu: ‘učiniti sve što joj njezin Sin kaže’. Zato joj je On u njezinoj najranijoj djevojačkoj dobi uputio poziv: *Dođi i idi za mnom.* Marija mu se odaziva. Premda još ne zna što je čeka, na što je to Gospodin poziva, ona ide. Slijedi njegov glas. Ostavlja svoj obiteljski dom, drage roditelje, brata i male sestrice, od kojih je najmlađa jedva imala 4 godine. Bilo je to

29. kolovoza 1966. Snažnog li poziva! Hrabrog li odaziva! Za odabir bijelog dominikanskog reda najvjerojatnije su zaslужne druge sestre iz njezinog kraja koje su svjedočile radost i vedrinu dominikanskoga poziva.

Ulaskom u novicijat, 1967., i primajući redovničko odijelo, dobiva ime s. Emilija.

Prve je zavjete položila 13. travnja 1969. Dakle, upravo u ovom je tjednu trebala obilježiti 50. obljetnicu redovništva. Njezina mjesta djelovanja kretala su se uglavnom: Korčula, Zagreb, Kanada. Od toga najveći dio života provela je u Kanadi.

Marne ruke s. Emilije bile su vješte svakome poslu, vezenju, šivanju, građenju i sađenju, ali najviše se odlikovala u kuharskom, odnosno slastičarskom umijeću. U izradi torta njezina je domišljatost bila neiscrpna. Za svaku je prigodu imala posebne ideje, nikad iste, uvijek nove, oku privlačne, okusu primamljive. To je svoje umijeće usavršila u Kanadi, kamo je krenula upravo iz samostana bl. Ozane, 1981. i ostala тамо до 2011. Tri godine nakon povratka из Kanade, 2014. ponovno dolazi u zagrebački samostan, u svojstvu ekonome, i gdje, evo, završava svoj ovozemni hod. Još je za Božić, premda vidno oslabljena i umorna, s užitkom pripremala najrazličitije slastice. Isto je tako bila vrsna u pripremanju bilo koje hrane. Jelo koje je s. Emilija skuhala s užitkom su blagovali i zdravi i bolesni, odrasli i djeca.

Svaki je posao obavljala posebnom vedrinom. Eventualne ljudske intrige rješavala je lako, ona se jednostavno nije znala ljutiti. Ako bi slučajno

došlo do kakvog nesporazuma, s. Emilija je to rješavala brzo, evandeoski: *Neka sunce ne zađe nad vašom srdžbom.*

Zahvaljujući toj svojoj veseloj naravi, s. Emilija je izdržala u dalekom svijetu, u Kanadi, punih 30 godina. Noseći se hrabro s mnogim izazovima, uspijevala je voditi odgovornu službu u kuhinji, i u tom se zvanju sposobila do najvišega stupnja, stekavši diplomu na zavidnoj razini.

Međutim, naše zadovoljstvo zbog povratka s. Emilije u Zagreb nije trajalo dugo. Ona je, naine, ubrzo počela osjećati neobičnu slabost i nemoć. Nakon liječničkih je pregleda ustanovljena opaka bolest, koja ima neočekivani ritam i brzinu širenja. Saznavši za to, s. Emilija je željela iskoristiti svaki trenutak iskazujući ljubav i pažnju svojim najmilijima, ali isto tako i nama sestrama. Nije krila ponos zbog svoje rodbine, osobito nećaka i nećakinja koji tako uzorno produbljuju i žive svoju vjeru i prenose je mlađim naraštajima.

Faze njezine bolesti bile su veoma različite, čas je izgledalo da smo je izgubili, a onda bi se opet oporavila. Zaista se radovala životu. Na našem zajedničkom druženju u Buškom blatu, prošle godine, javno je zahvalila svima na molitvama. Bila je uvjerenja da je čudom ozdravila, tako se dobro osjećala.

Onda bi opet onemoćala, pa se iznova pridigla. Kad su napokon nastupili dani potpune nemoći, uzornom je strpljivošću nosila svoju bolest. Nikada se nije čuo kakav prigovor ili nestrpljivost.

Ljudski je pitati se: zašto, Gospodine? Zašto nam s. Emilija odlazi sada kad nam je toliko potrebna, kad je i ona mnoge stvari bolje upoznala, shvatila, prihvatile, u sebi i oko sebe? Hrabra, jaka, sposobna! No, znamo da mnoga pitanja ostaju bez odgovora, onog usmenog kakvog očekujemo. Utjehu nalazimo u samim Isusovim riječima dvojici učenika na putu u Emaus: „*Nije li trebalo da Krist – da s. Emilija - sve to pretrpi i tako uđe u svoju slavu, u kraljevstvo nebesko, pripravljeno onima koji Boga ljube?*“

Treba li nam bolji i jasniji odgovor ili utjeha!?

Sigurne u blaženstvo koje sada uživaš, spomeni se i nas, draga s. Emilija, da i mi, hodajući još ovom zemaljskom dolinom, zaslužimo mjesto koje nam je zauvijek pripravio Gospodin.

Počivaj u miru!

s. Slavka Sente

Na koncu mise o. Mato se još jednom obratio nazočnima izrazivši sućut sestrama i rodbini u ime cijele dominikanske obitelji, „onako kako nas uči sv. Pavao:

*Kada tugujete da ne tugujete kao oni koji nemaju nade. Znači, tugovanje je dopušteno, to je sasvim normalna stvar, samo nek nije bez nade, jer bez nade je beznađe. Zato, kad se sjetimo u mislima na našu s. Emiliju, sjetimo se uvijek onog dobrog, svetog i plemenitog što smo od nje na dar primili. To čuvajmo kao uspomenu koja će nas poticati, kako uči sv. Pavao: u *ljbavi dosjetljivi*. Neka ona ostane živjeti u Božjoj blizini i njegovoj ljubavi. Isto tako neka ostane u našim mislima, u našim srcima, u našim svjestima, osobito u našim molitvama i smjelosti našega života.“ – zaključio je o. Mato Bošnjak.*

Izrazi sućuti i sjećanja na s. Emiliju

☒ Izraze sućuti, povodom smrti s. Emilije Ajdučić, uputio je vrhovnoj poglavarici s. Katarini Maglica, o. Slavko Slišković, Provincijal Hrvatske dominikanske provincije, ovim riječima:

Hrvatska dominikanska provincija
Navještenja Bl. Djevice Marije

Zagreb, 10. travnja 2019.
Br. 105/19

Mnogopoštovana
S. Katarina Maglica, OP
Časna Majka
Samostan Svetih Andela Čuvara
Put sv. Nikole 31, p.p. 19
20 260 KORČULA

Predmet: Pismo sućuti povodom smrti s. Emilije Ajdučić

Mnogopoštovana s. Katarina,

žao mi je što ne mogu nazočiti sprovodu i svetoj misi, stoga ovim putem Vama i svim članicama Kongregacije svetih Andela Čuvara izražavam iskrenu sućut i bratsku blizinu povodom smrti s. Emilije Ajdučić, u svoje ime i u ime braće Hrvatske dominikanske provincije.

S. Emilija je bila znak dominikanske i hrvatske prisutnosti u Kanadi, a po povratku u domovinu nastavila je vrijedno djelovanje pod gesлом Vaše Kongregacije „Bogu, Redu i narodu“.

S pouzdanjem da se vjernima život mijenja, a ne oduzima, povjeravamo je Božjem milosrđu uz molitvu da je sveti anđeli prenesu u zajedništvo svetih.

Uz bratski pozdrav u sv. Dominiku.

Fr. Slavko Slišković, OP
provincijal
Hrvatske dominikanske provincije

✠ KANADA:

Draga naša s Emilija, uvijek si bila s nama, makar tijelom daleko u duhu smo zajedno.

Bolest koja se pojavila tako iznenadno ti si je podnosila s nadom da ćeš je pobijediti. Kolikom snagom i žarom si za Božić pekla kolače da razveseliš sestre u zajednici. Svjedoci smo tvojih sposobnosti i talenata kojima te Bog obdario.

Punih 30 godina sebe si nesebično davala s onu stranu ‘bare’ (kako smo mi to govorile), da bi usrećila nas sestre i naše starce koji su uvijek bili zatečeni tvojom kvalitetnom i ukusno premljenom hranom. Tu te nitko nije mogao nadmašiti ni dostići. Istina, prve godine u Kanadi nisu bile lake, borba sa jezikom, novim okolnostima života, bilo je mnogo suza i strahova da se sve to svlada i zaživi. Okolnosti su se izmjenile i dugo željeni san povratka u domovinu ti se ostvario. Ali tu su te zatekla nova iskušenja i borbe koje si prihvaćala kao i samu bolest.

Što sada kazati, draga naša s. Emilija?

Hvala ti za sve što si nam pružala, za smijeh, za radost, požrtvovnost i nesebično darivanje, hvala ti za mnoga iznenadenja koja si nam iz kuhinje donosila na stol.

Neka te Otac zagrli u svome kraljevstvu i bude ti nagrada za sve.

Tvoje sestre Mirka i Ivana

✠ Draga s. Ivana i s. Mirka, primite moju iskrenu sućut povodom smrti s. Emilije.

Također, upućujem moju iskrenu sućut vašoj provincijalki i cijeloj zajednici vaše Provincije.

Počivala u miru Božjem.

Fr. Jozo Grubišić

✠ Drage moje seke,

Hvala na obavijesti - primite moju iskrenu sućut prigodom smrti s. Emilije, bila je to draga osoba, nadam se da ju je Gospodin primio u svoje odaje. Svako vam dobro želi i pozdravlja vas, uz izraze saučešća i sućuti, zahvalni fra Ilija

✠ U ovim tužnim trenucima suosjećamo s vama. Sestraru Emiliju čemo pamtitи zauvijek, jer

naš život nikada ne bi bio isti da nije bilo nje-ne dobrote, ljubavi povjerenja. Naše misli i naše molitve su uz vas.

*Iskrena kršćanska sućut
od obitelji Marije Mravak*

✠ Drage sestre dominikanke, Katarina i Marina, Vama i svima sestrama, naša duboka i iskrena sućut. Neka Vašoj našoj sestri Emiliji bude dragi Svevišnji milostiv. Bila je puno humana i razborita. Rado ćemo se je sjećati, moliti da joj dragi Bog udijeli vječnu slavu. Počivala u miru Božjem. Amen.

Jozo i Luiza Ivelja

✠ Čuo sam da je umrla s. Emilija, Neka joj dobri Bog podari pokoj vječni. A vama svima iskrena sućut.

Anto Bobaš, OP

Moja sestra Marija – s. Emilija

Zamoljene smo da napišemo, mi rođene sestre, nešto o svojoj Mariji – s. Emiliji. Nije nam to lako jer smo mi mlađe od nje. Ne znamo puno o njezinu djetinjstvu, a ona je relativno rano otišla u samostan. No, ipak imamo neka lijepa sjećanja, pa će to staviti na papir.

Bilo nas je šesterog: Luca, Marija, Pava, brat Ilija, Andželka i Ivanka. Marija je, dakle, bila druga po redu. Imale smo samo jednoga brata, koji se, nažalost, prije dvije godine preselio u vječnost. Baš zato što je bila starija od nas, Marija nas je čuvala i pomagala nam u svemu. Bila je to velika pomoć našoj mami, pogotovo kad je vidjela da je Marija jako savjesna i poslušna. Voljela nas je i mi smo nju voljeli. Ona je bila moj prvi učitelj, učila me čitati još prije nego sam krenula u školu. Nije se, inače, puno družila sa svojim vršnjacima, radije je bila kod kuće, pomagala mami gdje god je trebalo. Rado je išla u crkvu i molila se.

Ne znam detalje kako i zašto je odlučila postati redovnica, ali samo pamtim kako sam bila

jako tužna kad je otišla. Ona je bila dio nas, a sad je više nema. Teško sam podnijela njezinu odsutnost. Nisam shvaćala što to znači biti redovnica. Da joj budem što bliže, i sama sam, u jednom trenutku svoga života, zaželjela krenuti za njom.

Sada promatram to drago lice koje nas je uvek razveseljavalo, kako gubi svoj sjaj i zanos. Ona koja je uvek svima pomagala, sada treba našu pomoći. Bila sam sretna što sam mogla biti uz nju, i pomoći joj koliko sam mogla, makar svojom prisutnošću. I druge moje sestre, osobito Ivanka i Pava, koja je do zadnjeg trenutka bdjela nad njom, bile su sretne što su mogle dijeliti s njom bolne i teške trenutke. Pravo se kaže '*Krv nije voda*'. Marija nas nije prestala voljeti ni kad je otišla iz našega doma. Uvijek smo se radovali kad bi dolazila na ferije. Posebno su bili radosni trenuci kad je dolazila iz Kanade. Ona nas je povezivala, svakoga je posjećivala, za svakoga je imala lijepu riječ, osmijeh i koji poklon. Posebno smo se radovali njezinim domišljatim tortama za svaku prigodu, osobito za krštenje kojega

nećaka ili nećakinje. Osim izvrsnog okusa, torte su bile pravo remek-djelo. Unikati. Teško mi je pomisliti da se to nikada više neće ponoviti.

Ali, Gospodin je odredio da ona napusti ovaj svijet prije nas. Divan je naš Bog, nije nam je uzeo naglo, nego nas je na ovaj rastanak pripremao polako. Premda je bilo bolno gledati našu dragu Mariju kako se gasi pred našim očima, ipak smatram da je to bila velika Božja milost što smo mogle biti s njom, i pratiti svaki njezin uzdah, smiješak i koju riječ. Željeli smo da to traje što dulje, da što dulje diše, gleda, živi.

I, evo, došao je trenutak našeg definitivnog rastanka. Ne čuje se više njezin glas, ne vidimo više smiješak na njezinu licu, ne čujemo otkucaje srca, ali mi znamo i vjerujemo: draga naša Marija, ne, ti nisi umrla, ti živiš u našim mislima, molitvama i sjećanju, jer živiš u Bogu. Baš zato smo sigurne da nam sada možeš i hoćeš još više svima pomoći. Moli se za nas, a ti uživaj sa svojim Bogom kojemu si vjerno, do zadnjeg daha služila.

Tvoja Andelka

Rodbina o s. Emiliji – prvi dojmovi nakon saznanja o njenoj smrti

• Andželka Jakopec, rođ. Ajdučić

Kad je odlazila u samostan mi smo svi plakali i gledali za njom kako se spušta od kuće prema putu. Dozivali smo je i mahali joj, ali ona se nije okretala. Bilo nam je jako žao, a tek sam kasnije shvatila da je sigurno i njoj bol razdirala srce i nije htjela da mi vidimo njezine suze. Bila j hra- bra, svaka joj čast!

Jedva smo čekali njen pismo. Obično u nji- ma nije bilo puno riječi, bila su kratka, ali se u njima osjetilo puno ljubavi. Kad smo mi njoj pi- sali uvijek smo je pitali kad će doći doma, a ona bi uvijek odgovarala: „dogodine“! Tako je znalo i proći više godina, ali živjeli smo u nadi jer nam je obećala da će doći.

Kad se napokon pojavila nakon nekoliko go- dina, bila je sasvim drugačija. Jedino joj je glas ostao isti. Više nije bila obučena u onu haljinu u kojoj je otišla, nego je sada imala dugu, bijelu haljinu. Divili smo se čistoći bjeline dužine. Ni- smo joj više niti vidjeli kose, jer je na glavi imala crni veo. Oko pojasa joj je visjela duga krunica. Sve je to za nas djecu bilo jako zanimljivo. Često je u ruci držala debelu knjigu koju je ona zvala časoslov. Kad smo htjeli da se ide igrati s nama, ona bi se zavukla u sobu i molila taj svoj časoslov.

Bilo nam je teško razumjeti kako joj je važ- nija ta njezina knjiga nego naša igra. A evo, sada znam da joj je ta knjiga i molitva pomogla da ostane vjerna do kraja.

• Pava Mravak rođ. Ajdučić

Dobro se sjećam kako sam jednom, kao dije- te, razbila staklenu bocu. Kad se mama vratila, tražila je ‘krivca’. Ja sam brzo svalila krivnju na Mariju. A ona je šutjela, nije se branila, nije me htjela odati. Radije je preuzeila na sebe odgovor- nost da mene zaštiti. Bila sam zbog toga jako sretna. Nikada to ne mogu zaboraviti.

• Ivo Jakopec – nećak

Teta je bila uvijek vesela i raspoložena. Širila je oko sebe pozitivnu atmosferu. Nikada je ni- sam vidio nervoznu ili ljutu. Mislila je na svako- ga, ničiji rođendan nije propustila čestitati. Dra- ge su nam bile i čestitke što ih je pisala svojom rukom. Bila je veoma nesebična i humana. Bili smo ponosni što smo je imali. Bila je naš andeo.

• Ivanka Ajdučić

Ja sam imala tek četiri godine kad je ona otišla u samostan. Bila sam sretna kad su i mene jed- nom poveli u Korčulu kod nje. Htjela sam biti stalno uz nju, a ona sad ode na jednu molitvu, sad na drugu, sad na jednu vježbu, sad na drugu.

To mi je bilo žao. Nisam shvaćala taj život. Radovala sam se kad je napokon došla kući na ferije, sad čuće valjda imati za sebe, pomislila sam. Ali i tu je ona imala svoje molitve, povukla bi se u sobu, a ja sam stalno povirivala je li gotova.

Rado nas je savjetovala još dok smo bili mali, ali i kasnije, osobito mene, da se odvinknem od ovoga ili onoga, da ne idem tamo, da ne idem vamo. Koji put joj je to pošlo za rukom, koji puta nije, ali ona je i dalje poticala. Jednom sam pitala mamu kakvi smo bili kao dica, ona je odgovorila: „Dica, ko dica, svi ste bili živi, samo je Marija bila uvijek mirna. Di bi je sjela, tu bi je i našla, uvijek s prstom u ustima.“

Netom su čuli za tužnu vijest da je s. Emilija preminula, počele su stizati facebook poruke:

• **Pava Mravak – sestra:**

Draga moja seko, otišao je s tobom dio mogu srca. Teško je i zamisliti da te više neću vidjeti. Prije samo 2 godine zajedno smo šetale, a danas ste brajo i ti u diki nebeskoj, gdje uživate raj. Sada imam dva zagovornika i anđela na nebu. Praznina ostaje, ali vjera u Boga jedino j što nam daje snagu za naprijed. Hvala ti, seko moja, na svemu.

Voli te tvoja seka Pava.

• **Kristina – supruga nećaka Janka:**

Zbogom, moj lipi anđele. Izgubila si svoju bitku i našla s vječni mir. Nama ostavila veliku i nemilu tugu. Bila si nam više od tete. Bila si nam vjerni čuvan, naš prijatelj, naša majka. Od tebe smo

dobivali neizmjernu i nesebičnu ljubav koju malo tko zna dati. Odnjela si jedan dio nas sa sobom. Toliko si se radovala našoj ‘prinovi’ a nisi je uspjela dočekati. Toliko boli ostavljaš nama i djeci. Toliko tuge ostaje, teta, za tebe. Ne mogu vjerovati da te nikad više neću čuti, vidjeti, zagrliti, nasmijati, rasplakati. Uvijek ćeš biti s nama. Uvijek!

Vole te tvoji „ljupkići“!

• **Janko Andrija - nećak:**

Evo, dođe dan, taj dan kad ja i nebo plaćemo, jer ti moramo reći zbogom. Nije to tako lako izreći, jer je toliko boli i tuge u srcu mom. Tete draga, napuštaš nas i ode, nas ostavi u tuzi i boli. Samo nebo zna koliko smo te voljeli i koliko nam nedostaješ i koliko ćeš nam nedostajati. Hvala - to su riječi koje mogu izgovoriti za tebe. Hvala!

Pozdravi mi čaću i babu. Sad su moja tri anđela na nebu.

Voli vas vaš Janko, Kika, Gabi, Vlade, David. Hvala ti!

• **Gabrijela (Jankova i Kristinina)**

Ljupkice moja, dok suze teku niz moje lice, moram ti reći: od malena te gledam u bijeloj haljinici i od malena si moj anđeo u tome, a i bez toga. Sada si došla među anđele. Hvala ti tete za svu tvoju ljubav prema meni, mami, tati, braći. Hvala ti na svakom trenutku provedenim s tobom, na svim razgovorima, poljupcima, savjetima, osmijesima, na svemu. Anđele moj, veliku si bol ostavila na srcu mom svojim odlaskom. Uvijek će te voljeti. Mirno spavaj, anđele moj.

Tvoja ljupkica, Gabrijela (12 god)

• **Vlatko (Jankov i Kristinin)**

Ljupkice moja, s kim čuće se sada veseliti i naisti datum rođendan slaviti? Ti si se s menom igrala, smijala, šalila, ljubila i veselila. Zašto si morala ići? Stalno se toga pitam i ne mogu naći odgovor. Hvala ti za sve, ljupkice moja najdraža. Znam da me od nekud gledaš i čuvaš, nemoj zaboraviti nikada da smo te svi puno voljeli.

Tvoj Vlatko (9.5 god)

VELIKI ČETVRTAK

Teško nam je prihvati tu čudnovatu logiku...

„Kada se gotovo neprimjetno naberu godine našega života, imamo prigodu odvagnuti što je obilježilo naš život i kako se taj život odvijao. S godinama se stječe iskustvo, pa mislimo da smo mudriji, zrelijiji, razboritiji u razmišljanju i dje-lovanju. Ne brzamo u odlukama niti ishitreno donosimo zaključke. Ipak se pokaže da smo u nekim graničnim situacijama postupali nepro-mišljeno i da smo se hvatali slamke spasa, tada kada smo trebali biti pametniji i oprezniji.

Tada se tješimo da ni drugi nisu ‘Bog zna kaj’ i da počivamo u toj nekoj zlatnoj sredini između svetaca i bezveznjaka. No, ono, što nekako trajno ostaje kao pitanje jest naš odnos prema Bogu i čovjeku. Tu se pojavljuje čuveno pitanje o Božjoj prisutnosti u ovom svijetu. Tu se pojavljuje pitanje o smislu ljudi, njihovih nastojanja i viđenja. Ako se pokušamo nekako ubaciti u Isusovu kožu, onda nam nipošto nije jednostavno prihvati činjenicu da smo gotovo prisiljeni priznati da postoji stanovit ‘neuspjeh projekta’ čovjek, jer nazočimo patnji, odbacivanju i smr-ti. Teško nam je misliti o pojmovima pashe kao nekog prijelaza prema istinskom životu i putu prema obećanoj zemlji. Teško nam je prihvati tu čudnovatu logiku da će život zadobiti oni koji ga izgube.

U Isusovom govoru lakše je razumjeti ono što znači biti odbačen, patiti, biti ubijen, nego razumjeti Isusovu najavu uskrsnuća. U nekom smislu lakše je naprsto živjeti taj život nego shvatiti što znači biti spašen, odnosno što znači istinski ga zadobiti. Postoji nešto u čovjeku, što nadilazi čovjeka. Ipak, polazeći od onoga što je Isus živio, možemo biti otvoreni prema onome što jedva da možemo razumjeti i samostalno zamisliti. Postoji ta božanska dimenzija u egzistenciji koju je Isus otkrio u čovjeku.

Ako posred smrti on uskrsava to je stoga što se u njemu Bog potvrđuje kao gospodar života. Ako sudbina Sina čovječjeg mora obilježiti usmjerjenje našeg vlastitog života, ako imamo izgubiti svoj život da bismo ga slijedili, to znači da treba priopćiti ono što je upisano u naše po-stojanje. Stoga nas Isus poziva da stupimo na put života kojega je naznačio, ne oklijevajući živjeti kako je on živio, potičući nas da živimo kako je on živio. Na toj razini se pojavljuje i današnja zgoda iz Ivanovog evanđelja kada Isus pere noge svojim učenicima.

Teško se uživjeti u jednu takvu zgodu i prihvati nešto što je previše duhovno da bismo je razumjeli. Tu postoji nešto uznemirujuće do te mjere da nas može uzdrmati do samog temelja. Pa, tko to, budimo iskreni, osim zbog neke koristi, drugima želi ili dopušta prati noge? Osim toga, kako se pomiriti s time da nas očekuje taj ishod za kojega je On znao da će biti takav? Kako govoriti o onome što ne znamo, ili o onome što je teško shvatiti? Ako je Isus svjestan da nakon posljednje večere ide prema smrti da bi uskrsnuo, što znači da treba ustati od mrtvih? Tu je neko iskustvo koje nije u našem dohvatu, jer nam proslava Sina u njegovom uskrsnuću posve izmiče. U tom iskustvu da je Bog drukčiji

negoli mi, pokazuje se nešto od misterija Božje prisutnosti.

Povijest iznova pronalazi svoje jedinstvo u mjeri u kojoj je razumijevamo polazeći od usmjerenja Sina čovječjeg. Tako se rasvjetljava naša sadašnja povijest i čitavog čovječanstva.

Pozvani smo otkriti dubinu života koji nam je priopćen i otkriti ono što se uvijek iznova pokazuje kao ono što prebiva povrh ljudskih do- stignuća. Život kao Božji dar čovjeku, život kao život vječni i dar da budemo zauvijek djeca Bož- ja.“ (fr. A. Čubelić, www.dominikanci.hr)

Sv. Majka Terezija

Najljepši dan?	Danas.
Najveća prepreka?	Strah.
Najlakša stvar?	Pogriješiti
Korijen svakog zla?	Egoizam
Najgori poraz?	Obeshrabrenje.
Najbolji profesionalci?	Djeca
Prva potreba?	Komunicirati.
Najveća sreća?	Biti koristan drugima.
Najgora mana?	Zlovolja.
Najopasnija osoba?	Ona koja laže.
Najružniji osjećaj?	Mržnja.
Najljepši dar?	Oprost.
Najpotrebnije?	Obitelj
Najbolji smjer?	Pravi put.
Najugodniji osjećaj?	Unutarnji mir.
Najbolji prijam?	Osmijeh.
Najbolja medicina?	Optimizam.
Najveće zadovoljstvo?	Ispunjena zadaća.
Najveća snaga?	Vjera.
Najpotrebnije osobe?	Svećenici.
Najljepša na svijetu?	Ljubav.

ZELENI AGRONOMOV KUTIĆ

s. Maje Karmelete Stričak OP, dipl. ing. agronomije

GRAŠAK (Pisum sativum L.)

RED: FABALES

VRSTA: PISUM SATIVUM

PORODICA: FABACEAE

Grašak je vrlo stara kultura. Ima više centara podrijetla. Najznačajniji je srednjoazijski centar, sjeverozapadna Indija, Pakistan i Afganistan, zatim centar Male Azije i Irana, Sredozemlje i planinska područja Etiopije. U tim se područjima još nalaze samonikle vrste.

Upotreba graška u ljudskoj prehrani stara je već oko 8000 godina. To dokazuju nalazi u starogrčkim grobovima (6.000 godine prije Krista), zatim u Njemačkoj (Heilbronn), gdje su u jednom loncu nađena skamenjena zrna graška datirana na 5.000 godina prije Krista, a samo su nešto mlađi nalazi iz Švicarske, Austrije, Italije i južne Rusije. U srednjem vijeku grašak je bio već vrlo popularna namirница. Suhu grašak čuvao se kao rezerva za slučaj gladi. Zeleno zrno graška cijeni se već na dvoru Luja XIV. i uzgaja se u dvorskim vrtovima.

Grašak je jednogodišnja zeljasta biljka kratke vegetacije. Korijen graška vrlo brzo raste jer za početni rast koristi zalihe iz sjemena. Glavni korijen može doseći dubinu i do 1m, ako za to ima uvjeta, a glavnina postranog korijenja u gornjih je 30 cm tla. Visina stabljike, od 30 do 200 cm.

Plod graška je mahuna.

Grašak je biljka umjerene klime i najbolje uspijeva pri blagim temperaturama. Biljka je intenzivnog svjetla, tj. biljka dugog dana.

Iako je sezona berbe graška u nas relativno kratka, zahvaljujući konzerviranom grašku,

sterilizacijom i zamrzavanjem, mlado zrno graška često je na jelovniku kao varivo ili prilog tijekom cijele godine. Mlade mahune graška šećerca, u kojima zrno još nije dostiglo punu veličinu, ponovo postaju popularne, kao varivo, ali i u svježem stanju, kao grickalica. Oljušteno zrno zreloga graška u nas se malo koristi, najviše za industrijski pripremljene krem juhe.

Pire od graška cijenjena je dijetalna hrana, a oblozi od graškova brašna korisni su za poboljšanje zrenja čireva i čišćenja kože.

Grašak je s hranidbenog stanovišta vrijedna namirница s uravnoteženim odnosom bjelančevina i ugljikohidrata. Bjelančevine su većim dijelom globulini(90%), a šećer i škrob u tehnološkoj su zrelosti u odnosu 1:1. Od minerala ima znatne količine kalija i fosfora, a umjerena je količina vlakana. Jestivi dio svježega graška sadrži u postocima:

	Mlado zrno	Zrelo zrno
Voda	74.3-78.4	9.1-13.8
Sirove bjelančevine	3.5-7.2	20.1-24.5
Sirove masti	0.37-0.53	1.1-2.1
Ugljikohidrati	12.0-16.2	52.5-61.7
Šećer	-6.8	
Vlakna	1.5-2.2	1.2-5.57
Minerali	0.85-1.1	2.42-2.80

Sadržaj minerala u mg/100g jestivog dijela:

Natrij	0.5-4.0	-4.0
Kalij	228-37	-810
Magnezij	22-43	
Kalcij	20-34	74-146
Fosfor	80-145	268-400
Sumpor	-34	
Željezo	1.7-3.38	4.7-6.0

Vitamini u mg/100g jestivog dijela:

Karoten	0.2-0.68	0.15-0.22
Vitamin E	4.0-6.0	5.0-6.0
Vitamin K	0.28	0.71
Vitamin B ₁	0.15-0.50	0.21-1.1
Vitamin B ₂	0.11-0.30	0.15-2.98
Vitamin B ₃	1.81-2.90	1.78-3.2
Vitamin B ₅	0.4-1.0	
Vitamin B ₆	0.093-0.19	
Vitamin C	15-137	

Grašak uspijeva na vrlo različitim tipovima tla. Za raniji uzgoj pogodnija su lakša tla, koja se brže zagrijavaju i brže prosuše. Slabo kisela tla pH 6 do 6.5 najpogodnija su za njegov uzgoj.

Grašak se ne smije sijati na istu površinu najmanje 4 godine, da se izbjegnu bolesti korjenova vrata. Niti druge kulture iz iste porodice nisu dobar pred usjev za grašak. Grašak je dobra pretkultura.

Uglavnom ovi podaci privukli su moju pozornost, ima ih još puno, no i ovo za vas koji se ovim ne bavite možda je i previše. Odabir ove kulture uslijedio je iz komunikacije sa našim Korčulanima, jer mnogi su ovom kulturom započeli, a nastaviti će drugima o kojima se pisalo. Znanje treba proširivati, a za to je potrebno vrijeme i praksa, a onda knjige...

Pozdrav od s. Maje Karmelete

Dinstani grašak

Grašak se očisti, opere i stavi na maslac na kojem se zažutio šećer, zatim se doda sitno sjeckani list peršina i pokriveno dinsta. Dodavati malo vode. Najbolji je prilog kuhanom i pečenom mesu.

*Recepti što ih je poslao g. Neven Fazinić,
a skuplja p. Rando Paršić: (Vidi rubriku Stranice povijesti, str. 65)*

Protiv masnoće – tlaka

6 limuna i 20 dkg češnjaka, bez šećera.

Sve samelji. Stavi u 2 litre vode. Neka prokuha malo i neka se ohladi.

Procijedi u 2 boce. Jednu bocu pij po bićerin dnevno dok ne potrošiš.

Stanka 8 dana.

Tada pij drugu bocu.

Dobro bi bilo uzimati opet nakon 3 mjeseca. (isti postupak)

(recept dao fra Venancije - iz samostana Orebić)

Liker od metvice

Pripremi:

1. Litru alkohola od 90%
2. 50 gr listića metvice
3. $\frac{1}{2}$ gr sjemena anisa
4. 3 gr muškatnog oraščića
5. 1 kg šećera
6. 1 l vode

Dobro operi damižan. Unutra stavi: 50 gr listića metvice i sjeme anisa i alkohol. Začepi. Ostavi u tamnom prostoru 8 dana. Ujutro i uvečer promučkaj. Nakon osam dana neka voda i šećer ključaju na vatri 4-5 minuta. Nek se tada ohladi. Procijedi alkohol na cjedilu kroz gazu. Tako će lišće i anis ostati u cjedilu. Tada ulij alkohol u ohlađeni sirup (šećer, vodu). Promiješaj. Zatvori u bocu.

Zelena manistra

Pripremi suhog mesa (od pršuta, rebra, kaštradina. Još bar $\frac{1}{4}$ kg govedine, junetine.

1. Kuhaj suho meso. Prvu vodu prolij.
2. Kuhaj u novoj vodi suho meso i junetinu.
3. Kad je kuhano - izvadi meso.
4. U tu vodu stavi kupus i narezane krumpire.
5. Kuhani kupus ostaviti $\frac{1}{2}$ sata.
6. Izvaditi kupus a u juhu vratiti meso da se ugrije.

A di je manistra? Uopće se ne spominje.

RAZBIBRICA

Korisni savjeti i šale

Čaša vode svakoga jutra

Za ovo već znamo, no vrijedi ponoviti. Kada se probudite, popijte čašu vode. Tijelo vam je provelo osam sati (ako ste sretni i ulovili toliko sna) bez vode i zasigurno je žedno.

Loš trenutak za kihanje?

Kiše vam se i najradije biste to izbjegli? Jednostavno pritisnite jezikom nepce i trebali biste zaustaviti kihanje.

Nemojte reći kako nemate dovoljno vremena. Imate dnevno isti broj sati koje su imali Michelangelo, Majka Tereza, Toma Akvinski, Dominik, Leonardo da Vinci, Albert Einstein...

☺ Sretnu se dvije plavuše na tramvajskoj stanici; jedna čeka jedinicu, druga sedmicu. Dolazi broj 17. Jedna plavuša će drugoj: „Baš fino, možemo ići zajedno!“

Kuhanje hrenovki

☺ Kuha Marica hrenovke. Ali prije nego što ih je ubacila u lonca, odreže im krajeve s obje strane.
– Zašto to radiš, Marice? Zašto hrenovkama režeš krajeve? – iznenađeno je upita prijateljica Katica.
– Ne znam. Tako i mama radi! – odgovori Marica.

Poslje se zamisli pa ode k mami i pita je:

– Mama, zašto ti hrenovkama odrežeš krajeve prije kuhanja?
– Hm... pa tako je uvijek radila i moja mama, twoja baka.

Ode Marica i do bake pa je upita isto, a baka joj odgovori:
– Heeh, pa tako je radila i moja mama, twoja prabaka!

Konačno ode Marica i do stare prabake u dom pa je upita:

– Bakice, zašto mi hrenovkama režemo krajeve prije kuhanja?
– Što? – zinu prabaka – Pa nije moguće da još niste nabavili veći lonac za kuhanje!?

Pokvarena jaja

Ne znate jesu li jaja u vašem frižideru još uvijek valjana, a datumu na ambalaži baš i ne vjerujete? Stavite ih u posudu s vodom. Ako potonu, pojedite ih!

Korica kruha spašava

Ispekl ste svoje najdraže kekse i ispali su pretvrdi? Stavite ih u plastičnu posudu s koricom kruha i ostavite ih preko noći. Kruh će ih omekšati.

Tajna izvorne sreće u životu jest živjeti za druge. Drugi su ti put u nebo. Raduj se kada drugima ide u životu. (T. I.)

☺ Jedan je jedan novinar upitao papu Ivana XXIII.
– Koliko ljudi radi u Vatikanu?
Papa ju je odgovorio: – Otprilike polovica.”

Matematika

☺ Ivice, ako u desnom džepu imaš 12 kuna, a u lijevom 17 kuna, to je ...
– Čista zabuna. Vjerojatno sam nakon tjelesnoga s nekim zamijenio hlače!

KRIŽALJKA – OSMOSMJERKA

Upute: Cilj je pronaći sve zadane riječi. Trebate pronaći sve riječi, slova nekih riječi se preklapaju. Slova koja ostaju neiskorištena čine riječ koja je rješenje ove osmosmjerke. Smjer pružanja riječi, kako i sam naziv govori, ide u osam smjerova.

G	O	L	G	O	T	A	Ć	E	J	I	V	S	A
V	E	A	R	U	A	T	E	V	E	D	C	S	J
E	U	T	O	A	T	E	J	I	P	A	E	N	A
R	H	S	S	A	B	A	R	A	B	J	J	I	A
O	A	P	K	E	K	O	B	U	V	G	N	I	N
N	R	K	A	R	M	A	R	A	N	E	A	C	U
I	I	O	C	S	S	A	Z	NJ	A	Č	V	A	R
K	S	P	U	O	H	A	N	A	V	U	E	J	K
A	T	L	Š	H	K	A	T	S	I	Ž	Č	N	A
N	I	J	I	S	O	M	A	I	K	D	I	R	V
A	J	E	M	A	E	L	L	T	A	I	B	B	O
S	A	A	U	D	Đ	A	I	H	J	Z	V	E	N
O	R	C	N	O	N	P	P	I	F	M	R	R	R
H	K	A	L	V	A	R	I	J	A	A	K	S	T

ANĐEO	GETSEMANSKI VRT	PALMA	ŠIMUN
BARABA	GOLGOTA	PASHA	TRNOVA KRUNA
BIČEVANJE	IHTIS	PIJETAO	UHO
BOK	IVAN	PILAT	USKRS
DEVETA URA	KAJFA	RANE	VERONIKA
DIZMA	KALVARIJA	RUBAC	VODA
EUHARISTIJA	KOCKA	SNI	ŽUĆ
HOSANA	KOPLJE	SREBRNJACI	
HRAMSKA ZAVJESA	KRV	SVIJEĆA	

(Križaljku izradila s. Brigita Šagud)